

www.e-rara.ch

Margarita Philosophica Nova

Reisch, Gregor

Strassburg, 1508

Stadtbibliothek Schaffhausen

Shelf Mark: Kst 30

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-79801>

[Libri primi continuatio.]

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

De noticia partium orationis

Sequente in simplicibus syllabam finit, vt affis. Et in compositis sequent
re ei p r s, vt obscurus, discretus, discursio, displicet, destinat, diffusio. In simplicibus
autem se finit sunt eiusdem syllabe, vt pascua, cōtinus, prosper, testis. Et tunc
syllabe finis est cum sequens ab eadem initium sumit, vt attinet, et autem sylla
ba vt ei profertur: si mor alia vocalis sequitur, nisi vel ei precedat, vt mixtio
gestio. Dicitur tamen licium a lis, et vicium a vitis, ad differentiam licium
et vicium: et si qua sunt similia. Genitiuus autem singularis in nomine: vt se
cunda persona pñtis indicatiui in verbo facile indicant: si hoc et ab his deriuat
ta per ei vel ti scribenda sunt, vt ab astuti astutia, amici amicitia, sitio sitis, fa
cio facis. X syllabam finit in compositis ab ex: sequente cl p q t, vt excurro,
exlex, expecto, exquirō, extendo, et syllabam terminat vt zephyrus, et quādeq;
in fine reperitur, vt achaz. Dicitur autem de syllaba quā alia sequitur intelligē
da sunt. Cetera si que de litterarū naturis in mentem venient in processu suis
locis interferenda veniunt, vt in capitulo de verborum dedinatione et ppositio
num compositione. Di. Optime. Sed quid demū ex syllabis fit? Va.
Dictiones: ex quibus tandem orōnem constituimus, per quam omēni mentis
nostre conceptum alteri indicare congrue possumus. Hinc et dictiones partes
rationis dicunt. Differentia vero earundem octo generib; deprehenditur: quę
sunt. Nomen Pronomen Verbum Participium Aduerbiū Coniunctio Pre
positio Interiectio. De quib; eodem ordine dissertabimus. Et pmo de Noie

S

T

Syllaba
et fit a.

X

Y

Z

De Nomine Capiculum.V. Discipuli

Nomen quid est? Vagi. Est personationis cum casu corpus
aut rem pñie cōmuniterie significans. Nōne enim nomen aut sig
nificat rem grossam aliquo sensu exteriori pceptibilem: et hoc corp
dicitur, vt lapis, aut significat ens solo intellectu apprehensibile: et
hoc res appellatur, vt anima angelus. Dicitur autem hoc et orōnis

Nomen
Corpus
Res.

pars Nomen: quia res quibus nomen imponitur nominat. Di. Quo pa
cto cognoscantur facilius que dicitio nomen sit Va. Primo per eius vulga
re: cui si addi potest ein vel ein dñg, nomen est, vt homo ein mensch, albi ein
weyß dñg. Secundo per eius accitā. Di. Quor accitū nōm? Vagi.
Oero. f. qualitas, numerus, figura, persona, casus, dedinatio, genus, et species.
Di. Qualitas nōm quōtuplex est? Va. Duplex, pñia, s. et appellatiua: a
qua nomen pñium vel appellatiuū dicitur. Di. Quid est nomen pñium
Va. Quod sciat rem vnā alteri non cōmunicabilem, vt sunt omnia nomia
quarūcūq; rerum pñia, vt Christoferus. Di. Quod est nomen appellatiuū
Va. Quod sciat rem pluribus cōicabilem, vt homo humanitatē, que pluri
bus cōicatur. Est et alia penes qualitatem nominis diuisio: in adiectiuū sez et
substantiuū. Di. Quid nomen est substantiuū? Va. Quod sciat rem
per modum per se stantis: et cognoscitur per suum vulgare: cui non potest addi
weyb: man: vel dñg. Non enim dicitur homo mensch dñg. Di. Quod nō
men est adiectiuū? Va. Quod sciat suum scitum, per modum adiacentis
alteri. Et cognoscitur per suum vulgare: cui potest addi weyb: man: vel dñg.
vt albus weis man, alba weis frau, album ein weis dñg. Di. Numeri nō
minum quor sunt? Vagi. Duo, singularis et pluralis. Di. Quid nomen
est singularis numeri? Va. Cuius vulgari addit ein, vt homo ein mensch
Di. Quod nomen est pluralis numeri? Va. Cuius vulgari additur vil
vt homines vil menschen. Di. Figure nominū quor sunt? Vagi. Que,

Cognitio
nominis.
Accidētia
nominis.

Nōmē sub
stantiuū

Adiectiuū

Qu alitas
nois pñia
et appellati
ua.

Libri. I. Tractatus. I.

Figura. Simplex & cōposita. **Di.** Quod nomen est simplicis figure? **Bag.** Qd non pōt diuidi in ples partes scatiuas prioris sensus capaces. vt homo. **Di.** Quod nomen est cōpositū? **Va.** Quod pōt diuidi in plures partes scatiuas prioris sensus capaces. vt equiferus. **Di.** Persone nominū quot sunt? **Va.** Due scz secunda & tertia. **Di.** Quod nomen est sede persone? **Va.** Omne nomen vocatiuū casus est secunde persone. Alia omnia sunt tertie psonę. **Casus.** **Di.** Casus nominū quot? **Va.** Sex. scz. Nominatiuus. Genitiuus. Datiuus. Accusatiuus. Vocatiuus. & Ablatiuus: quorum primus rectus dicitur: reliqui omnes obliqui. Per hos casus omnia nomina declinant: & per terminationes suas variant. **Di.** Quot sunt declinationes nominū? **Va.** Quinqz. **Di.** Quō cognoscunt? **Bag.** Penes grm vel abltm. Nomen enim qd habet in grōe vel in ablatiuo a. est prime declinationis. Quod autē in genitiuo habet i. vel in ablatiuo o. est secunde. Et quod in genitiuo habet is est tertie. Qd pō in genitiuo habet us: vel in ablatiuo u. est quarte. Illud autem qd in genitiuo habet ei diuisum est quinte. **Di.** Unde cognoscere possum qualiter singula nomina suis aptentur casibz? **Va.** Per regulas sequentibz metris comprehendas vt memorię firmitus insideant.

De prima declinatione in singulari. Capitulū. VI.

s a m

Ant rectis prime tres finales sociate
Quattuor & voces a. vel am. iunges simul as es.

Demā

Adam.

Aeneas.

Anchises.

Omnia huius inflectionis nomina in genitiuo & datiuo singularibus p q qd sit diphthongos scribuntur. vt musæ vel musę. andrę.

Egina.

Alē genitiuus habet cum terno. quartus in am fit.
An dat a grecus et as. es atqz per n tibi mutes.
Attendas vltra quod rectum nomina neutra
Quartum cum quinto similes dant hic & vbiqz
A quintus sextus post es e vel a reperimus.
Recto qui sit in am. quintum sextum quoqz iungam.

In plurali

Luralis primus dabit e. quintusqz secundus
Arum dat ternus dabit is sextusqz. sed abus
Dant equa mula dea. sic filia nata liberta

Cum domina pariter anima famula quibus abus

Aut is forte dabis. asina sociabis

As quartus finit. ex dictis prima patebit

Aliquando concidit syllaba ar de genitiuo p. i. vt celi colū pro celiolarū.

Et vt hęc clarius intelligas tibi huiusce inflectionis formas subiiciam: Sicut quam reliqua omnia articularibz (prout generū exigite diuersitas) terminationi busque. vt date admonent regule variatis declinabis. Callime. Modum vero vulgarizandi omnium nominū: singulos per casus & numeros cuiusqz declinationis fuerint: facile deprehendes si casuum officia considerabis: eo quo sequit

Modus

vulgarizandi

di nom p

suos casus

Libri. I. Trac. I.

Thidea
Thideus
Thicus
Theci
o theci

Tertius oposuit cum sexto / quartus in um fit
Dreus us on finit / a dat eus / hinc quintus in eu fit.
Rectus in r vel in vm / similem facit sibi quintum.
E facies ex us / fili dic abiciens us
Sic proprium quod ius habuit / dic agne vel agnus
Et populus popule / deus / z fluviusqz chorusqz.

In plurali

Templa

Lurali primo quinto simul i sociato.
Attamen a neutris iunges / orum genitiuis.
Is ternus sextusqz dabit os tibi quartus
Forma secunde declinationis

in singlari

Nominatiuo hic magister
Genitiuo huius magistri
Datiuo huic magistro
Accusatiuo hunc magistrum
Vocatiuo o magister
Ablatiuo ab hoc magistro

In plurali

Nominatiuo hi magistri
Genitiuo horum magistrorum
Datiuo his magistris
Accusatiuo hos magistrorum
Vocatiuo o magistri
Ablatiuo ab his magistris.

Alia.

in singlari

Nominatiuo hoc pomum
Genitiuo huius pomi
Datiuo huic pomum
Accusatiuo hoc pomum
Vocatiuo o pomum
Ablatiuo ab hoc pomum

In plurali

Nominatiuo hec poma.
Genitiuo horum pomorum
Datiuo his pomis
Accusatiuo hec poma
Vocatiuo o poma.
Ablatiuo ab his pomis.

Ad instar horum reliqua eiusdem declinationis prout rerum proprietas z gen
nus exigunt z vulgarisabis z declinabis.

In singulari.

De tertia declinatione Cap. VIII.

inales terne sunt bis quine sociate

Et sexaginta voces / dempta tamen vna

Sunt a vel e simul o testes / acce sociato

a. e. o. i. l. n.
r. s. t. p.
dogma
donile
virgo

Vocali cuius l. n. r. simul s. sociabis.
Utamen n non das / aus / vls / ems / irps quoqz ponas
Quamlibet s iunge b. vel n. p. vel r. precunte.
Ups / irs / non dices / n solam t superaddes.
Quelibet p presit. anr / alk / aur / inr sibi iungit.
Un / ar / er / addo / dant omnes in genitiuo.
Sed diuersimode / tamen inferius manifeste
Formas ponemus. a primo tis sociemus.
E fit is. o dabo nls. homo / cerdo / margoqz demis
Ordo cum virgo. nemo / simul exape do go
Feminei generis z apollo tere doqz iungis
Hec ex o faciunt i breuem. turboqz sibi iungunt

albedo
rubigo

diphthong
vir. liber.
templum.
domine

Laurenti
Vincenti

vin.
concidit tñ
or syllaba
quqz duuz
p duorum

Zac. allec.

laus puls
hyems.
stirps
caput.

Donis
sermonis.
degnatis.

De noticia partiū orōnis

Et caro carnis dat tibi nomen gentis o curtat.
 Laclactis ponit allec allecis habebit.
 Is post l pono sed lis mel fel sociabo
 Alis dic elis olis longas genitiuis.
 Bastrubal hinc demis, bannibal quoq sal sibi iungis,
 Curtas dicis ilis et ulis, saul hinc tibi demis,
 Ex an fac anis vt titan, vel dabit anos,
 En fit inis, siren lien enis dant quoq ren splen,
 Delphin delphinis z in in non plura videbis
 On sibi copulat is, quedam peregrina dabunt tis
 Rapit is, epatis dat epar, sed far dabo farris,
 Imber cum natis demis, nam mutat r in ris
 Ter quoq mobile cer iungas, cdeberg saluber,
 Utuntur lege luther pantherq laterq,
 Ether cum crather stater his coniunge character
 Eor cordis donat, in oris femur vr tibi format
 Huic ebur atq iecur iunges, robur simul addes,
 Jupiter atq iouis dat, iter tineris facit ex ter,
 Producas aris, nectar iubar hinc remouebis
 Cum natis par, lar hostar cesar simul aspar,
 Corripiatur eris, iris ac vris associabis,
 Erather dematur, panther quoq ver mulier fur,
 Quis dic longam, sed demas propria quedam
 Et rhetor castor arbor marinoz simul equoz
 Ex as fac atis, elephas as mutat in antis,
 Et diamas adamas gigas et propria iungas,
 Uas vadis z vasis, dic mas maris, as dabit assis,
 As in adis pallas vel ados mutat quoq lampas,
 Archas cum grecis, his patronymica innigis,
 Es fit is, attamen es vertunt in itis comes ales,
 Lespes eques palines gurges fomes pedes bospes
 Limes cum miles trames sospesq sateltes,
 Antistes poples diues celestq superstes,
 Cum stipes veles prestes prostes simul obstes,
 Interstes substes z hames termes quoq merges
 Sed teres interprez bebes indiges addito perpes,
 Es formant in etis, umpes prepes sociabis,
 His aries paries abies seges et teges addes
 Sic etiam longam facit iniquies z lebes addes
 Oagnes atq quies locuplesq tapes simul agnes!

Salles
 Tobelis
 Solis
 Vigilis

Nominis,

Demonis
 Lalcariis
 Ubaris
 Daryris
 Turturis,
 Alacris,

dispar
 Luitantis

vr atias

sedes dis

B

Libri. I. Tracta. I.

o betes.

p̄tes idis.

p̄amis p̄is
amidis v̄l
pyramidos

o m̄os.

o p̄is r̄s.

o lebs.
o uac̄s.

Merces cum natis: preces merces es dat in edis
Sic pes curtat edis, sed apes apis associabis.
Datq; ceres cereris, es eris consociabis
Et quod dat sedeo formabit idis genitino.
Is non mutabis genitino, sed lapis aspis:
Is mutant in idis bolis 2 dyplais chlamis egis:
Et picis cuspis iaspis tapiscq; parapsis
Pyramis et philis et talia plura videbis.
Cum grecis multis, his patronymica iungis
Que formant in idos quandoq; suos genitinos
Ut genesis multa dant is vel eos quoq; greca
Et quedam seruant normam, vel idis sibi formant
Ut cassis tigris iris tibriis paris isis
Istis iunge thetis, vel dat thetios genitiuis
Dant in eris cucumis vomiscq; cinis quoq; puluis,
Lis liris quiris quiritis glis dabo gliris
Et glissis gliris, dis ditis consociabis
Prebet inis sanguis, sardis pollis sociabis
Semis pars assis cum sitisemissis habebit
Sed pro dimidio nunq; variabile credo
Quis fac ex os longam, curtam dabit artos
Los dos posq; nepos otis dant atq; sacerdos
Sed pos curtat otis, custodis dat tibi custos
Heros formabit herois, bos bouis adde
Deuorat os oris quicquid lucratur os ossis
Blos glossis lignum vetus est de nocte serenum
Flos est glos gloris, glos glotis femina fratris
Ex us fiat oris, quod comparat o ti bi longat,
Sed formant in eris venus et vetus et scelus addis
Vellus viscus olus opus 2 fedus latus vicius
Sidus pondus acus glomus et genus, addito vulnus
Onus funus onus, udisq; palus dat 2 incus.
Interius dat utis curtam, longamq; inuentus:
Et quod dat seruis, virtusq; salusq; senectus
Uris dat tellus, monasyllaba consociamus
Sed sus iungo suis, et grus gruis annumerabis
Dat pecus hec pecudis, pegasus hoc pecoris sibi iungit
Lans laudis donat, et fraus fraudis sibi format
Bos e demit, et ps is sibi iungit
Ebs eps e mutant in i, si polysyllaba fiant

De noticia partiū orōnis

Aucupis excipitur ex auceps quod reperitur
 Formant a caput eps. ex eps ipitis velut anceps
 Puls pulvis ponit. et byemis byemis sibi iungit
 As s demit. et s tis quoque sumit
 Quod cor componit vel pendo s remouebit
 Dis capit. et iungo frons lens glans tis ve tenento
 Atque quod vincia dat. s demit. cis quoque sumit
 Cum natis fit iens in cunctis. iunge quicquid
 Ambio sub lege manet. atque superbio iunge
 Ut mutas in itis. et mutabitur in eis
 Si tamen e teneant super et polysyllaba mutant
 Hanc in i. sed lodec i longat. et tenet eclex
 His iungas feruex. et lectilis atque suppellex
 Et in gis dat rex iungas lex grex quoque remex
 Sic grecum format ut spinx. vel gos sibi donat
 Dic senis et noctis et coniugis et niuis addis
 Hinc reliquos formo tibi casus a genituo
 S remouet ternus. is in em mutat tibi quartus
 Im dat maguderis peluis sitis sic et edipsis
 Uis buris tussis tybris cum tigris erinnis
 Treueris et toggris tripolis firtis simul iris
 Iitis adiungo dans is vel eos genituo
 Ut genesis frenesis. et in im bene plura videbis
 Quedam latina mutant is in a quasi greca
 Em dat et im turris restis puppis securis
 Par quintus recto tamen s quedam remouento
 Ut pallas palla. tibus iris sint quasi greca
 Formatur sextus in e. sed tamen excipiemus
 Cum fit in e rectus. istis is et sociemus
 Acer is e iungis. et alalis et addis. araris
 Hec is in i vertunt. dans im quarto sibi iungunt
 Hausape presepe prenestes cepe soracte
 Hinc hannibal sotular sal demas bastrubal et far
 Aectar epar cum lar bostar cesar iubar aspar.
 Dant e vel i sexis fascis piscis simul ignis
 Et postis fustis vectis lactis securis
 Cum turris restis puppis quoque mobile iungis
 His reliquum demas. hospes sospes superaddes
 Degenerast vber iungas. e vel i dabit imber
 Atramen i naris tantum dat. iungis aprilis

recors dis
 Tibipens
 libup. dis.

Et sunt pro
 pria in is.
 butia gen
 s item utō.
 ut neapoli.

Fortis te.
 tribunalis
 calcaris.
 maguderi.

Dis tis
 Ars tis

Rediens.
 redeuntis.
 caput itis.
 iudex itis.

Edens ara

fronle
 alacer eris
 ere.

gen hnt e
 Decembel
 Septembel.

Libri I. Tract. I.

Quintilis iungas / et sextilis superaddas
Cardi cum nalis. iungas simul officialis.

cardinalis

Habentia genitiuum similem nominatiuo. vel i solam in ablatiuo: et que terminantur in us vel is. per is quandoque terminant accusatiuos plurales: presertim que habent ium in genitiuo plurali.

In plurali.

Pluralis primus is in es format quoque quartus.
Et quintum socia. sed dant is in a tibi neutra
Præter que donant i sextis. hæc ia formant
Et que dant e vel i. tamen hinc amplius retracta
Ludicra vel vetera. quod comparat inde retracta.
Is in ium vertit genitiuus. et hinc tibi demis
Quod fit in a vel in o que dant is in ym genitiuo.
Il simul ul iungas n et r. simul as superaddas.
Cum crescant dabimus istis is et es simul os us.
Et panis soboles apes et canis indole proles
Cum procures fruges iuuenis volucrisque penates.
His is grecum iungo. dant is vel eos genitiuo.
Laus fraus puls iungo. simul s b preunte.
Iungis hyems. consortes choros. caput his superadde.
Complex atque senex. et sicum iungito suppellex
Ex istis demas caro. quod fit in ar sibi iungo.
Ac er is e. præter celer. his addas simul imber.
Cor simul as assis. mas vasque vadis quoque cum glis
Lis dos ac ab os. puls trabs plebs scobs sociabis.
Anceps cum sociis. vibs daps seps stirps sibi iungis.
Et nix nox addo calc lanx atque suppellex
Atque bouum dicas quoque bobus. et u capit ales.
Um prebet ans ens vel ium. sed ium dabo glans dens.
Et gens mens. ternus in ibus dabit is: quoque septus

Forma declinationis tertie

Acto hic et hæc et hoc felix

Genitiuo huius felici

Datiuo huic felici

Acto hunc et hunc felice. et hoc felix

Locatiuo o felix.

Ablatiuo ab hoc et ab hac et ab hoc felice vel felici.

in pl

Hæc et hæc felices et hæc felicia
horum et harum et horum felicia

His felicibus

Hæc et hæc felices et hæc felicia
o felices et o felicia

Ab his felicibus

Lapidum
Arietum
Iuuenit et
apium.

Veresum.
Saturnum

Artificum
Locupletum
per cesarum

ut alii
et mutatis
genitiui
in ablatiuo
et ablatiuo
plur.

De noticia partiū orōnis.

Eiusdem declinationis alia forma.

In singulari	Nominatiuo hic lapis	In plurali	Idi lapides
	Genitiuo huius lapidis		Horum lapidum
	Datiuo huic lapidi		His lapidibus
	Accusatiuo hunc lapidem		Hos lapides
	Vocatiuo o lapis		O lapides
	Ablatiuo ab hoc lapide		Ab his lapidibus

Eiusdem declinationis alia forma.

In singulari	Nominatiuo hoc dogma	In plurali	Hec dogmata
	Genitiuo huius dogmatis		Horum dogmatum
	Datiuo huic dogmati		His dogmatibus
	Accusatiuo hoc dogma		Hec dogmata
	Vocatiuo o dogma		O dogmata
	Ablatiuo ab hoc dogmate		Ab his dogmatibus

Eiusdem declinationis alia forma

In singulari	Nominatiuo hoc cubile	In plu	Hec cubilia
	Genitiuo huius cubilis		Horum cubilium
	Datiuo huic cubili		His cubilibus
	Acto hoc cubile		Hec cubilia
	Vocatiuo o cubile		O cubilia
	Ablatiuo ab hoc cubili		Ab his cubilibus

De quarta declinatione. Cap. IX. In singulari.

Quarta dat us rectis genitiuis us quoq; quintis

Prebet 2 u recto quem noli flectere primo.

Ternus ui finit um quartus sextus in u fit

In plurali

Pluralis primus dabit us quartus quoq; quintus

Adictis dabimus ua prebet unum genitiuis.

Ternus sextus ibus dant sed ficiis tribus arcus

Antebus u seruant portusq; veru specus addam

Et lacus 2 partus acus 2 quercus penus artus

Forma inflectionis quarte

In singulari	Nō hic fructus	In plu	Idi fructus	Hec genera
	Grō huius fructus		Hoz fructuū	Hoz genumina
	Datō huic fructui		His fructibus	His genibus
	Accō hunc fructū		Hos fructus	Hec genua
	Trō o fructus		O fructus	O genua
	Ablō ab hoc fructu		Ab his fructibz	Ab his genibus

De quinta declinatione. Cap. X. In singulari.

B iij

Fructus,
Genus

Liber. I. Tractatus. I.

Quinta dat es rectis. sed prebet ei genitiuus
Eternis;

Em quartus / quintus dabit es / sextus habebit

In plurali

Primus plurali dabit es / qui vult sibi subdi.

Quartum cum quinto tribues erum genitiuus.

Tertius et sextus semper formantur in ebus.

Forma quinte declinationis

in. singlari

Nominatiuus hęc species
Genitiuus huius species
Datiuus huic species
Accusatiuus hanc species
Locatiuus o species
Ablatiuus ab hac specie.

In plā.

Hęc species
Harum species
His species
Hęc species
o species
Ab his species.

De declinatione compositorum. Cap. XI.

Respublica.

Constans ex rectis / penes hos ambos variabilis.

Non sic alterutrum declines necleopardum.

Constans ex recto simul obliquo variato.

Legislator
Libisoli.

Ex recti parte sed non variabile quodq.
Constans obliquis.

De Breues quas iam tradidisti declinationū regulas alia mente repeti
Punc denum de genge te absolvas. Da. Genera nominū sex sunt. scilicet
et Masculinum Femininum Neutrum Commune Omne: promiscuum qd
et epichenū dicitur sub vno articulo vtrinq; sexum impetans. et dubium siue
incertum. Di. Penes quid cognoscitur genus nominis. Dagl. Po
nes significatum et terminationes. vt regule sequentibus metris concludere indi
cant. Ea tamen lege. vt regule generales a specialibus sine exceptione.

Pater
Petrus
Pater
Anna
Leticia
Zia.

De nominibus in generali. Cap. XII.

Re maribus iungat quodcumq; virum tibi signat.

a Feminis iungas per que signas mulieres

Mancipium neutro dabis: et sortum sociabo

Communi iunge sextum quod signat vtrinq;

Que sunt propria flu. men. ven. pone marina.

Hęc dabit arboribus sed fructibus hoc sociamus

Hęc oleaster erit dumus et rubus associabis.

Hoc filer est verba / filer hic donat tibi vina.

Hęc sit aulana / nux / glans. castanea / ficus.

si. noia flu
mox men
fuz vitoz
sun iuge.

Rhenus.
Januari.
Boreas

De noticia partium orōnis

Triplex mobilibus genus ut vult ars sociamus

De genere noim prime declinationis. Cap. XIII.

manet in prima mulier: des mammona pasca.

a Neutris: z manna neutrum mulierq polenta.

Adria planeta maribus dabis atq cometa.

De genere noim secunde declinationis. Cap. XIII.

Neutrum facies mulierum nomina signes.

v R simul us/queq maribus sociata secunde
Femina damascus/domus/ac humus/atq papyrus.

Egyptus/vannus/z diphthongus/colus/alnus.

Alnus cum byssus/heremus/paradisus/abyssus.

Porticus z methodus/sinodus/nardus/biacinctus.

Artus cum delus/z carbasus/atq phascus.

Costus/cristallus/et ciprus/iunge smaragdus.

Hoc vulgus pelagus. quandoq fit hic paradisus.

Os grecum sepe mutatur in us muliebri

De genere noim tertie declinationis. Cap. XV.

NEUTRUM neutrum tertie.

A verbis cuncta per io. vel nomine sumpta.

Et nomen do go: prebens inis in genitino.

Dona femineis. Mas ordo cardo teredo.

Stellio gurgulio cum margo pugio iungo.

Unio cum socijs ut ternio consociabis.

In reliquis mas o. caro sed mulieribus addo.

In neutrum pone. dic sal hic et hoc retinere.

Et sol mas dices. cui quod fit in an bene iunges.

Neutrum nomen in en esto. sed femina siren.

Mas est ren cum splen/pectenq lien vel hymenq.

Delphin mas esto. cui quod fit in on sociato.

Hec findon dicas. iunges per que loca signes.

Que dya sine gera componit sint tibi neutra.

Tantundem neutrum. totidem plurale fit omne.

Ar neutrum ponas: sed fit lar cum sotular mas.

Et simul oz socia maribus tamen excipe multa.

zinziber atq piper neutris dabis atq papauer.

Sic dicas verber iter vber iunge cadauer.

Vesper ver ruder his spinter iungito iuger.

Et suber tuber: sed femina fit tibi linther.

Hec dicas arbor: hoc egyptor/ cor quoq marmor ador.

Pirus
Felix
Fornis

mensa

Scatinu
Zeuir
Ziber
Pannus.

methados
methadus

Est noia
riara in d.
l. c. a. t. e. s.
neu. gen. s. t.
sunt infles
qionis frie

Ad fel.
flumen.

Demon.
Babilen?
Dyapason
geralodion
calcar aer.
color

Cancer p
morbo

B ity

Silcerung
gustochiu.

Pectio
Albedo
Siligo

Liber. I. Tractatus. I.

Turtur Cunctas ales alitis omis auis mos flos Tempus Glau Viris Seruitus Solus Hoc acus acris Iudex lex fax nox nix nux fructus	Irpir sunt neutra: vox gaddir consocianda Ur neutris iungas: maribus furfur lemur addas. Raro mas murmur. hic et hec vultur quoq; turtur. Hec dat nomen in as. tamen hic sit vas vadis et mas Neutrum vas vasis. huic vas nefas sociabis. Est crescens mas es. sed compos femina merces. Magnes atq; quies seges atq; teges. dabit hoc es Preter mas verres. tibi cetera sint mulieres. Feminis dabis is. hic caulis iunge molaris Fascis cum piscis postis fustis quoq; rectis. Ignis cum crinis panis callis quoq; funis Unguis cum mensis amnis cum follis zensis Anguis cum collis orbis torquis quoq; corbis Et penis sentis vermis torrisq; sementis Glis gliris sanguis pulvis vomis lapis aris. Atq; canis castis. canis hic simul hec associabis. Funis cum clunis dubio generi sociabis. Hic dat nomen in os. hec glos cos dos. hic et hec bos. Os oris neutris dabis. os ossis sociabis Et chaos atq; melos argos logos annumerantur. Us iungas neutro. quod oris vel eris genitio Dat mas esto lepus. hec des reliquis. dabit hic mus Hic dat z hec tibi sus. hoc virus pus. dat z hic grus. Neutraq; sunt ius thus rus. his coniungito crus plus Laus fraus puls pones z byems inter mulieres S sit femina b. vel n. p. vel r. sibi iuncta: Iunge chalybs serpens maribus: mons fons q; pons dens. Et partes assis: torrens seps annumerabis Anceps prebebit dubium: sit adeps sociatum Stirps bona plantauit stirpem qui vina creauit. Super z tibi dant hic. si polysyllaba fiant Hec forfer forper viber oberq; supeller Addis iber carex. dat hic z hec ve filer quoq; cortex Hec iunges reliquis. grex masq; calix sociabis: Ephornix phenix masticeq; cilix quoq; varix Et ramix thoxaz predictis annumerabis. Pars pedis hic calx dat. hec sed latomus sibi iungat De genere nominu quarte declinationis. Cap. XVI. U dabitur neutris testis cornu tibi testis. Quarte nomen in us dabit hic. dant hec manus idus.
--	---

De noticia partium orōnis

Porticus atq; tribus arcus et domus associamus.
Hic tenet hecque specus, illi penus associemus

De genere noim quinte declinationis. Cap. XVII.

Femineis socia quęcunq; dabit tibi quinta
Hic dabit hecque dies, dant hi tantummodo plures,
Si componatur semper maribus sociatur.

Species
facies,

De Etheroclitis. Cap. XVIII. Magi.

Ece paucis admodū regulis nominū genera scdm̄ declinationum ordi-
nem tradidimus. preter hec tamen sunt alia nomina quę etheroclitica
id est diuerse declinata dicunt: quorum scz et genus et infectio diuersa
reperiuntur: equibus magis vñtata sequentibus regulis enumerantur.

Ista solent quarta variari siue secunda

Lum lauro quercus pinus cornus quoq; ficus.

His colus atq; domus penus et lacus atq; tumultus.

Ornatus passus cantus cecus specus ortus.

Is vel us ista suis dices dare compositiuis.

Lera iugum limus animus simul arma bacillus

Et colus et annus.

Lum norma nequum cum freno collige diuum

Vas vasis ternam tibi dat, plurale secundam.

Dat iesus ym quarto, reliquis u semper habeto

Dat moyses moysi moysen moysesq; sexto.

Vis vires astu nati tantummodo sexto

Ambo duoc; notes, flectasq; domum sapienter.

Tolle me mu primo numero, mi misq; secundo.

Est iocus atq; ioci, loca baltheus et locus adde

Dic rastrum rastros, sic celum sic quoq; porum

Os vela dat frenum filum claustrumq; capistrum

Topica buccolica simul intubus arbutus adde.

Pascua carbasus altile pergamus atq; supellex.

Dic zizania dicq; georgica rhetorizorum.

Hec primo numero sunt femina, pluraq; neutra;

Dindima pilea supera trenera sibila iunges

Asinara gargara menala sic infernus auerna

Hec primo numero sunt mascula, pluraq; neutra

Dic sponsalia milia menia dic simul extra

Alia dic arma semper pluralia neutra.

Primates procures repes manesq; penates

Anbecllis,
vel vs. in
emis tus

Sincerus
vel ris, sub
limis vel
us.

Libri. I. Tract. I.

Artus maiores treue lacesq; mineq;
 Plurali maria tantum tu flectere debes;
 Plurali numero tantum tu flectere debes
 Inducias latebras tbermas idusq; kalendas,
 Exuias nonas serias nugas quoq; scholas
 Excubias ⁊ diuitias diras quoq; cunas
 Stare licet nequeant metro, tamen hic residebunt
 Liberi/quirites/facetie/nuptie/nundine/
 Inferi cum posteris, et blandicias sociabis
 Inficias sic infidias, sic inferiasq;
 Et tenebras opes furias quoq; reliquiasq;
 Deliciasq; minas sentesq; chelas phalerasq;
 Parcas illecebras nares gratesq; foresq;
 Venerias thebas athenas consimilesq;
 Que querunt que distribuunt referuntq; negantq;
 Infinita quoq; casu caruere vocante

Omnia
 Omnis
 Altera

Di. Num ⁊ plura sunt huiusce ordinis nomina? *Da.* Sunt ⁊ qdeta multa, vt Quisquilie, Exquilie, Exequie, Danubie, Induue. Sed ea omnia ponere superuacuum visum est, cum ex his plurima apud antiquiores recentioresue ⁊ in calibus ⁊ numeris reperiantur: quibus ab alijs carere tradita sunt. Ea quoq; que supra tradidimus pluralia nonnunq; in singulari sunt repta. Relictis igitur his: speciem vltimū nominis accedens videamus.

De specie,

Capitulum, XIX.

Di.

Pecies nominū duplex est, scilicet primitiua ⁊ deriuatiua. *Disce.* Que nomina dicuntur primitiue speciei? *Da.* Que a nullo deriuantur, vt pater mater. *Di.* Que sunt deriuatiue speciei? *Da.* Illa que ab alijs deriuantur, quod cum fiat multis modis: non tam necessarijs q; varijs: ego tibi solum de comparatijs: patronymicis ⁊ verbalibus stilionibus dicere precando. Et primo.

De comparatione,

Capitulum, XX.

Di.

comparatio
 nis gradus.

Positiuus

Quid est comparatio? *Da.* Est rei ad rem assimilatio. *Di.* Quibus nominibus accidit comparatio. *Da.* Adiectiuis dumtaxat quorum scanum potest augeri aut minui: quorum scz vulgari additur noch vt aller. Nam comparatiuus per noch ⁊ suplatiuius per aller vulgare rixandus est. Nonnunq; vero propria appellatiue capta comparant ⁊ si improprie vt nero nerontor, Salomon salomontor. *Di.* Quorū sunt comparationis gradus. *Da.* Tres. Positiuus: Comparatiuus: ⁊ Suplatiuius. *Di.* Ad horum formationes perge. *Da.* Positiuus a nullo formatur: sed alijs

De noticia partiū orōnis

formantur ab eo. **Di.** Quō? **Da.** Nam omnis positivus aut est secū-
de declinationis aut tertie. Si igitur positivus fuerit secunde declinationis:
comparativus formatur a genitivo singulari addendo *or* in feminino et masculi-
no, vel *us* in neutro. Et superlativus addendo *s* et *simus*, ut docti doctior docti-
ssimus. Omnis itaq; superlativus in *simus* per duplex *ss* scribitur.
Si autem positivus terminatur in *er*, superlativus fit a nominativo per addi-
tionem *rimus*, ut niger nigerrimus. Omnis superlativus in *rimus* et geminat:
dempto plurimus. Exciipiuntur bonus melior optimus, Valus peior pessis-
simus, Parvus minor minimus, Magnus maior maximus, Vultum plus:
(in neutro tantum) plurimum, Celsus celsior summus, Dexter dexterior dexte-
rissimus, Sinister sinisterior sinisterrimus, Benivolus benivolentior benivolentis-
simus, Malivolus malivolentior malivolentissimus. Simili modo dicent-
dū de compositis a facio, ut mirificus, magnificus. Sic et composita a loquor,
ut doctiloquus, brevisloquus, vaniloquus. Amicus amicitior amicissimus, sic
pudicus et impudicus. Omnis comparativus in *tior* vel in *tius* et servat: si pos-
itivus et habeat ut fortior fortius, aut *e*, si positivus habeat *e*, ut felicitior felicitus.
Si vero positivus fuerit tertie declinationis: tunc comparativus formatur a
dativo addendo *or* et *us*, ut forti fortior fortius. Et superlativus a genitivo addi-
cendo *simus*, ut fortis fortissimus. Cum vero positivus terminatur in *r*, super-
lativus fit a nominativo per additionem *rimus*, ut saluber saluberrimus. Ex-
ciipiuntur iuvenis iunior, senex senior, adolescens adolescentior absq; superlativo
veterior veterrimus, dives ditior (a dis ditis) ditissimus, facilis facili-
or facilissimus. Sic agilis agilior agillimus, gracilis humilis, similis, et ab his com-
posita, ut difficilis dissimilis, que omnia habent duplex *l* in superlativo. Item
ea que in *er* terminantur, et in neutro in *e*, servant regulam eorum que in *r* ter-
minantur, ut celebris celebrior celeberrimus. Exciipiuntur in vtracq; decli-
natione nomina in *us* vel *is* terminata hinc vocalē *an* *us* vel *is* ut pius, dubi⁹ ege-
ri⁹ us, tenuis, arduus, et, que oia pparativū ppter nūmū vocalū hiatū non habent.
Sed pro eo positivum cum adverbio magis sumunt, ut magis dubius, ma-
gis arduus, et. Horum tamen comparativū quondam inveniuntur, ceper et celsi-
mus sine positivo. Nequā nequior nequissimus. Nec lateat ab adverbis quā-
busdam et prepositionibus pro adverbis positis comparativū et superlativum
cadere, ut ab extra exterior extremus, Supra superior supremus, Infra interior
intimus, Extra exterior extrinsecus, Prope propior proximius. Proximior vero a *p*
proximus est, quod coniunctum significat. Ante anterior sine superlativo. Præden-
tior primus, Ultra vltior vltimus. Infra inferior infimus. Post posterior po-
sterior. Et a verbo deterior deterius. Irregularitatem comparatio-
nis quo ad scaturum vulgarizandi gradus facile deprehendes.

De patronymicis,

Capitulum XXI.

Di.

Aris lucide de gradibus comparationis discernisti: de patronymi-
cis si quid habes in medium deducas. **Wag.** Nomen patro-
nymicum dicimus quod a patris nominibus patrum: auctor: fratrum
locutione derivatur. Scit cum genitivo sui primitivum filium vel nepotem
filium vel nepotem aut certi loci gentem. **Di.** Waz queso formationes silen-
tio haud preceas. **Da.** Omne patronymicum terminatur aut in *des*, *is*, *as*, vel *ne*

Libri. I. Tract. I.

Prime a genitio mutando e in a. z addendo des. vt anee eneades. Anchise anchisides. Vbi tamē dicitur anchisiades

i. z fit patronymicū corripiendo i. z addendo des. vt priami priamides. h. duplex. z fit patronymicū mutando vltimū i. in a. z addendo des. vt Venerias menetij menetiades. ei. fit patronymicū mutando ei in i. longam z addendo des. vt pelei pelisides. Videl tūc des causa euphonic.

Tertie a datiuo addendo des. vt Nestori nestorides. a Nestor. Inuenit tamen Scipiades p scipionides.

Patronymicū
in des fit a no-
mie declinatōis

Secunde
a genitio
qui termi-
natur in

h. duplex. z fit patronymicū mutando vltimū i. in a. z addendo des. vt Venerias menetij menetiades. ei. fit patronymicū mutando ei in i. longam z addendo des. vt pelei pelisides. Videl tūc des causa euphonic.

Et hec omnia sunt masculini generis z pme declinationis. vt anchises. Nonnulli tamen ipa in datiuo z ablatiuo pluralibus in ibus finiunt. Patronymica in is vt in as. fiunt a patronymicis in des. subtracta de syllaba. vt panides priamides. Virgiliades virgiliae. Dicitur tamen eneis p gneas. z peleis pro pelis. Sic poete nonnunq patronymicis syllabas addunt: denunt aut mutant. Hec omnia sunt generis feminini. z eorum declinatio tradita est inter nomina tertie declinationis. Patronymica in ne. que rarius reperiunt: fiunt a genitio per additionem ne. vt adrastus adrastine. nereus nerine. mutando ei in i. et ab acrisius acrisione dicitur vel acrisine. Omnia habent i. velo ante ne. z sunt generis feminini. z declinant vt greca in e. que in omnibus casibus habent e. deni pro genitio qui habet es. et accusatio qui habet em vel en. Et tñ de patronymicis. sine greca quippe litteratura talium et formationes z inflectiones sim pfectionem intelligi nequeunt. verbalia videamus.

De verbalibus. Capitulum. XXII. Discipulus:

Omen verbale quod dicitur? Vagi. Qd descendit a verbo cum quo z similitudinem scationis retinet. Di. Per quem modū fit talis verbalium a verbis descensus. Vagi. Per modū multiplicem: eo q verbalia sunt diuersa. Quedā em terminant in or. z descendunt ab

ultimo supino mutata u in or. vt docti doctor. Et hec de se formant verbalia in trix. per mutationem tor in trix. vt doctor doctrix. Excipit nutrit qd fm hanc regulā faceret nutritrix. Sed verbalia in tor similiter formant ab ultimo supino mutando u in or. vt lusi lusor. Hec de se formant verbalia in trix. prater confor qd format constringit. z expulso expultrix. Verbale aut qd in us terminat quare declinationis similiter ab ultimo supino descendit. addita s. Letera. vt visus visus. Sed verbale in io finitum descendit similiter ab ultimo supino mutata u in io. z scribitur per t. vt lectu lectio. Excipiunt verbalia verbor pme coniugationis que hnt in supino trū vel ctū. nam talia nō terminant in itio vel ctio. sed atio. vt veratio prestatio curatio domatio crepatio fricatio sectio. tñ freuentius reperit qd secatio. Sed verbalia in tiuus mutat u vltimū supini in i. z affluunt uis. vt amatiuus. Verbale in men fit a scda psona pntis indicatiui mutando s in men. vt regimen a rego regis. cui si addit am fit regimantum. sic documen documentū. zc. Verbalia aut in ar ab eadē scda psona descendunt. mutando vltimā syllabā in ar. vt voro vorax. Sitr fit de verbalibus in ex. vt rex lex later. Verbalia aut in bilis mutant scde persone vltimā sram in bilis. vt amabilis. Ea tñ q sunt scde inflectionis mutant e in i. vt docibilis p docibilis.

Is
In as

In

Or
Trix

Sor

Us.
Ios.

Tiuus.
Men.
Vcentum
Ar
Ex
Bilis

De noticia partiū orōis

De pronomine. Capitulū, XXIII. Disca.

propterea

Pronomen quid est? **Da.** Parafationis que pro proprio nomine vni
us cuiusque rei ponit et certam significat personam. **Disca.** Ob id ergo
pronomen dicitur eo quod pro nomine ponit. **Ag.** Sane quidem infera.

quod pronomine
inueniuntur

Di. Supflua est hec parafationis: cum loco eius nomine pro quo ponit vti
possumus. **Da.** Argumentū hoc tu ipse solues si causas inuentionis pronomi
nis adiuueris. **Di.** Quas igitur ob causas inuentum est pronomen? **Ag.**
Duas propter causas: necessitatem videlicet et commoditatem. **Disca.** Necessitatem
ostende. **Da.** Nam cum omnia nomina ex supradictis sint tertie persone: demptis
vocatiuis quod sunt secunde persone cum his prime aut secunde persone construere non pos
sunt: necesse ergo fuit repere nomina prime et secunde persone que huiusmodi de
fectum supplerent. **Di.** In hoc argumentū meū solutū esse intelligo: cum loco pro
nois prime persone notum pro quo ponit poni possit minime. Sed de commoditate
quod sentias explana. **Da.** Cum eiusdem rei in oratione sepius mentione face
re placuit loco nois eius: comode pronome vtiuntur: ne eiusdem nois repetitio
crebra: legentibus aut fastidium aut dubium ingerat dicentes. **Alia** venit ad troiam et **Alia** fortiter pugna
uit. **Di.** Possunt ne pronomina certo comprehendere numero? **Ag.** Possunt.

propter com
moditatem

Quindecim
si pronomia

Di. Quot sunt? **Da.** Quindecim. scilicet. Ego tu sui ille ipse iste hic is tuus
tuus suus noster vester nostras et vestras: cum suis cōpescitis et cōdeclinatis: quo
rum duo vltima gentilia dicta sunt eo quod gentem sciant ut nostras. id est nostra gen
te. **Di.** Quomodo differunt pronomina inter se? **Da.** Quia quedam sunt re
latiua quodam demonstratiua. **Di.** Que sunt relatiua? **Da.** Que ad pōtate
rei memoriā nos remittunt. ut sunt is suus ipse et sui. Reliqua omnia demonstratiua
sunt: quia per ipsa aliquid demonstramus. Ille vero vtriusque explet officium: pro quoque
faciliori memoriā hocce accipe. **Is** suus ipse sui referunt: sed cetera men
strant. Ille refert monstrat non facit hoc aliud. Solet et ipse nonnunquam discrepant
reperi. ut finis in ipso exordio cogitandus est. **Di.** Pronomini quot accidunt?

accidentia
pronominis.

Da. Septem. scilicet. Species numerus figura persona genus casus et declinatio
Disca. Species pronominū quot sunt? **Ag.** Due: primitiua et derivatiua.
Di. Que et quot pronomina sunt primitiue speciei? **Da.** Vero. scilicet. Ego tu sui
ille ipse iste hic is. Reliqua septem sunt derivatiue speciei: quod a tribus primitiuis deri
uantur. **Di.** Per quē modū? **Ag.** A genitiuo singulari mei. fit meus
mea meum. a genitiuo plurali nostrū vel nostrī. fit noster nostra nostrū et nostras. Et
a genitiuo singulari tui. fit tuus tua tuū. et a genitiuo plurali vestrū vel vestri. fit ve
ster vestra vestrū et vestras. Et a genitiuo vtriusque numeri sunt: fit suus sua suū.
Et hec derivatiua personas duplices possidentis scilicet et possessoriū important. ratione
cuius quedam a Donato dicuntur ex vtriusque parte. possidentis scilicet et possessoriū singu
laria. ut meus tuus suus. Quedam vero pluralia ex vtriusque parte. ut noster et ve
ster. quod quidem de re signata intelligitur cum vtriusque vox sit singularis. **Disca.**

Numerus
persona

numeri pronominū quot sunt? **Da.** Duo: quemadmodū in nonne dictū est
sui tamen vtriusque numeri est. **Di.** Personarū pronominū quot sunt? **Ag.**

Figura
num in re
eo i obliq.

Tres. scilicet. Prima secunda et tertia. **Di.** Quot et que pronomina sunt prime per
sone? **Da.** Unum. scilicet. Ego cum suis cōdeclinatis. **Di.** quot sunt pronomina
secunde persone. vnum. scilicet. tu cum suis cōdeclinatis: et omnibus vocatiuis. **Disca.**
Quot et que sunt tertie persone? **Da.** Omnia alia. **Di.** Figure pronominū
quot sunt? **Da.** Due: quemadmodū de nomine dictū est. Sed hoc te scire
velo: pronomina nonnunquam in recto poni. ut iste iste ille ab iste et hic. et. Ego
ipse tempore. Idem ex his et de iura quo idem idem quod aliquando aduerbiū est.

Libri .I. Tract. primus

z frequenter fecit. Aliquā sō pnoia in obliquo cōponunt. vt mēme. tete. sese. que
acit z ablatiui casus sunt. Sese vero vtriusq; numeri est. Ecce eciam eos ec
cas: ab ecce z eum eam eos eas. p ecce eum eam. ecce eos eas. Ellū ellam ellos
ellas. ab ecce z illū illos illas illam. Dicitur z meipius nūpius suppius. me
ipm capm seipm. zc. Sūt ptea syllabe quedā que pnoibus adiciunt. vt mē
te. ce. pre. Di. qbus pnoimib; adiciūt mer? Da. Ego cū suis obliquis. vt
egomet meinet. zc. Sūt obliquis tu. dempns tū genitiuis plūbus. vt tuinet.
tubinet. addit z sui. vt suinet sibiuet senet. Et qnq; pronominib; tercie pso
na. vt ipemer. Di. qbus pnoimib; addit te? Dagi. hūc. pnoimī tu. vt
tūe. cui postea addit mer. vt tūe mer. in meo z vno solum. Di. qbus aut adij
citur ce. Da. oibus casibus pnoimīs hic hec hoc in sōcumentib; vt hūscē
hosce hāscē hīscē dicitur? Illūscē istūscē. z Theren. illancine. pūlit Di. qbus
pre adiciūt? Da. his quinq; ablatiuis mea tua sua nostra vestra. dicendo
meapte tuapte suapte nostrapte z vestrapte. inuenit z ne pnoio interrogatiue
addita. vt hocine est humanū faciū. i. hoc ne? Sūt z istis dictionib; qd z qui
(q; donatus inter pnoimīna posuit) varie syllabe adiciunt. De qbus hūc no
ta nōtra. Cū quis nancq; pti sine q cōiunge putatq; i. dūm vis eumq; liber: q
sine quis retinet. vt qsnam: quēā: quodnā: vlt quidnā: quisq;: queq;: quodq; q
piam: quepiā: quodpiā vel quidpiā. Quisputas quēputas qdputas. Quisq;
queq; qdq; vel quidq;. Quid i quēd i quoddā vlt quiddā in neutro p d. dupli
catum. Quisq; quēq; quoduis vel quiduis. Quicūq; quēcūq; qdēcūq;.
Quilibet quēlibet qdlibet vlt qdlibet. Cōponit z vnus cū quisq; dicendo vnus
quisq; z quis cū st. vt siquis. cum ne. vt neq; cum alius. vt aliq;. euz re. vt re
liquis. cum num. vt nūqd. cū quis. vt qsq; quisq; qd; cū en. vt enq; enq;
enqd vel enqd. Di. Genera pnoimīū quot sunt? Da. quinq; scz. masculi
lūi. femininū. neutri: cōr z omne. Di. Que pnoimīna sunt mascul. ge. Da.
Ille ipse iste hic is noster vester meus tuus z suus. Di. Que sūt se. ge. Da.
Illa ipa ista hec ea nostra vestra mea tua sua. Di. Que sunt n. gen. Da.
Illud ipm (nec dicit ipsud: antiquus en dicebat ipm ipsa ipsum) istud hoc
id nostrū vestrū meū tuū suū. Di. Que sunt cō. gen. Da. nostras z vras
Li. Que sunt o. ge. Da. Ego tu sui. Di. Casus pnoimīū quot sunt?
Da. Sexq; nōm vñ Quattuor exceptis pnoimīna nulla vocabis. Tu me?
z noster nostras hec sola vocant. Di. Declinationes pnoimī quot sūt? Da.
hē que sequunt. Sciendū tñ pnoimīb; in declinādo articulatā non pponi.
Ego mei vel mīs mibi me a me
Tu tui vel tīs tibi te o tu a te
Sui sibi se a se
Ille illius illi illū ab illo
Illa illius illi illam ab illa
Illud illius illi illud ab illo
Simili modo declinat Ipse ipa ipm. Iste ista istud
hic horum his hos ab his
hec horum his hec ab his
ei eorum eis eos ab eis
ei eorum eis eas ab eis
ei eum ei ea ab eis
ei eum ei ea ab eis
Di si dicit deberet. Sūt z in datiuo z ablatiuo plūbus ijs. vñ idem in no
minatiuo plū habet idem in datiuo z ablatiuo eisdem vel idem.
Deus mei mei. Tuus tua tuū. Suis sua suū. Declinant sicut albus alba

mer

Te

Le

Pte
He.

quis qui

Casus.

Declinatio

in plū

in singulari

in plū

hi z his p
simplex i. z
hē per simi
plex scribit
tur

De noticia partium orōnis

Albū. Excepto q̄ meus habet in vrō mī. Noster a um. Vester a um. dedināf
sicut niger nigra nigrū. Nostras 2 vestras dedināf sicut ciuitas

Quis vel qui cuius cui quem a quo vel a qui. Quē vel qua cuius cui quā
a q̄ vel a q̄. Quod vel qd cuius cui qd vel qd a quo vel a qui. Qui quoz
q̄s vel q̄bus quos a quis vel a quibus. Quē quaz quis vel q̄bus quas a
quis vel a quibz. Quē vel qua quoz quis vel q̄bus que v̄l q̄ a quis v̄l a q̄bz

Sic 2 eoz cōposita p̄ter quissquis in nrō: quicquid in actō. 2 quoquo in ab
latiuo. Siquis reliquis aliq̄s nunquis in feminino in nrō habēt a. vt siqua re
liqua nunq̄. 2c. Istic istec istoc dedināf solū in casibus vbi c̄ retinent. d̄mpro
drō singulari. hic 2 hec nostras vestras: 2 hoc nostrate vestrate. genitio bui ne
stratis vestratis: sicut nomina tertiē declinationis in as.

Eccum

Eccos

Euum

Ellos

in plī

in frī

in plī

Eccam

Eccas

Ellam

Ellas

in singulari

Hec de p̄nomine consequens est vt verbum percurramus

De verbo.

Capitulum. XXIII.

Di.

verbum

Vid est verbū: Va. Est p̄forationis cum t̄p̄bz 2 modis sine casu
agere aliqd̄ aut pati aut neutri scans. Dicitur est aut̄ hęc p̄forationis ver
bum. eo q̄ aere p̄berato lingua formet. Di. Ea rōne eis p̄forationis

Verba sub
stantia v̄l

verbū dici solet. Va. Sane q̄dem: hęc t̄n p̄forationis p̄ excellentias sibi hec
nom̄ en vendica bit: eo frequētius v̄ritur. cum sine p̄bo p̄fecta constitui non
possit oē Eius aut̄ naturā nō tam definitione q̄ diuisione cognoscimus. Q̄n oē
verbū aut̄ est substantiū vocatiū vel adiectiū. Et rursus p̄ba substantia
tria sunt. s. sum fio 2 existo. Vocatiua quinq̄ sunt. s. nūcipor appello nominor
dico 2 vocor. Reliq̄ v̄ro om̄ia adiectiua sunt. Et quibz t̄n aliq̄ sit. n̄ v̄m̄ ha
bent cum substantiis 2 vocatiis: de quibz infra. Et amplius adiectiua sūt du
plicia. s. p̄sonalia 2 imp̄sonalia. Di. Quē verba sunt p̄sonalia? Va. Quē
in p̄senti indicatiui terminant̄ in o vel in or (defectiuis 2 anormalis exceptis
de quibus infra) vt amo loquor. 2 cōiungant̄ p̄ tres p̄sonas. Et hec rursus
sunt duplicia. s. actiua 2 neutra. Actiua q̄dem oia sunt q̄bus cōuenienter addi
potest ille acc̄s iohannē. 2 possunt vulgarizari per r̄vird. vt amo iohannē. sequor ioh
hannē. amor ich: v̄ird lieb gehabt. sequor ich: v̄ird nachgeuolgt. Neutra s̄o sūt
q̄bus actis iohannē addi nō potest: nec vulgare r̄vird recipiunt. v̄sto luctor. nō
em̄ dicimus s̄to iohannē. luctor iohannē. Di. Quē sunt imp̄sonalia? Va.

Personalis
p̄sonalia

Neutra

imp̄sonalia

Quē in p̄nti indicatiui terminant̄ in tur vel in t. Et solū in tertijs p̄sonis con
iugant̄ vt stat. accidit. Hęc aut̄ rursus d̄isa sūt. q̄ oia imp̄sonalia i tur sūt passiua
2 vulgarizant̄ p̄ m̄a. vt stat man stat oē es v̄ird gestandē. S̄ imp̄sonalia in t
sūt actiua. 2 vulgarizant̄ p̄ es. vt licet es zimpe. Excipt̄ imp̄sonalia in t. q̄ de
scendūt a facio: cū p̄ponit̄ cū alijs dictionibz q̄ p̄p̄oe. vt b̄n fit. satis fit. que pass
sua sunt. Di. a q̄bz p̄bis descendūt imp̄sonalia? Va. ab actis neutralibz
t̄m d̄epro miser. qd̄ venit a deponēti miser. Di. Verbo quot accidit. Va.
octo. s. genus numerus figura t̄ps p̄sona modus iugatio 2 forma. Di. Quā
verbor̄ quot sūt. Va. Quinq̄. s. actiū passiū neutri cōe. 2 deponens. Di.
quod verbum est actiū generis? Va. quod terminat̄ in o. 2 accipiens r̄ fac
cit ex se passiuum. vt amo amor. Di. quod verbum est passiuum? Vagi.
quod terminatur in or: 2 d̄mpra littera r̄ redit in suū actiū. vt amor. amor.
Di. Quod p̄bum est neutri? Va. Qd̄ n̄at in o nec potest accipere r̄ fac
re ex se passiuū: vt s̄to s̄to us dicat. 2 hec sunt aut̄ neutra pura vt s̄to: aut̄ substan
tiua vt sum (qd̄ non solū terminat̄ in o) Aut̄ neutropassiva sic dicat̄ in p̄ter
ro 2 t̄p̄ibus inde form̄. attis habent vocē passiua: in p̄senti t̄n 2 inde form̄. nam

ubi accit̄

gen^o actiū.

gen^o passiū

neutropassi

neutrum

Libri .I. Tract. primus

Passivum trahent suam inflectionem. ut sunt audeo cum soleo sic quoque gaudeo fido. Primum
neutrum deo merco pſicis simul annumerabis: aut passiva neutra sic dicam quod sub voce
Neutropas neutrali passiva habent scationem. ut sunt vapulo venes egulo fido. **Di.** Quod
sunt? **Da.** quod in or desinit: nec r dimittit actionem et passionem si

Passivum
neutrum

commune.

deponens
f gura

pfona.
modus.

Secunda.

Quarta

Amant.

Amo.
Lauo.
Neco.
Lubo

Di. Tempa verborum quot sunt? **Da.** quinque. scilicet pſens pſim imperfectum pſim
perfectum pſentis plusque perfectum et futurum. **Di.** pſone verborum quot sunt? **Da.**
tres. scilicet prima secunda et tertia. **Di.** modi verborum quot sunt? **Da.** quinque. scilicet in
dicativus: imperativus: optativus: coniunctivus: infinitivus. quod longe ab impersonali
differt. Ille enim sine verbo adiuncto perfectum sensum non generat: sed verbum imp
sonale ut amare et amari. **Di.** Coniugationes verborum quot sunt? **Da.** con
iugationes verborum regulares sunt quatuor. scilicet prima secunda tertia et quarta. **Di.** quod
verbum est prime coniugationis? **Da.** quod habet a longam ante re in infinitivo.
vel ri. ut amare amari. **Di.** quod verbum est secunde coniugationis? **Da.** quod ha
bet e longam ante re vel ri in infinitivo. ut docere doceri. **Di.** quod verbum est terti
coniugationis? **Da.** quod habet e brevis ante re in infinitivo. vel i solam sine r
ut legere legi. **Di.** quod verbum est quarte coniugationis? **Da.** quod habet i lon
gam ante re vel ti in infinitivo. ut audire audiri. hoc autem facilius deprehendes si
vniuscuiusque coniugationis formam cum regulas mox subiungendis memorie repositue
ris. praeter et supina (que magis variant) sunt regulis formabiles. Et quinque tempora a
tenore primi derivabis. unde Ram sem rursus se formabit preteritisque

Humerus
Tempus

Coniugatio

Prima.

Tertia

De prima coniugatione regule. Cap. XXV. De preteritis

pas fac aui. preter dedit et stetit a sto
Et cubui plicui micui fricui secuique
Et domui sonui tonui crepui vetuique
Cum iuiui laui necui dic atque necui.

Datque cui nero. cubui dic atque cubui
Aui dimico dat vel ui. sic increpo format.
Aui preteritum plico dat cum nomine iunctum
Hoc sine prebet ui. tamen et reperitur in aui.
Confrico cum retero. formantur sepe per aui
Sto quis stitit stitum dat natis. excipe circum

Nota do cum compositis huius inflectionis corripit da. ut circū dare mēda
correpta. pessundare venundare.

in triplico
replico
circundo
relo.

De supinis

Aui preteritum semperque supinat in atum
Sed lauo dat lotum iuiuo iutum potoque posum
Doque datum dat stoque statum nexo quoque nexum
Quod dat ui dat itum. fri cum sectum quoque nectum

De supinis deponentium

Atum prima dabit per deponentia semper
Forma prime coniugationis in activo

amantur

De noticia partiū orōnis

In indicatiuo

in singlari	Presenti amas amas	in pli	amatus amatis amanti
	prō imperfecto amabābas bat		amabamus amabatis bant
	prō pfecto amauisti uist		amauimus uistis uerit vt uere
	prō plusq. amaueram ras rat		amaueramus ueratis uerant.
	Futuro amabo amabis bit		amabimus amabitis amabunt

In imperatiuo

in singlari	Pñti ama t caret pñia psona	in pli	amemus amare amene	signa opta tui q vt q tenus ne.
	Futuro amato tu amato ille		amemus atore anto vel antore	

In optatiuo vtinam

in singlari	pñti t prō imp. amarem res ret	in pli	amaremus amaretis amarent.	Signa cōf uati. cu dū qm nūi nūsi qm l. q. q. d. nec pul.
	prō pfecto t plus. amauissem fles flet		amauissemus amauisseries flet	
	Futuro amem ames amet		amemus ametis ament	

In coniunctiua Lum

in singlari	Presenti amem ames amet	in pli	amemus ametis ament.
	prō imperfecto amarem res ret		amaremus amaretis amarent
	prō pfecto amauerim ris rit		amauerimus amaueritis rint
	prō plusq. amauissem fles flet		amauissemus uisseries uissent
	Futuro amauero ris rit		amauerimus ueritis uerint

In infinitiua qui est sine numeris t personis.

In presenti t prō imperfecto amare. Prō pfecto t plusq. pfecto amauisse. Futuro amatum ire vel amaturum esse.

Verbum impersonale

In Indicatiuo	Presenti amatur
	prerito imperfecto amabatur.
	prō pfecto amatum est vel fuit
	prō plusq. amatum erat vel fuerat
	Futuro amabitur

Presenti ametur.

Imperatiuo in Optatiuo vtinā in	Futuro amator
	pñti t prō imperfecto amaretur
	prō pfecto t plusq. amatum esset vel fuisset
	Futuro amaret

Coniunctiua cū in	Presenti ametur
	prō imperfecto amaretur
	prō pfecto amatum sit vel fuerit
	prō plusq. amatum esset vel fuisset.
	Futuro amatum erit vel fuerit

Infinitiua in	Presenti t prō imperfecto amari
	prō pfecto t plusq. amatum esse vel fuisset
	Futuro amatum iri

Gerundia amandi amando amandū. Supina amatum amatu

Participia Presens vt amans. Futurum vt amaturus

Forma prime coniugationis in actiua. *In passiva.*

Libri .I. Tract. primus

In indicatio

in singulari	Presenti amor amaris vel amare amatur, pro imperfecto amabar amabaribus vel amabare amabatur, pro perfecto amatus sum vel fui es vel fuisti est vel fuit pro plusquam amatus eram vel fueram eras vel fueras erat vel erat
	Futuro amabor amaberis vel amabere amabitur
in plurali	Presenti amamur amamini amantur, pro imperfecto amabamur amabamini amabatur pro perfecto amati sumus vel fuimus estis vel fuistis sunt, &c. pro plusquam amati eramus vel fueramus eratis vel fueratis, &c.
	Futuro amabimur amabimini amabuntur,

In imperatio

Presenti amare ametur	in plu	amemur amemini amentur
Futuro amator tu amator ille	rali	amemur amamini amantur

In optatio utinam.

presenti pro imperfecto amarer es, &c.	amarentur amarentini amarent.
pro perfecto et plusquam amatus essem, &c.	amati essemus vel fuissim, &c.
Futuro amem ameris vel eretur.	amemur amemini amentur.

In coniunctio cum

Presenti amem ameris vel eretur	amemur amemini amentur
pro imperfecto amarer vel es eretur	amarentur amarentini amarent.
pro perfecto amatus sum vel fuissim, &c.	amati sumus vel fuissim, &c.
pro plusquam amatus essem vel fuissim, &c.	amati essemus vel fuissim, &c.
Futuro amemus vel fuerimus, &c.	amemus vel fuerimus, &c.

In infinitio

Presenti et pro imperfecto amari	
preterito perfecto et plusquam amatum esse vel fuisse	
Futuro amatum iri	
Preteritum amatus	

Participia

Futurum amandus

Di. Quare impariū carer prima psona in singulari et non in plurali. Da. Quia nemo sibiipso soli impari ideo caret prima psona in singulari: sed possumus nobis ipsis cum alijs impari ideo habet prima in plurali. Cap. tamen impariū frequenter deprecative: cum inferiores superioribus loquantur. Impariū etiam preteritum non habet: quia ad primum non est consilium: imperium aut deprecatio. Preter hec opereprecaū est ut omnes personas singulos per modos et tempora vulgarizes: uti iam a me audisti. Et non modo per verba huius inflecti omnis: verum etiam per omnia sequentia. Id enim quantum latinitati conducit expectantia docebit.

Volleo,
Fervio,
Ferveo,
Deceo

De secunda coniugatione. Cap. XXVI. De preteritis.

Eveo forma vi. fervere huius facit aut vi

Coniuncti vel coniuncti coniunctio format.

Illud format ut cuius non est eveo finis

Nil vicio cieo cui quicquid quicquid.

Suevi vel suetus in se sorpsitque buis.

De noticia partiū orōis

Luxi vel mulsi rīsi suāsimul arsi
 Stridi sedi vidi dicq; pepenq; sponendi
 Atq; toton, momoz, z gauisus iungitur ausus;
 Prandi pransus dic, auxi luxi simul alsi
 Fulsi cum mulsi, dic vrsi iungito tursi
 Cum terfi fleti leui pleni, sed oleui
 Aut olui deni solitus mansi neo neui
 Dans aperi maneo datui, careatq; supino,
 Nil liqueo torfi dic hesi, messus ui dat

Pendeo
 Londeo
 sic r indult
 sum ab in
 dulgea, cō/
 positus ab
 algeo
 imminuo.

De supinis

At veo vi per tum, cautum fantum vel adultum
 Que dant preterita per ui caruere supinis
 Hi faciant in itum, teneo tentum quoq; doctum
 Lenseo dat censum, sed itum sua compositiua.
 Nilceo dat mixtum, frictum vel frigeo nullum.

inoui, cum

Pauca supinantur preter sex neutra secunde
 Dat pareo passum, careo caritum quoq; cassum
 Pareo prebet itum, licet ac doleo raccoq;
 Format itum doleo noceo placeo soleoq;
 Et valeo valitum, sic format torreo tostum
 Di si sum, xictum, sed tum dat sorbeo vel ptum
 Dic tamen indultum vel sum, mulsum quoq; mulctum,
 Dic sedeo sessum, tortum torsum quoq; gausum.

rīsi auctū,

p gauisū p
 pter carne

De supinis deponentalium

Altera curtat itum, tueur tutum, misereri
 Dat sertum, reriq; ratum, fateor quoq; fallum
 Nil medeor format, mereor merui meritum dat

miser, um,

Sequit forma scōe cōiugationis in actiua. In indicatiua

In singulari	Doces docet	in plū	docemus docet is docent
	docebam has bar		docebamus docebatis docebant,
	docui isti docuit		docuimus istis erunt vel ere
	docueram ras rat		docueramus docueratis erant
	docebo docebis his,		docebinus docebitis ebunt,

In imperatiua

In singulari	doce doceat	in plu	doceamus docere doceant
	doce tu docero ille		doceamus cetore cito vel entore
	Operatiua utinā docere res rer, docuissim sses sset, doceam ceas ceat		
	doceremus ceretis cerent, docuissimus ssetis ssent, doceamus ceatis ceant,		

In coniunctiua cum

In singulari	Doceam ceas ceat, docerem ceres ceret, docuerim ris rit, docuissim sses sset, do cuero aieris aient, In plū, Doceamus doceatis doceant, doceremus decere/ ris cerent, erimus eritis euerint, docuissimus ssetis ssent, docuerim? eritis erint, E iij
--------------	--

Libri. I. Tract. primus

In infinitiuo

In presenti z preterito imperfecto docere. Pro perfecto z plusq̃ perfecto docui
Futuro docuiſſe ire vel docurum eſſe.

Verbum impersonale.

In indicatiuo

In ſingulari
Preſenti docetur
pro imperfecto docebatur
pro perfecto docui eſt. zc.
pro plusq̃. docuiſſe erat vel fuerat.
Futuro docebitur.
Preſenti doceatur
Futuro doceatur

Optatiuo vtinam in

Preſenti z pro imperfecto doceretur
pro perfecto z plusq̃. docuiſſe eſſet vel fuiſſet
Futuro doceatur

In conſum. tiuo cum in

Preſenti doceatur.
preterito imperfecto doceretur
pro perfecto docuiſſe ſit vel fuerit
pro plusq̃. docuiſſe eſſet vel fuiſſet
Futuro docuiſſe erit vel fuerit

In infinitiuo in

Preſenti z pro imperfecto doceri
pro perfecto z plusq̃. docuiſſe eſſe vel fuiſſe
Futuro docuiſſe iri.

Participia pñs vt docēs. Futurū docentur. Gerūdia docēdi do dū. Supia docēti

Forma ſecunde cōiugationis in paſſiuo.

In indicatiuo

in ſingulari
Docet doceris vel docere docetur
docebar baris vel bare batur
docuiſſe ſum vel fui eſ. zc.
docuiſſe eram vel fuerā eras. zc.
docebor baris vel bere docebitur
in plū
Docentur docemini docentur
docebamur bamini bantur
docuiſſe ſumus vel fuiſſe. zc.
docuiſſe eramus vel fueramus. zc.
docebitur būmini buntur.

In imperatiuo

in ſri pñti docere doceatur. Futuro docetor tu docetor ille.
in plū pñti. doceamur doceamini doceantur. Futuro doceamur doceamini docentor

In optatiuo vtinam

in ſingulari
Doceret doceris vel ere doceret.
docuiſſe eſſem vel fuiſſe eſſes. zc.
docear aris vel docere doceat
in plū
doceamur emini entur
docuiſſe eſſemus vel fuiſſe eſſemus
doceamur doceamini doceantur.

In coniunctiuo cum

in ſingulari
docear aris vel docere doceat.
doceret eiſ vel docere doceret
docuiſſe ſim vel fuiſſe ſis. zc.
docuiſſe eſſem vel fuiſſe eſſem. zc.
docuiſſe ero vel fuiſſe eris. zc.
in plū
doceamur doceamini doceantur.
doceret eiſ vel fuiſſe eſſemus. zc.
docuiſſe eſſemus vel fuiſſe eſſemus. zc.
docuiſſe erimus vel fuiſſe erimus.

In infinitiuo

In pñti z pro imperfecto doceri. pro perfecto z plusq̃ perfecto docuiſſe eſſe vel fuiſſe.
Futuro docuiſſe iri.

Participia. Preteritum vt docuiſſe. Futurum vt docendus.

De noticia partiū orōnis

De tertia coniugatione. Capitulum. XXVII.

De preteritis

licio
alticio

accuo
arguo

ico

Pando

vr colo

genio pao
compo pua

Ic feci/ieci/lexi/spexi/quoq; fodi
 Fugi cum cepi/rapui/sapuiq; cupui
 Et quassi/cussi/peperi/simul eliciq;
 Semper uo dat ui. preter struxi quoq; fluxi
 Plui siue pluui
 Dic scripsi/nupsi/lambi/scabiq; bibiq;
 Dic dixi/duxi/vici/paui/quoq; creui
 Floui/pesco cui/didici nil glisco/poposci
 Ici conquexi/parxi dic atq; peperci.
 Do dat di preter rasi/rasi quoq; lessi
 Rosi cum lusi/trusi/clausi/quoq; plausi
 Edo cecidi/cedoq; cessi/iunge pepedi.
 Findo fidi dat/scindo scidi/quoq; fudi
 Prendo didi/ceciditutti/sidoq; fisis
 Tendo tetendi/pendo pependi/sidoq; nil dat
 A do composita terne dant di/geminatum
 Sic dabit abscondo vel di. si diuido format
 Do dat xi per x. preter sparsi quoq; versi
 Versi cum tersi/legi/fregi/simul egi
 A lego xi tria dant. intelligo diligo negligo
 Dant tango tetigi/pepepi/dat pango pacisci
 Iungere dat pegi/canto panxi/stimulare
 Dat puigo pupugi/punxi/punctos numerado.
 Formabit traxi/traho. formabit veho/vexi
 Lo dat ui pter pepuli/ceculine/sefelli
 Salli cum psalli/vulli/velline/tuliz
 Oo dat ui preter emi/presti quoq; dempsi
 Compsi cum prompsi/sumpsi
 Dic posui/genui/cecini/tempsi quoq; strauit
 A cano composita per ui formantur z entum
 Spreui cum creni/sini/leni quoq; liui
 Dic strepui/scopui/rupi/repsi quoq; clepsi.
 Scalpsi cum sculpsi/carpsi tu iungito serpsi.
 Formabit liqui/linquo. format coquo/coxi
 Bessi dicussi/verri/versine/ocurri.
 Trini/quesiui/seui/fero dat seruiq;
 Atq; tuli/fero dat. nil vel furui/furo format

Atq; scobi

a petto cello
 fallo vello
 fallo psallo.
 z tollo.

a pono cxi
 amotemino
 sterno.

Libri. I. Tract. primus

capello.
necro pecto
eo vero.

messui

caro tritum

confuso

infini con
fusi a pfero

perdo
reddo

So format suui. si viso. capello facello
Pinso sui format. dat necro pecto cui. r.
Dic flexi plexi. dic stertuit addito verti
Datoz sui meto. dat tui peto mittoqz misi
Sisto steti neutrum. statui dat transierit duna
Solui cum volui. dic caluigz viuogz vici
Nexo cui per r formabit. iungito tero

De supinis

Bi vel ui dat itum. dat vi tum. demitur inde
Raptum / consultum / cultum / rectum quogz fertum.
Et pistum / messum / perum / necro quogz nexum
Occultum questum. tibi sincopa format z altum
Dicqz satum pastum. soluo vel voluo dat utum.
Ag vel cognosco dat itum. sic infero conser
Uo per ui dabit utum. dit ruitumqz rutumqz
Li vel gi. cum qui vel riqz supina dat in cum
Dic factum / iactum / victum / tactum / simul actum
Discoqz posco citum. fugitum fictum quogz fractum
Oictum cum pictum. rictum coniungito stricium
Et fixum fluxum fricum. seu dicito fluctum
Lum flexum perum vel plexum. iungito nexum
Dant pepigi pegi pactum. panxi quogz nullum
Di. cum ti. ri. si. cum ti. dat sumqz / supino.
Dic scissum fissum passum seu dicito pansum.
Lum cissum cissum flossum. tui tui quogz tulum
Stum dat edo vel sum. sed itum dant a dare nata.
Abscondog simul dat itum vel sumqz supino.
Tentum vel tensum. peperit partum paritumqz
Dic falsum / pulsum / cillum / latum / quogz falsum
Excelsum / vultum / cursum / cauo iungito cautum.
Dic tortum / torsum / gestum / missum / simul vltum
Oti pi / psi / dabo prum. tamen dicito captum

De supinis deponentalium

Disce supina dere per deponentia terne.
Actui finge vocem. formaqz per ipsam.
Otiuius z gressus passus / fretus / quogz fructus
Et fructus / iuins / lapsus / nascor quogz natus.
Fratus iungo. pactus simul aqz profectus
Ulaus cum nactus. expectectus vel deptus.
Addito commentus. simul oblitus quogz falsus

De noticia partium orōnis.

Fungor habet functus, formant loquor et sequor utum

Questus cum nixus seu nixus iungitur vsus.

Nil format vescor, nil formabit reminisco.

Sequitur forma tertię coniugationis.

In indicatio

Presenti lego legis legit

pro imperfecto legebam bas bar

pro perfecto legi legisti legit

pro plusq; perfecto legera eras erat

futuro legam leges leget

legimus legitis legunt

legebamus legebatis legebāt.

legimus legistis legent v' legere

legeramus legeratis legerant

legemus legentis legent

In singulari

In pti

In imperatio

In fri in presenti lege legat.

In futuro legito tu legito ille.

In plurali legat

tuus legite legant, legamus legitor e leguntro vel leguntore

In optatio vti nam

In fri in pti et pro imperfecto legeret es et

pro perfecto legisset legisset es et

futuro legam leges leget

legeretur legeretur legerent

legisset legisset legissent

legamus legaris legant

In coniunctio cum.

pnti legam legas legat

pro imperfecto legeret es et

pro perfecto legisset legisset

pro plusq; legisset legisset ille

futuro legero legeris legerit

legamus legaris legant

legeremus legeretur legerent

legerimus legerimus legerint

legissemus legissemus legissent

legeremus legeritis legerint

In si in

In infinitiuo

In pnti et preterito imperfecto legere, Preterito perfecto et plusq; perfecto legisse.

Futuro lectum ire vel lectum esse.

Verbum impersonale in indicatio

In presenti legitur. Pro imperfecto legebat.

Pro perfecto lectum est vel fuit.

Pro plusq; perfecto lectum erat vel fuerat. Futuro legetur.

Optatio pnti et pterito imperfecto legeret. Preterito perfecto et plusq; lectum esset vel fuisset. Futuro legat

Presenti legatur

Coniunctiuo cum

Presenti legatur

preterito imperfecto legeretur

preterito perfecto lectum sit vel fuerit

pro plusq; lectum esset vel fuisset.

futuro lectum erit vel fuerit

In optatio

futuro legitor

pnti et preterito imperfecto legi

In infinitiuo preterito perfecto et plusq; lectum esse vel fuisse. Futuro lectum iri.

Gerundia legendi do, dum. Supina lectu lectu. Participia pnti et pterito

futuri vt lecturus. In gerundis nonnunq; e in u vertit, vt finitū rōndōis

pregandoz, Familie herciscunde p herciscende, ab hercisco quod est diuidō.

Forma tertię coniugationis in passiuo

pnti leor legeris vt re ritur

pre. imperfecto legebar aris pre. af

pre. p. p. p. lectus sum vel fui

pre. plusq; lectus erā vt fuerā

futuro legar legeris vt ere erur

legimur legimini leguntur

legebamur legebamini bantur

lecti sumus vel sumus estis

lecti eramus vel fueramus

legamur legamini legentur

In fri in

indicatio

In pti

Libri .I. Tract. primus

In imperatiuo

In singulari in presenti legere legat. legitor tu legitor ille. In plurali legamur
legimini legamini. Futuro legamur legimini leguntur.

In optatiuo vtinam

in singulari presenti et pro imperfecto legerer legereris in pluri legeremur emini. entur
pro perfecto et plusquam perfecto lecti essem in pluri lecti essemus vel fuisset
futuro legar aris vel are atur legamur legamini legantur

Coniunctiuo cum

in singulari presenti legar aris vel are legatur in pluri legamur legamini legantur
pro imperfecto legereris vel ere es legeremur legeremini legerentur
pro perfecto lectus sum vel fuerim lecti sumus vel fuerimus
pro plusquam lectus essem vel fuisset lecti essemus vel fuisset
futuro lectus ero vel fuero eris. lecti erimus vel fuerimus

In infinitiuo.

in singulari presenti et pro imperfecto legi in pluri legamur legamini legantur
pro perfecto et plusquam perfecto lecti esse vel fuisse Participia
futuro lecturi iri

Preteritum lectus.

futuro legendus

De quarta coniugatione. Capitulū. XXVII.

Regule de Preteritis.

i U quarta dabit. formabit cambio campsi

Datq. bui. dat vinci vincio. iungo sancti

Sancio vel cini. formabit raucio rausi

Fulsi vel cini. farsio farsii farsii dic

Uel liui veni cum sepsi dic simul hauri

Sentio dat sensi

Apario dant nata rui. sed comperit atq.

Repperit excipias. erum sibi iuncta supinat

De supinis

Sui preteritum sepe transfertur in itum

Excipias saltemq. sepultum sic et amictum

Veneo dat vendi venum venioq. dat entum

Dat si sum. vi ctum quarte. sed retrahis haustum

Fultum cum fartum. fartum campum quoq. septum

Quod salio sibi componit formabit in vltum

Aqueo composita vel eo breniare supina

Constat. et ambitum non corripit ambio solum

De supinis Deponentialium

Producens quarta. et tibi cuncta supinat in itum

Trina sed excipies. ortus cum mensus et orsus

Deponens assentior assensum tibi prebet

Ufus et
dinis et
q. ut in pro
hnt sepe u
reijciunt. no
nunq. etia
vi deponit
ut peti pro
petiui. peti
it i p petiui
sti.

appetio

piorellio

De noticia partium orōis

Regule generales omnium coniugationum

Simplicium norma formabis compositiua.
Si componantur geminantia non geminantur
Do sto compſita geminabunt. poſcoq; diſco
Pecurroq; notes. quoniam geminatq; repugno
A ſi compositum dat in i. dabit eq; ſupino
Ut probat inſicio. ſed debes demere do go

reſpondeo.
reuerſor deo.
reſpoſco
dediſco.

Forma Quarte coniugationis in actiuo In indicatiuo

in ſingulari	Preſenti audio audis audit pro in pfecto audiebam as at pro pfecto auditui iſti iuit pro plusq; audiueram as at Futuro audiam audies et	in plu	audimus auditis audient audiebamus baris bant audiuimus iſtis erūt v're audiueramus atis erant audiemus audietis audient
--------------	---	--------	--

In imperatiuo

in ſingulari	Preſenti audi audiat Futuro audito tu audito ille	in plu in plu	audiamus audite audiant. audiam? tote into l'untore
--------------	--	------------------	--

In optatiuo vtiuam

in ſingulari	pñti 7 pro imperfecto audire res rer pro pfecto 7 plusq; audiuiſſem es et Futuro audiam audias audiat	in plu	audiremus audiretis audirent. audiuiſſemus eris uiſſent. audiamus audiat is audiant.
--------------	---	--------	--

In coniuunctiuo Cum

in ſingulari	Preſenti audiam audias at pro imperfecto audire res rer pro pfecto audiuerim ris rit pro plusq; audiuiſſem ſies ſiet Futuro audiero ris rit	in plu	audiamus audiat is audiant audiremus audiretis audirent audiuerim? audiueritis rint. audiuiſſemus uiſſeris uiſſent audiuerimus audiueritis rint
--------------	---	--------	---

In infinitiuo.

In
Preſenti 7 preterito imperfecto audire
preterito perfecto 7 plusq; perfecto audiuiſſe
Futuro audiri ire vel auditurum eſſe

Verbum impersonale in indicatiuo

In	Preſenti auditur pro imperfecto audiebatur. pro pfecto auditum eſt vel fuit pro plusq; auditum erat vel fuerat Futuro audietur	In imperatiuo in pñti audiat In futuro audito?
----	--	---

In Optatiuo

In pñti 7 pro imperfecto audiretur.
pro pfecto 7 plusq; perfecto auditum eſſet vel fuiſſet. Futuro audietur.

Libri .I. Tract. primus

In coniunctiuo in.

In infinitiuo

In Presenti audiantur.
pro imperfecto audiretur
pro perfecto auditū sit vel fuerit
pro plusq. auditū esse vel fuisse
Futuro auditū erit vel fuerit.

In pñti & pro imperfecto audiri.
pro perfecto & plusq. auditū esse vel
Futuro auditū iri (fuisse).

Forma Quarte coniugationis in passiuo

In indicatiuo.

In singulari Presenti audire audiris vel audire audis
pro imperfecto audierar baris vel arebas
pro pñt. auditus sis vel fui es vel. rē. in pñt.
pro plusq. auditus eris vel fueris eras. rē.
Futuro audiar audieris vel audire. rē.

audimur audimini audientur
audiebamur audiebamini bant.
auditi sumus vel fuimus. rē.
auditi eramus vel fueramus.
audirentur audirentini entur.

In imperatiuo.

In singulari Presenti audire audiantur
Futuro audiro; tu audito; ille

in plu
rali. audiamur audiamini antur.
audiamur aminor audimur.

In Optatiuo vtinam

In singulari Presenti & pro imperfecto audirer audiretis vel irere audiretur
pro perfecto & plusq. auditus essem vel fuissen esset vel. rē.
Futuro audiar audiaris vel audire audiantur
in plurali

Audirentur audirentini audirentur.
Auditi essemus vel fuissenus essetis vel fuissetis essent. rē.
Audiamur audiamini audiantur

In coniunctiuo Lum

In singulari Presenti audiar audiaris vel are atur
pro imperfecto audirer eris vel ere eur
pro perfecto auditus sim vel fuerim. rē. in pñt.
pro plusq. auditus essem vel fuissen. rē.
Futuro audius ero vel fuero eris. rē.

audiamur audiamini audiant.
audirentur audirentini entur.
auditi simus vel fuimus.
auditi essemus vel fuissenus
auditi eramus vel fuerimus

In infinitiuo

In Presenti & pñt. imperfecto audiri
pñt. perfecto & plusq. pñt. auditū esse. n. vel fuisse
Futuro auditū iri
Pñt. auditus

Participia

Futurum audiendus.

De irregularibus & defectiuis.

Cap. XXIX.

Ma.

Hec de inflexione verborū regulariū dicta intelligas: nam sunt alia verba irregu-
laria que & anomala dicunt: q. in quibusdā tempibz & modis aliam a dictis
hnt inflectionē: nonnulli etiā in quibusdā modis & epibz deficiunt. vt sunt hec
que sequunt. Si n. volo malo nolo fero foren edo queso explicat infir inquit in-
qui inquit ausim vale salue aue o. h. noli cepi meminī aio fero cedor fio. Hoz
irregularitate n. & defectiuis versus sequentes implicat. Attamen huius verbi
sum: cum eo frequentius vtamur: integram inflectionem subiiciam.

De noticia partiū orōnis

Inflexio huius verbi Sum

In indicatio.

in singlari Presenti sum es est
 prō impfctō eram eras erat,
 prō pfctō fui fuisti fuit.
 prō plusq̃. fueram fueras fuerat
 Futuro ero eris erit

in plu

sumus estis sunt
 eramus eratis erant,
 fuimus fuistis erunt vel fuere
 fueramus fueratis fuerant
 erimus eritis erunt

In imperatiuo.

in singlari Presenti sis sit
 Futuro esto tu esto ille

in plu
 rali

simus sitis vel este sine
 simus estote suntō vel suntōs

In optatiuo vtinam.

in singlari pñti ē: prō impfctō essent esset
 prō pfctō ē fuissent esset
 Futuro sim sis sit

in plu

essent essetis essent
 fuissent fuissentis fuissent
 simus sitis sint.

In coniunctiū cum.

in singlari Presenti sim sis sit
 prō impfctō essent esset
 prō pfctō fuerim fueris fuerit
 prō plusq̃. fuissent fuisset
 Futuro fuero fueris fuerit.

in plu

simus sitis sint.
 essent essetis essent
 fuerimus fueritis fuerint
 fuissent fuissetis fuissent
 fuerimus fueritis fuerint

In infinitiū

in pñti ē: prō impfctō esse
 prō pfctō ē plusq̃. perfctō fuisse
 Futuro caret

Gerundia

Essendi
 Essendo
 Essendū

Supinus caret. Habet vñū participiū pñtis tempis. s. ens. Hac forma infle
 eruntur ē eius composita: ipsa tamen gerundia non habent nec participia: tribo
 demptis. s. presum possum ē absum. vñ Dic absens presens: dic potuisse potēs
 Assum, vero in imperatiuo habet ades vel assis Di. Ad alia,erge, Da.

Dat volo vis vult ē volumus vultis sine norma.

Holo

Iussio deficiens, capit ex optante futurum.

Dat primo vellem, dat sine velim modus optans

Hec socijs repetere, supinus dat tibi velle

Hinc finem demas, per ternam cetera formas;

Dalo

Dic malo primum raro formare futurum

Iura tenere patris per cetera tempora dicis,

Holo

Holo patrem sequitur, tamen imperialis habetur

Holi nolite nolito tote q̃ lunto

Seo

Dat presens primi fers fert, fertisq̃ secundi,

Presens fer fert, fertō fertose futurum,

Dat terni presens ferrem, socium sibi iunges

Dat quinti ferre, presens eademq̃ notate

Di

Libri .I. Tract. primus

Ferretz

Tempora passiuo ferriis ferturq; notentur.
Ferretq; debinc fertor, ferrer ferriq; sequuntur
Ad mozem terne fero cetera debet habere
Tempora terna forem dabit, z fore cetera sperne

Edo

Rem dat res retrent remus caret a q; foretis
Es est ac esse dat edo tibi cetera terne
Ad plures edite dic, plures dant tamen esse
Ac estur format passiuo, sic editur dat.

Queso

**Explicit
inquit, inquit
inquit**

Quesumus ex queso retinens, nil plus dare quero.
Explicit expliciunt presentis inquit z inquit
Inquam presentis est et quandoq; futuri
Inquit quis inquit, pluralis unus dabit untq;
Am tantum dicunt es, z donare futurum
Et presens inque semper dabit imperiali
Is it declines ausim, pluraliter ausint.

**Ausimz
Vale**

Deq; vale quidam dicere valete valet
Atq; valetote, quinto dicere valere;

**salue, aueq;
odi noui**

Processu simili salue formatur aueq;
Bis duo sunt odi noui/cepi meminiq;
Que retinent sensum presentis preteritiq;
Que formatur ab his pariter sensum duplicabunt
Datq; mementote memini, dabit ante memento

Aio

Aio die is it, unt plurali sociamus.
Dic simul aiebam bas bat, pluraliter atq;
Inuenitur ai presentis imperatiui

**Faro, cedo
Fio**

Et faro faris farit, sic et cedo pro dic.
Dat fio fierem fieri, dat cetera terne.
Optans futurum presens dabit imperialis
Dicduc facz fer et que componis ab illis
Cum facit a verti eini, verbi regula seruit
In ui preteritum de se data tempora quedam
Sincopat, hinc demas dissyllaba quodq; fit inde.
Inuenies nosti flecti flasti quoq; scisti

De quibusdam alijs defectiuis. Magister.

Sunt nonnulla alia q;ba pteritis; z aliq; supinis carctia: Di. Et hec enuiera:

Oia. Respuo/cerno/luo/proprio caruere supinis.
Et linquo/satago/compesco/lambo; lingo
Ambigo cum metuo/timeo simul vrgeo glisco

De noticia partiū orōis

Laluoq; cum renuo, discoq; tremo quoq; posco
 Ango cum viso, fugo coniungere debes
 Estuo, sterto, mico, rudo, strido, strideo, psallo,
 Et conquinisco parco, quibus addito dego.
 Horreo, scando, panet, mando, scaboq; scalpo
 Præteritis refert miseret, tedetq; carebit.
 Atq; carent impersonalia cuncta supinis.
 Sed placitum, licitum, delectatum, libitumq;
 Atq; misertum pertesum solummodo formas
 Atq; carent hec præteritis proprijsq; supinis
 Polleo cum fido, furio, ferio simul addo.
 Blisco, fero, timeor, metuo, tollo quoq; linquo
 Lerno sic sisto, vesco, medeo, reminisco
 Dic inceptum, meditatumq; carere
 Esurijs tamen inuenies et parturicunt.

Et tantum de verboꝝ coniugatione ad formam stilum veritatis.

De forma verborum. Cap. XXX. Di.

forma siue
 species p
 mitiua de
 riuatiua
 inchoatiua

Omnia verboꝝ que est? **Da.** Forma siue species verboꝝ duplex est.
 .f. pmitiua et deriuatiua. **Di.** Primitiue species q̄ sūt? **Da.** Que
 ab alijs non descendūt, vt lego ferreo, et hec oia dicunt forme .f. cre ver
 ba. **Di.** Deriuatiue species verba que sunt? **Da.** Que ab alijs descendūt,
 aut a verbis aut a nobis. Et hec sunt septuplicia. .f. inchoatiua, meditatiua, de
 sideratiua, frequentatiua, diminutiua et limitatiua. **Di.** Inchoatiua que sunt?
Da. Que initium actus aut passionis suoz pmitiuoz scant, aut .f. ut vernus si
 gnificant idē qd pmitiua sua composita cum fio, vt caleſco, .i. caleſco, vt incipio
 calere, liqueſco, .i. liqueſco, aut incipio liquere. Et hec formant a secunda psona
 pntis indicatū singularis numeri p additionē co, vt cales, addendo co fit cale
 ſco. Hoc tñ non facit hiaſco sed hiſco, sic et eius compositū, vt dehiſco. **Di.** Hiſce
 or facit miſereſco. Sunt aut oia inchoatiua tertie coniugationis et neutra pter
 tis et supinis carentia. Verū ista ſciba caneo, ſeneo, innoſco, dulceſco, euaneo, maruſ
 reo et ſilia ab vſu recedentia: ſua pſa deriuatiuis eoz reliquerūt, vt ſenui ſeneſco
 qui ſeni requieſco. **Di.** Meditatiua que sunt? **Da.** Que meditationes
 actus suoz pmitiuoz ſcant, vt eſurio, .i. meditor edere. Quidā tamen grāmati
 corum (et fortasse non ab re) hec eadem verba deſideratiua dicere, vnde, Eſu
 rio, .i. cupio ſiue deſidero edere: non cogito edere. Sunt aut aut omnia talia ab vl
 timo ſupino verbi pfecti p additionē rio, vt lecturio, eſurio, parturio. (Sunt con
 iugationis quarte) pſis et ſupinis carentia pter eſurio et parturio. **Di.** Deſi
 deratiua que sunt? **Da.** Quoz ſcario per infinitiū ſui primitiui et verbum
 cupio exprimi poſſet, vt faceſco, .i. cupio facere et hec omnia in ſo terminant, et ge
 minant s. den pſis accerſo et que ab ultimo ſupino descendunt quod ſimplici
 ſcribitur, vt viſo viſis viſere et ſunt tertie coniugationis, vt viſo faceſſo, capreſſo,
 a capio, lacceſſo a lacero, acerſo ab accio, areceſſo ab arceo. **Di.** Frequentatiua
 que sunt? **Da.** Que actus ſui pſitiui frequentia ſcant, vt agito, .i. frequen

Meditatiua

Deſideratiua

frequentatiua

Libri .I. Tract. primus

lego, legito, i. frequenter lego. Et omnia hec sunt coniugationis primæ: et formantur ab ultimo supino imitando u in o. vt curso a cursu. Si autem penultima supini non dissyllabi habeat longā, a m i correpti verit, vt volatu volito, danatu dāto, mīto, et si verbi perfecti habuerit gi in p̄o: frequenter autem non a supino sed a secunda persona p̄ntis indicatiui singularis numeri descendit, abiecta s, et addita illa syllaba to, vt agito legito: dicimus et lecitio, visito a video venit, q̄d sonat viso as, a quo visito, a quero q̄rito, scribo scripto, fluo fluo, fluo fluo, fluo fluo, egresso egresso, scio scito, scito sciscito, queso quesito descendit. **Di.** Diminutiva q̄ sūt

Diminutiva

imitatiua

oia huius

me sba in

so geant s,

p tota in se

ramen p̄s

scribit

Di. Imitatiua que sunt: **Da.** Que imitatione alicuius in moribus aut officio important, vt a patre patris, a poeta poeior. Sunt et alie verborum derivationes vt a verbo albo venit albico, a vello vellico, ab aduerbio pendie pendino as, a so geant s, cras, perastino, ab intra venit intro, a sup supgo et sic de alijs. Sed hec omnia ac p tota in se curatius perquirere, maioris fuisse laboris q̄ vilitatis est. Reliquo itaq̄ verba cōs q̄q̄ participium transcurramus.

De participio, Capitulum XXI.

Di.

participiū,

**participiū ex
gatio,**

Participiū qd est: **Da.** Personis pre u capiens a nomine, pre u a verbo, et pre u ab utroq̄. Accipit enī a noie genera et casus, a sbo ipa et scationes, ab utroq̄ numerū et figurā. Hinc participiū non absurde dicit, non tñ intelligas participiū a noie et a verbo dicta accēta sic recte pere vt nomen et sbum ea amittant, sed q̄ participiū habet accētia q̄busi am ac cidentibz noie et verbi in specie similia. **Di.** Quare hec p̄sōis a gramaticis assumpta est: **Da.** Hoc duplici de causa factū arbitrarē, s. causa breuitatis, et necessitatis, breuius enī dicit legens discē q̄ lege et discē, sic currens in ouerit, succinctius dicit q̄ ille qui currit mouet, et hanc quoq̄ et similem sine p̄icipio haud p̄prie aspinere possumus orōnem, mulieres se ornant ne hoies vidētes eas derideant, non autē dicere cōuenit ne hoies eas videant et rideant, nam q̄ eas derident necessarii vident. **Di.** Unde facile cognosci potest que vox participiū sit. **Da.** Ex terminatione et vulgari. **Di.** Quō terminatione: **Da.** Quia omne participiū terminat aut in ans ens rus sus dus vel rus. **Di.** Quō vulgari: **Da.** Quia omne participiū vulgarizat per ende, vt ea que tiant in ans vel in ens, dicit enī legens lefende, am ans liebhabande, aut vulgarizat per ist, vt ea que in tus sus vel rus terminant, vt visus est, ist gesehen, lectus ē, ist gelesen, stectus est ist gebogen. Aut vulgarizat per wurt, si in rus terminat, vt lecurus wurt gesehen, aut per werden, si in dus terminat, vt legendus werdē gelesē, cognoscit et per accētia sua. **Di.** Participio quot accētiā: **Da.** octo, s. figura numerus, p̄sona genus casus declinatio tempus et significatio. De numero autē figura genere et casu et declinatione participiorū dicendū quēmadmodū dūm in nomine dictum est, per easdem enī regulas genera et declinationes participiorum habent per quas et nomina. **Di.** Tempa participiorū quot sunt: **Da.** tria, s. p̄s p̄m et futurū. **Di.** Quod participiū est p̄ntis tempis: **Da.** Qd terminat in ans vel in ens. **Di.** Quod est futuri t̄pis: **Da.** Quod terminat in rus vel in dus. **Di.** Qd est p̄t: **Da.** Quod terminat in tus sus vel rus, et in uis vñ vt mortuus. Exempla parent sup̄a: nō tñ participium alicuius tempis iudicatur, quia tempus sc̄at: sed quia actionē vel passionē in certo tempore factam aut futurā demonstrat, de vero voces que tps

accētia p̄t
cipiū

Tempus

De noticia partiū orōnis.

per se fiant non participia sed noia sunt. vt annus dies mens hora. **Di.** Si scito
 gnificationes participiorū quorū sunt? **Da.** Quinq; ad instar generū verborū
 s. actualis passialis neutralis deponentalis et cois. participiū enī eiusdem est
 scationis cuius generis est suū verbum a quo descendit. A verbo enī actiuo par-
 ticipiū descendit qd in ans ens vlt' rus terminat. **Di.** Per quē modū? **Da.**
 Participiū in ans vlt' in ens ratiū venit a pma psona pti in pfecti modū indica-
 tiui mutando bam vel bar in ns. vt amabā amans. legebam legens. loquebar
 loquēs. excipiunt tēns et gēns picipia ab eo et quē. nam hae mutant bam in
 ens. picipiū vero in rus terminatū format ab vltimo supino addendo rus. vt
 leci lecturus. A neutro descendūt hēc eadem in specie q ab actiuo. vt a sto veit
 stans et staturus. neutra tamē que transitīua sunt quatuor picipia de se formāt
 vt aro habet arans aratus rus et dus. et ab orio oriturus. et a morio moritur.
 Sed neutra passīua tria habent picipia. vt gaudēo habet gaudēs gauissus ga-
 uissurus. fio fiens factus et facturus. sic et quedā pure neutra tria habēt picipia
 vt carēs cassus cariturus. et. **Di.** Que et quorū picipia veniūt a pbo passiuo?
Da. Ea que in rus sus rus et dus terminant hoc modo. Participia in rus
 sus et in rus formant ab vltimo supino addendo s. vt amatu amatus. visu vī-
 sus. nexu nexus. et a morio mortuus. Sed picipiū in dus futuri tempis for-
 matur a genitiuo singulari picipij pntis tempis mutādo tis in dus. vt legēti-
 tis legendus. **Di.** A verbo deponenti que veniūt? **Da.** Pns pnt et futuri
 nnt in rus. vt loquor loquens locutus et locuturus. A verbo vero cois qtuor. s.
 pns pnt et duo futuri. vt a criminoz venit criminans criminatus criminaturus
 et criminandus. Hae tamen in scatione differunt vt hēc carmina habent. Ver-
 bum cōmune qtuor agat et pariat. Est per ans ens rus sola actio scatur. Dus
 solu in parit. per rus vniq; notatur. Simpliciter et a verbis passiuis quādoq; de-
 scendunt picipia actiue scantia. vt falsus discretus furatus circūspectus confu-
 deratus disertus cautus argutus cōtentus tacitus pfulsus et adultus. Rursus
 sunt que in voce actiua passiuā hnt scationem. vt euidentis vapulās. sil' et quedā
 nomina participijs similia sunt. vt braccatus caligatus togatus hirsutus cornu-
 tus latus astutus politus stellatus comatus ocreatus galeatus tunicatus ma-
 nicatus. A pbo impersonalibz non veniunt picipia demp' pntes a ceter.
 (quod tamen nomen esse videtur) penitens a penitet. Alia autem. vt pudend'
 pigendus dolendus. et. potius noia q picipia censenda sunt. Sic et plura alia
 quibz picipiale n habent vocem tamen nomina sunt: quia sine tempore sunt.
 Unde quinq; participiū in nominis naturā transire grāmatici voluerē. Pri-
 mo temporis amissione. vt amans vni. abi amans valet qui amore captus est.
 Similiter et sequentia nomina sunt. vt aecidens antecedens consequens cōtin-
 gens decens conueniens praesens continens oriens occidens et pfluens pro flu-
 mine vel aqua pfluat. Et hec omnia neutra sunt et substantīua tribus vlti-
 mis demp'is: que sunt masculina. Secundo modo fit participium nomen
 comparatione. scilicet vt amans amantior amantissimus. Tercio modo com-
 positione si scilicet cum dictione componitur cum qua verbum suū componi
 non potest. vt indecens indoctus. Quarto mutatione constructionis. quando
 scilicet construitur cum alto casu q verbum a quo descendit. vt amans virtutis
 amans laudis. Quinto fit participium nomen mutatione significati. vt a-
 mandus. quando significat non eum qui amabitur. sed eum qui dignus est a-
 mari. Sic laudandus. id est dignus laudari. Et si bene iudicaueris omnes
 bi modi sub vno modo possunt comprehendī. scilicet sub temporis amissione.

Libri .I. Tract. primus

Qualitercumq; em ex voce participiali nomen fiet tps amittit. Nam tps nomi non accidit. Pregnans aut participii esse videtur. Sic decursus erratus laboratus, &c. que verba in vsu non habent. Sed de his finem faciens ad partefortationis indeclinabiles propero: quarum primam aduerbium diximus.

De adverbio quinta parte orationis. Cap. XXXII. Di.

aduerbiū

accitā.

scatio.

Aduerbium quid est. Da. Est pforationis que adiecta verbo scatio onem eius explanat atq; implet. Dicis aut aduerbiū pro aduerbiū: quia iuxta verbi sui ponit. Di. Aduerbiū p quid facilius cognoscitur. Da. Per accitia propria. Di. Que & quot sunt ista. Da. Tria. s. Si significatio comparatio & figura. Disc. Significationes aduerbiorum quot sunt. Da. Vnde sunt enim qdam aduerbia loci. ut hic ibi illic inde quo q vnde et vbi. foras intus foris istuc sic vbi neubi alicubi vbiq; vbiq; ibidem alibi inibi hic illuc istuc. nequo siquo quoquo qm. aliquo alio quocumq; eo intro hinc illic istinc alitunde vndiq; vndiq; hac illac istuc quorsum istosum retrosum antrosum sursum deorsum deorsum sinistrosum illosum nequorsum siquorsum aliquidorsum. quousq; hucusq; illucq; istucq; supra & infra. superius inferius. eminus communus. Quidā etiam nomina locorum sine ppositionibus posita aduerbia esse volunt. ut sum romę. pergo vltimam. &c. Alia sunt aduerbia tps. ut hodie heri nunc nuper cras aliqui olim mor iam cum dum semper mane dudum modo tunc nunc nunc nudiustertius (vorgestern) nudius quartus (ee vor gestern) nudius quintus vel sextus non dicat perendie (vber morgen) pridie (des tags dar vor) postredie (des tags dar nach) quotidie proximus tps (schnell) praeius loci est (von verrein) Aut numeri. ut semel bis ter quater sepe frequenter binies trines quinq; sexies millesies. &c. Aut negandi ut haud non neq; neq; neutiq; minime nullotens. Aut affirmandi ut etiam quidni certe certo pfecto nimirum sane quippe quin qnimo. Aut demonstrandi. ut en ecce. Et secundum quod i. eccum eccam illum ellam. Sed hęc in superioribus inter pronomina locari placuit: quoniam declinabilia sunt ut paruit. Aut oprandi. ut vtina osti odas. Aut horandi. ut eya age agedum sedes mi amabo media correpta. Aut ordinis. ut deinde deinceps pinitus decetero postq; tum item. Aut inter rogandi. ut cur quare qobrem an ne vtru nonne qd affirmat: nunquid autē neq; gar. Aut similitudinis. ut quasi ceu ferine tanq; velut veluti. sicut sicuti ut vti. quemadmodum instar. Aut qualitaris ut docte pulchre bene male perperam. imo praeue vel peruerse. Aut quantitaris. ut multum parum modicum minimum maximum valde. Aut dubitandi. ut forsitan forsitan fortassis vel fortasse. Aut persenalitatis. ut mecum tecum secum nobiscum vobiscum. Aut vocandi. ut heus. hebo ebodum. Aut respondendi. ut heu. Aut sepandi. ut scorsum trisariam multiphariam vtrinq; singularem separatim nominatim distinctim. Aut iurandi. ut pol edepol castor herde medius fidius Aut eligendi. ut simul vna pariter adiunxerim mutuo Aut prohibendi. ut ne Aut euentus. ut forte fortuito Aut compandi. ut magis minus tanq; magnū minū minime tam. Aut intendendi. ut penit. prius oino subito istico adeo primo admodum valde appine repente ferne. Aut renitendi. ut paulatim sensim tractim vix vere pene ferme pederentim paulisper ppeppemodum. Aut excludendi. ut tūc tūmodo solum solummodo dūtat. Aut reduplicandi. ut inq; tūc ea ratione. Aut concedendi. ut esto sane Aut estimandi. ut caro vili. Aut diminuendi. ut dancilū paululū. Aut modificandi. ut possibiliter impossibiliter pringenter necessario veror falso

De noticia partiū orōis

Comparatio Item 2 ppositiones sine casuali aduerbia sunt. vt sui subtrus. Sicut coniunctio-
nes qdam p aduerbijs ponunt. **Di.** Comparatio aduerbioꝝ quō fit? **Bagl.**
Figura Per tres gradus comparationis fere adinstar noīm. vt male peius pessime. fore
fortius fortissime 7 cetera silt. **Di.** Figura aduerbioꝝ quōtriplex est? **Da.**
Species Duplex. sc. simplex vt doct. cōposita vt indocte. quemadmodū dictū est de no-
mine. Scias aut pꝑoem aduerbijs addi non posse nisi in cōpositione. vt pro
inde debinc. vñ inepꝑoicif de mane. &c. **Di.** Species aduerbioꝝ quōtriplex
est? **Da.** duplex. sc. pꝑriūtiua vt clam. deriuatiua vt cancellū. Et deriuant
aduerbia a nomine vt doct. a pꝑoemine vt illic. a verbo vt a sto statim. a pꝑo-
sitione vt extra ab ex. intra vel in. De his satis. ad ppositiones transamus.

De prepositione sexta parte orationis. Cap. XXXIII. Di.

Prepositio Repositio quid est? **Da.** Est parforationis que pposita alijs parti-
bus in orōne fcatōem eaz aut complet (ppulchre) aut inuocat (vt in
doctus iniustus) aut minuit (vt subtristis) **Di.** pꝑoī quor accidūt
Da. Duo. s. deferuere casui 7 ordo. **Di.** Cui casui seruiunt pꝑoī
ppōnes de tiones? **Da.** acō aut ablatiuo. **Di.** Quae pꝑōnes deferuunt acō casui
fuentes ac **Da.** Sequentes. ad apud ante aduersus aduersum cis circa circū circa c. n
culatio ca. tra erga extra inter intra infra supra ob pone pꝑre pꝑter post secundū trans vl
tra retro pꝑer sup supra circiter vsqꝫ versus secus penes. Et istis aliqꝫ conue-
niunt in fcatōne. vt aduersus 7 aduersum. Altam en aduersus qñqꝫ pro apud
reperitur. vt Teren. Aduersus te gratias habeo. i. apud te. Lis pꝑonit noibus
dis. circa. cō pꝑrijs fluuij. Circa vero alijs. Contra inimicitia Erga vero amicitiam dēd
tra. erga. ex cat. Circa. scō. n. secus. pone pro iuxta poni solent. Pone pꝑo retro. aduerbiū est.
tra. Vergilius. pone subit conuinc. Circa dicit circūstantia temporis 7 numeri. vt
annos natus sum circiter triginta. Extra pro pꝑter poni solet. vt extra vñqꝫ au
culam. id est pꝑter vñam. Trans valer vltra. Supra pro vltra ponitur. vt sup
pra annos tres. Sic penes valer apud. **Di.** Quae pꝑositiones deferuunt ab
latiuo casui? **Bagl.** Sequentes. a ab abs absqꝫ cum coram clam de e ex pro
pꝑe pꝑocul sub sine tenus id est intra vel vsqꝫ. Sūt 7 pꝑter has que quandoqꝫ
accusatiuo. quandoqꝫ ablatiuo deferunt. **Disce.** Quae? **Da.** in. sub. sup
utiqꝫ de 7 subter vel subtrus. **Di.** Quando deferuunt accusatiuo casui? **Da.** quā
seuicates. do iungunt verbo importante motum ad locum. vt vado in ecclesia **Di.** Quā
do deferuunt ablatiuo casui? **Bagl.** Quando iungunt verbo signati vel
quiereim. vt motum in loco. vt sum in ecclesia. spacioꝝ in foro. am bulo in platea.
7 lata est barum fcatō. Nam in. quandoqꝫ valer ad. vt cadit in terras. vel erga.
vt indoctus sum beniuolus. vel contra vt in hostes. vel inter. vt benedicta tu in
mulieribus. in pꝑrijs. id est inter pꝑrijs. vel super. vt Aug. In Joannem. id
est super ioannem. Similiter sub ponit pro ad locum. vt postes sub ipsos niti
tur gradibus. vel pro p. vt sub nocte. i. per noctem. vel pro in. vt arma sub ad
uersa posuit radiantia quereu. Super pro supra. vt pꝑugno super montē. m. sup
pra 7 pro contra. vt monitus sum super hostem. Item p iuxta. vt sedentes sup
flumine. Item pro de. vt multa super puano. &c. Subtrus quidam non pꝑo-
sitionem sed aduerbiū esse dicunt. **Di.** Ordo pꝑositionū quōtriplex est?
Da. Triplex. s. pꝑꝑriūtiua. subiunctiua. 7 cōiunctiua. **Di.** Quae sunt ordi-
pꝑositionū? **Da.** Quae casuali s. o pꝑonunt 7 postponi nō possunt. vt ad apō
Subiunctiua vero ordinis sunt q casuali postponunt. vt tenus. Possunt tamē
pꝑositiones pꝑponi. vnde 7 pꝑꝑositionis nom en habēt. dicunt. us nanqꝫ ten?

accētia pꝑe
positionis.

pone. circit
trans. sup.

pꝑōes abla
tiuō defen. i
entes.

In.

Sub
Super.

Subtrus

Ordo pꝑo
sitionū sub
iunctiua cō
iunctiua

Libri. I. Tract. primus

f. pōm com
positio cui
exeris par
tibz orōis.

pube aut pubetenus. Cōmunes sunt que indifferentē z pponunt z postponunt
suo casuali. vt per transtra z reinos: aut transtra per z reinos. Id quoqz notant
diu ppositiones. s. nobis alijsue dictionibus iungi qnqz per com pōem. qn. s.
cum ipis vnam partem orōis constituunt. vt iniustus. abscondo. Hoc tamē nō
omnibz cōmune est. Peres namqz z apud nūqz componunt. Et eductio di
vis re se an con. nūqz separetur. Reliqua vero pene omēs z componunt z sepa
rantur. sed diuerse. Nam ad cōposita cum dictione cuius initium est c. f. g. l. n. p. r
s. tanatut dissimul. vt accuro. affero. aggero. alludo. amittio. appono. ardeo. as
surgo. attollo. In pario aut d abijcit. vt aperto. Sicut si dicat consonantes mox
alia sequit. vt aspiro p adpiro. ascendo. zc. sic z in nomine agnatis. dicimus m
adsum vel assum. Beninari nō debet cōsonas eadem sequere tertia. nisi que se
quitur sic i vel r. vt accidamo abbrevio. Circū cōposita dictioni cuius initium vocalis
est: integra scribit z sine in profertur. vt circūcū pferitur circūcū. Composita vero
cum incipientibz ab c. d. f. mutant in in n. vt circūcingo circūcūdo circūcūfluo Ob
sist ab z sub compositis dictioni cuius initium est r p c g m. inuēit b in consilium
nisi ppter coincidentia euphonia aut carmen aliter fiat. Trans cōposita cuius
initium i consonans d vel n abijcit nō. vt traicio traduco trano. Abs aut in com
positione iungit tū dictionibz incipientibz a p c r. vt aspiro abscondo abstineo.
Extra componit vero iungit incipientibz a r z q. vt abs te abs quelibet. Et p
ponit dictionibz incipientibz a consonante. Ex vero bis que a vocali inchoant.
Verunt e z ex dñter componunt. An e pponit cum dictionibz quaz initium est
v cōsonans. i consonans. d b g l m n r. cum his aut ex componi nō potest. vt eue
ho eicio educo edibo egero eludo entor enineo eruo. in his cōsonantes geminā
de non sunt. Inuenitur tū ex cum l. vt exler. z rursus ex componit i cum alijs cū
qbus e nō reperitur. Attamen ex si combinat dictioni cuius caput est s abijcit
s. vt expurgo exanguis. qm p includit s. si aut associata fuerit in com pōne dictioni
cuius caput est simuar p in f. vt effero. Ab iungit incipientibz a vocali. A p
incipientibz a consonante. In pposita dictioni cuius caput est l vel r cōuertit n.
in simlem. vt illudo irruo. si aut caput dictionis fuerit b p m. transibit in m. vt
imbibo impoens immunis. has enim cōsonantes n pcedere non potest. Dis
tū componit cum incipientibz a c p s t q f. z i consonante. Si aut in dictione aut
in his que ab f inchoant. s transit in f. vt differo. Si aut iungit dictionibus a
reliquis consonantibus sua habentibus initia. vñ dicendū est dirumpo non distū
po. An sequente f c q. mutant in in n. vt anfractus anceps anquiro. sed sequē
te vocali interponitur b. vt ambesius. Re composita cum dictionibus a vocali
bus incipientibus assumit d. vt redundo. Con composita dictioni cuius caput vo
calis est n perdit. vt coerceo. Excipe cōr. edo. Si aut dictionis initium sit r. muta
tur n. in r. vt corumpo. Et si principium est l mutat in eandem. vt colligo

De cōiunctione septima orōis parte. Cap. XXXIII. Di.

accidia con
iunctionis
potestas

Alter ptes orōis iam ordine septimo Coniunctio est quam defintas.
Da. Coniunctio est pforationis q ceteras coniungit z ordinat. Di.
Coniunctio quot accidit Da. Tria hec. potestas figura z ordo. Di. Po
testates cōiunctionis quot z q sunt Da. Dulce qdam cū dicunt coniunctio
nes copulatiue. vt z etqz atqz ac ast. quedā sunt disiunctiue. vt ve vel nec neqz

De noticia partium orōnis.

quoq. **Di.** Quomodo vocas coniunctionem disiunctiuam: cum coniungere et
disiungere opponant. **Da.** He voces coniunctionis dicte sunt: eo q dictiones
coniungant inter se. Disiunctiuē aut vocant: q dictiones q̄s inter se coniungūt re/
spectu terti segant. vt petrus vel paulus legit. quedā sunt conjunctiones expletie
aut completiue: que. s. in orōne nulla necessitate sed ornatus grā ponunt. vt q̄des
equidem nam n̄q; vero videlicet scz aut porro licet sin autem. Inaliter. Quedā
causales sunt. vt si siq̄dem qm̄ q̄quidem quin quētam q̄renus sin seu siue nā
namq; n̄ nisi nisi sed interea q̄obrem p̄sertim altoquin p̄terea. Quedā sunt
rationales. que. scz. dicti ratione adiungunt. vt ergo ides igitur itaq; enim eten
entimvero quia quapropter qm̄ qm̄quidem quippe nampe scz videlicet p̄terea
idcirco. Quaz plures etiam illatiue dici possent. que. s. p̄posito antecedente con
sequens inferunt. Quedam aduerlatiue sunt. vt q̄q̄ q̄uis e: si etiam si tamē si
alioquin vey modo licet sed. zc. Quedam sunt interrogatiue vel dubitatiue. vt
vtrum an ne neue. Quedam diminutiue. vt saltem. Quedā ordinatiue. vt itē
itemq; cum ceterum p̄terea. Nec absurdum videat̄ quasdam in diuersis enu/
meratas potestatis: nam si argute despiciantur z alie plures enumerari pos/
sunt potestates: quas breuiter causa transio cum parum aut nihil ad rem fa/
ciant. **Di.** Quocumplex est coniunctionū figura **Da.** Duplex videlicet sim
plex vt nam. composita vt namq;. **Di.** Vido coniunctionum quocumplex est?
Da. Triplex. s. p̄positiuus subiunctiuus z communis. **Di.** Que sunt con/
iunctiones p̄positiue? **Da.** At ast aut ac vel nec neq; si quia quatenus sin
seu siue n̄. zc. **Di.** Que sunt que subiunguntur? **Da.** Quidem quoq;
autem z q̄s ne ve. z he tres vltime svkliri koi hoc est enderice vocantur. quia ac
centum syllabe immediate p̄cedentis sup se inclinant. Relique pene om̄s cōes
sunt in ordine. nam z preponunt z postponunt frequenter.

disiuncti
expletii

casuales

Rōnales
Illatiue

aduerlatiue
irregariue
diminutiue.
ordinatiue

Figura,
ordo

De interiectione octaua orōnis parte. Cap. XXXV. Di.

interiectio,

Estat vt nunc de nunc de octaua z vltima parte orationis: quam in
teriectionem nominabas differas. **Da.** Interiectio (que tamen
parforationis distincta ab aduerbio apud grecos nō traditur) est que
interiacet ceteris partibus in oratione et mentis affectum significat.

Est enim signum affectionis erumpentis animi in vocem. vnde quor sunt per
turbati aut moti animi affectiones: tot sunt z sunt z interiectiones. Ob id q̄/
plures interiectiones cōtribus populis sunt communes. nam quidquid animi
motus interierit. quo detracto perfecta z integra manet oratio interiectio est.

Factio inter
iectionis

Disca. Interiectionis que sunt accidentia: **Da.** Quam tū videlicet su
gnificatio. z hec quidem multiplex est. Sunt enim interiectiones quedam lū/
gentis. vt heu mihi. quedam commiserantis. vt ah siliue in nuda. quedam ex/
clamantis. vt o curas hominum. quedam execrantis. vt vah qui destruis tem/
plum. quedam gaudentis vt eury. ho. quedam tristentis. vt heu atar. quedam
indignantis. vt proci iupiter. Quedam admirantis. vt heu pape. Quedam
ridentis. vt hababe. Quedam deridentis. vt hui tameto. Quedam oburgā/
tis. vt ha virgo infelix. Quedam laudantis. vt euge serue bone z fidelis. zc.
Quedam vrantis. vt page id est a m. Et sic de reliquis. Nam tot sunt (z
dxi) quor animi affectiones.

Libri .I. Tract. secundus

Tract. II. De modo debito cōbinandi ptes orōnis. Cap. I. *Ma.*

Ognitis itaq; singulis partibus orationis: earunde nq; accidentibus ad finem gr. narice (qui est mentis conceptus debite exprimere) eas applicare oportet. *Disce.* Ledo: quoniam modo hoc fieri possit facilius. *Ma.* Eo ipso, ut eas in debita accidentiū conformitate coniungas. Sic enim ex lignis volatis debiteq; iunctis: nō modo mensa aut capsa sed mense capseue pulchra forma resultat: ita ex partib; dictis debite iunctis: nō modo oratio: verū etiam orationis forma (quā congruare dicunt) pullular. Qd ut facilius deprehendas: nonnullas subijcere placuit regulas. quarū Prima erit de combinatione adiectiui cum substantiuo. Secunda relatiui et sui antecessoris. Tertia interrogatiui et responsiui. Quarta nominis, pronominis, et participii cum verbo. Quinta verbi cum verbo. Sexta verbi cum aduerbio. Septima conjunctionis cum ceteris. Octaua erit de genitiuo. Nonna de datiuo. Decima de accusatiuo. Undecima de vocatiuo. Duodecima de ablatiuo. Vltima de ordinatione omniū dictorū in expositione siue interpretatione totius orationis.

Cōbinatio
nes partiu
orationis.

De cōbinatione adiectiui cum substantiuo, Cap. II. *Di.*

cōbinatio
adiectiui
cū substantiuo.

Ne igitur est regula de combinatione adiectiui cum substantiuo? *Ma.* Hęc. Adiectiuū et substantiuū debent coniungi simili in genere numero et in casu. ut albus vir. ille vir. legens vir. Adiectiuū tam en superlatiuū gradus indifferenter conf. maf subiuo precedenti: aut grō sequenti in genere. ut rosa est pulcherrimus vel pulcherrima florū. Simile in quibusdā participiis: ut coluber est factus: vel sacra mystica virga. Sed in his non manet eadem sententia. ut facile videt in ista. Verū est factū vel facta caro. *Disce.* Quid si duo fuerint substantiua diuersorū generū: ambo adiectiuū pcedentia? *Ma.* Tunc adiectiuū conformabit se cum substantiuo dignioris generis. Vñ si vnum sit masculini: et reliquū feminini aut neutri generis: adiectiuū cōformabit se substantiuo masculini generis. ut Petrus et barbara et mancipium sunt albi. Et si vnum fuerit feminini: alterum vero neutri generis: adiectiuum pfor. ma bit se feminino. ut Barbara et mancipiū sunt docte. Et hęc constructio a gr. iudicis conceptio appellata est. *Di.* Sane intelligo. attamen adhuc in numero videntur discrepare? *Ma.* hec discrepantia p hoc tollitur. q; geminātū singulare equipollet numero plurali. *Di.* Quid si duo substantiua diuersorū numerorū iuncta fuerint vni adiectiuo? *Ma.* Tunc adiectiuum conformabitur viciniori. ut caper tibi saluus et hedi. Similiter etiam in genere fit. ut Turbatus est rex et ois hierosolyma cum eo. Et hęc constructio zeuma dicit. Aniaduertendum quoq; adiectiuū participiū (quod. s. p. em alicuius multitudinis de notat) cum substantiuo multitudine n scante sub diuersitate et numeri et casus posse coniungi. ut vna fororum. vnus fratrum. Distributiui quoq; masculinū etiam feminas comprehendit. ut Pronus vterq; iacet. De pter dic arq; *Disce.* Similiter qumq; vult saluus esse: non tantum de viris sed et de mulierib; dictum est. Hęc autem. duodecim multa signati. et similes per architectum exantantur. Sed de his ad presens suff. ciat

conceptio

zeuma

De Cōbinatione Relatiui et sui antecedētis, Cap. III. *Ma.*

De noticia partiū orōis

Ro intellectu regule secunde (quam relatiui et antecedentis esse voluit) intelligendū. Relatiui id esse: qđ ante late, i. p. dicte rei recordatiuium est. Et est duplex, i. substantiæ et accit̃is. **Di.** Quod est relatiui substantiæ?

Relatiui substantiæ

Da. Qđ refert rem habentē se per modū substantiæ, vel qđ refert rem sciatam per nomen substantiui, vt qui que qđ, sius ipe sui, hic alter is idem ille alius reliquus ambo vterq; .zē. **Di.** Quod est relatiui accit̃is?

accit̃is

Da. Qđ refert rem sciatam p nomen adiectiui, vt talis qualis tantus quatuor .zē. Et quolibet hor duplex est, viz identitatis et diuersitatis. **Di.** Que dicuntur relatiua identitatis?

identitatis

Da. Que accipiunt p eadem re cum antecedente ad qđ referunt, vt ille iste talis qualis .zē. Et inter relatiua identitatis substantiæ vnū est reciprocum, qđ scz ē cat substantiæ agentem per modum patiens, vt sui sibi se, vt petrus patitur se. **Di.** Que sunt relatiua diuersitatis?

reciproci

diuersitatis

Da. Que accipiunt pro alia re q̃ antecedens ad qđ referunt, vt petrus est albus, et alter dēns debent cōformari in genere et in numero, vt petrus currit et ille mouetur. Et si conueniāt quandoq; in casu: aut etiā in persona hoc ideo est: quia talia sunt verba. Pleriq; tamen non antecedenti sed sequenti substantiui in numero et genere cōrespondent: cum scz sequens substantiui se habuerit ad antecedēs

modi est plar. His intellectis est regula talis. Relatiui substantiæ et sui antecedens debent cōformari in genere et in numero, vt petrus currit et ille mouetur. Et si conueniāt quandoq; in casu: aut etiā in persona hoc ideo est: quia talia sunt verba. Pleriq; tamen non antecedenti sed sequenti substantiui in numero et genere cōrespondent: cum scz sequens substantiui se habuerit ad antecedēs vt maius comune: aut vt minus comune, vt ipm est fluuium quā proximā ciuitati nostre dicimus esse aquā. Est locus in carcere quod tullianum appellatur. **Di.** Quid si duo sint antecedentia et genere diuersa? **Da.** Si fiant res secū differentes: relatiuum cōformabit se antecedenti generis principalioris: quē admodum dictum est de adiectiui et substantiui, vt petrus et katherina legunt qui me diligunt. In rebus autē secū non differentibus relatiuum refertur ad prius, vt lapides et ligna que emi. Inuenies tamen quandoq; relatiuum neutro antecedenti conformari, vt in ps. Virga tua et baculus tuus ipa me cōsolata sūt. Et similiter accidit cum antecedens collectiui fuerit (quod scz in voce singulari multitudinem denotat) tunc eūm relatiui ad rem signatam potius q̃ ad vocē nominis respicit, vt est bona gens: deus est p̃tor eorū. Hoc idem inter adiectiui et substantiui contingit, vt pars hominū validi. Aduertendū quoq; in omī possessiui grā sui primitiui includi: cum quo relatiui in genere et numero cōformant, vt mea miseriam desles: qui varijs circumder p̃catis. Idem est de adiectiui et substantiui, vt mea solius opa, solius, i. mei solius, nam ipsius animam pertransibit gladius, id est ut ipsius. Ponitur enim ipsius ibi discretiue et non relatiue. **Di.** Que est regula de relatiui accidentis? **Da.** Relatiui accidentis quia scilicet preter antecedens proprium exigit substantiuium: cum eodem potius q̃ cum antecedente cōformabit se in genere et numero: vt tales sunt aque qualia vina. Idem est iudiciū de hoc relatiui suus.

De combinatione interrogatiui et sui responsiui. Capitulum. III. Dis.

De est regula tertia: **Da.** Est hęc. Interrogatiuum et responsiui si casualia fuerint conformari debent in casu, vt querenti. Quis scribit? respondendum est petrus. Qđ si interrogatiui et responsiui cum diuersis iungant dictionib; aut etiā cum eadem non tamen eadem habitudine in casu quandoq; diuersa erunt, vt quo liquore vas est plēnū? respondetur vino vel vini. Et querenti quem vides? respondere poteris: petrus a me videtur. Aduertendum quoq; responsiuium interrogatiui non modo in casu: ver

cōbinatio
tertia inter
rogatiui et
responsiui.

E

Libri .I. Tract. secundus

quis quis etiam in re debere correspondere. Unde ad qualis respondendum est per nomina
 quor quor quicquid. n. sciantia. ut talis albus doctus. &c. Ad quatus respondendum p. nomi
 quoruplex. na qstitate. n. sciantia. ut talis albus doctus. &c. Ad quod respondet p
 quoruplex. nomen numerum importans. ut tot duo tres quatuor. &c. Ad quous respondetur
 p. totus aut per nomen importans ordinem. ut primus secundus tertius. &c. Ad
 quoruplex respondet totuplex. aut duplex triplex. &c. Ad quoruplex respondet
 totuplex. aut duplex triplex. &c. Ad quoruplex respondet totuplex triennis bienn
 nis. &c. aut decem annorum. viginti annorum. Debent autem hec omnia scribi p. sum
 plex t. sicut primitiuum eorundem quor. Ad cuias (quod non tantum priam aut
 nationem querit. sed etiam sectam) respondendum est. romanus. italicus. gallicus.
 Et similiter qrenti Cuias phus es tu. respondendum est stoicus. platonius. &c.
 Cuias. Cuius. Ad cuius curia cuiam ridetur possessiva. ut cuius est ensis. respondet euand. i
 aut euandrius. Ad quanti respondet tanti. aut magni parui. aut per ablatiuum
 p. eum sciantia. ut tribus denariis. Ad dictorum clariorem intellectum sciendum.
 casuum diuersorum diuersa esse signa questiuia. unde Quis que quod z qui. Et
 in lingua vernacula wer weliche was. sunt questiuia nominatiui. Ad que re
 spondendum est nomen quod per ein der die das vulgarizat. Questiuia autem
 genitiui sunt. cuius quor z quarus. z in lingua vernacula wes vel weliches z
 genitiui. Cui respondendum est nomen quod per des vel deren vulgarizatur
 danti. Cui quibus z wen welichen sunt signa danti. quibus respondendum est qd
 accusatiui. vulgarizat per den der denen zu. Signa accusatiui sunt que quon quam qd quos
 vocatiui. quas que. z in lingua vernacula wen weliche was. Ad que ridendum est qd
 ablatiuus. vulgarizatur per die den das. Signum est vocatiui. sed per vocatiuum non fit q
 stio veru ad ipm potius ois dirigis sermo. Signa autem ablatiuus sunt. a quo
 cum quo in quo ex quo. a quibz cum quibz in quibz ex quibz. z in lingua verna
 cula in was mit was vs was. von wen von welichen mit welich. in welch
 vs welichen. Ad que respondet qd vulgarizat per von den vel denen. in den
 vel denen. vs den vel denen. mit den vel denen. Ad das vel die. Casuum aut
 vulgarizatur in superioribus tradidimus. Ad interrogatiua vero aduerbia aut nomina.
 Quos. Di. Da exempla. Da. Ad quo respondetur aduerbialiter. ut eo illo foras.
 intro huc illuc istuc. Nominaliter per propria nomina ciuitatu aut prouinciarum in ac
 cusatiuo sine prepositione. ut vltiam w ienn. p. appellatiua vero respondet in ac
 cusatiuo mediante prepositione ad. ut ad ecclesiam. deomnis quatuor. viz. rus doz
 nus huius militia. que vbique in responsione naturam propriam seruant. Ad
 Qua respondet per aduerbia hac illac istac foras. Nominaliter per propria nomi
 na ciuitatum z in ablatiuo sine prepositione. Per appellatiua vero in accusatiuo
 mediante prepositione per. Ad vbi respondet. ibi hic illic istuc. &c. Nominaliter per
 propria nomina in genitiuo. ut vltine. per appellatiua in ablatiuo mediante preposi
 tionem in. ut in ecclesia. Ad vnder respondetur illinc istinc inde. Nominaliter p. pro
 pria in ablatiuo sine prepositione. ut vltina. Per appellatiua in ablatiuo mediante
 te prepositionem de. ut de foro. Ad quousum respondetur aduerbialiter sursum
 deorsum illorsum. &c. Nominaliter vero per accusatiuum mediante prepositione
 versus. que tñ quicquid ornatus causa. accusatiuo postponunt. ut quousum. respo
 detur versus vltinam aut bauriam versus. Ad quousq. respondetur huc usque d
 Quousq. lucusq. Ita de similibus pariformiter iudicabis.

De combinatione nominis. pronominis. z participij.
 cum verbo in nominatiuo. Capitulum. V. Disca.

De noticia partiū orōnis

suppositus,
appositus

De est quarta regula: *Da.* hęc. Nomen pronomen aut participium coniunctum verbo personali finiti modi a pte anteriori debet poni in nomina: quia suppositum: et cum verbo in numero et in persona conformari. Et vocat hęc constructio suppositi et appositivi. Est enim nōs suppositus et verbi appositivus ut homo currit. Advertendum tamen qd pronomen primum aut secundum

Elocutio.

personę plerumq; discretionis causa trahunt secum tertiam personam ad supponendum verbo primum vel secundę personę. Et vocat hęc attractio elocutio. ut ego Gregorius scribo. tu Franciscus legis. et fit illud non solum per pronomen sed etiam per nomina vocativus casus. ut pater noster qui es in celis. ibi qui tertie personę trahitur per vocativum pater ad verbum es. Idem quandoq; fit in alijs casibus ut pares eos fecisti nobis: qui portavimus pondus et estum dici. ibi qui trahitur per dativum nobis. Similiter fit per primum inclusum in possessivo. ut tuas deos miseras: qui nouo merore opprimeris. ibi enim qui euocatur per tuum inclusum in tuum ad supponendum verbo secundę personę opprimeris. *Di.* Quid si duo nomina diversorum numerorum idem verbum precesserint: aut alterum precedat et alterum sequatur cui verbum se conformabit? *Da.* Vicinior. ut hic illius anima hic curritur fuit. Ego lego et tu. isti legunt et petrus. Similiter fit in diuersis et fontis. ut hebrei sunt et ego. Et vocatur hęc constructio zeuma. Idem erit si illud quod toti attributum est in partes diuiditur. ut pueri legunt: alter grammatice: et alter logicę. Et hanc constructionem plepsim vocant. *Di.* Quid si duo fuerint supposita in personis diuersa? *Da.* Tunc primum debet conformari personę digniori viz primum (si ad est) hanc secundę. ut ego et tu scribimus. Ego et petrus legimus. tu et paulus bibitis. Idem fieri potest per prepositionem cum. ut ego cum petro oramus. Et vocatur hęc constructio Lenceptio. Collectiva quoq; verba pluralis numeri recipiunt. ut turba ruunt. Pars in grammaticis operibus cent membra palestris. Sunt etiam quedam verba que eundem casum post se recipiunt qui precessit. *Di.* Que sunt hęc? *Da.* Verba substantiua ut ego sum homo. Et verba vocatiua. ut ego nominor laurentius. Et verba dicorum vim habentia. ut ego baptizor petrus. ego incedo superbus. Et hoc intelligitur etiam de infinitiuis et gerundijs eorū.

zeuma

Plepsis.

Lenceptio

De combinatione verbi cum verbo. Capitulum. VI. Di.

combinatio
ubi cum verbo

Quinta regula que est? *Da.* hęc est. Quotienscumq; in vna et eadē ordine duo verba iuncta fuerint sine coniunctione media: vicinū habet poni in infinitiuis. ut volo legere. Pro primo tamen verbo nonnunq; particula aut adiectiua ponuntur: disponencia subiectum ad agere vel ad pati. ut dignus audiri. abilis legere. doctus psallere. Attamen si primum verbum aut participium importauerit motum ad locum. reliquum stabit in primo supino ut vado lectū. cur re is peditum. Secunda vero supina cum adiectiuis quibuscumque ponit habent. ut facile dictū. id est ad dicendū. mirabile dictū. id est ad dicendū. gratissimū auditū. id est ad audiendū. tunc enim valent gerundia in dunt cum ppositione ad. et non cum verbis importantibus motum de loco. Et si primum sit imperatiui modi. secundum similiter infinitiuis erit. ut si vis esse perfectus: vade vende oia que habes: veni sequere me. Sicut et infinitiuis aliqui per supino nonnunq; pro pro imperfecto degenerat. Exempla sūt. eam visere. Dedit eis potestatem filios dei fieri. Quis me mordere danculū. ego stecerpere. et.

E ij

Libri .I. Tract. secundus

Gerundia vero in di construunt cum nomine causa vel gratia. ut videndi causa gratia legendi. ita et cum alijs substantiis. ut spes videndi. Sed gerundio in do plerumque addit propositio. ut venio de celebrando. In denegando modo quis pudor. Et gerundijs in dum similiter. ut ad legendu aptus. Quisq; tamen ponit aut sine propositione tam active (ut an mihi cantando victus non redderet ille) etiam passive. ut frigidus in pratis cantando rumpitur anguis

De combinatione verbi cum adverbio. Cap. VII. Ma.

combinatio
verbi cum
adverbio

Etiam regulam diximus esse de verbo et adverbio. et est talis. Queniam admodum adiectiuum addit substantiuo. prout determinat ita verbum iungitur verbo. et actum verbi specificat. ut curro bene. stabo male. fit autem hec specificatio pluribus modis. viz aut gratia loci: tempis: numeri: gratia compositionis aut diuisionis. et sic de alijs finibus que varie sunt adverbiorum scationes de quibus supra diximus.

combinatio
coniunctionis
cum ceteris
partibus orationis

De coniunctione cum alijs partibus orationis. Cap. VIII. Ma.

Egulam septimam coniunctioni attribuiamus. hec enim altaram partium vinculum et ligamen est. Unde talis est regula. Omnis coniunctio copulatiua aut disiunctiua in casualibus casibus in verbis modis simplicibus coniungit. ut petrus et paulus bibunt. volo scribere et legere. et

combinatio
generis cum
tribus orationis

De combinatione generis cum diuersis partibus orationis. Cap. IX. Di.

Etiam regula quam generi ascribas que est. Ma. Genitiuus cum verbis iungitur partibus orationis. Di. Cum quibus? Ma. Primo iungitur cum nominibus substantiis. Unde quoriscumque ponunt duo substantia diuersa significantia sine medio: tunc vltimu ponendum est in genitiuo. ut equus regis. Et horum habitudines varie sunt. si partis ad totum ut pes porci. Cause ad effectum. ut liber platonis. et sic de alijs. quas omnes cum philosophie naturalis principia degustaueris clarius intelliges. nunc transeam. Dixi autem substantia diuersa scantia. Nam si ad idem pertineant ut superius et inferius inferius loco adiectiuum ipsum superius determinat: cum quo et in casu concordabit ut animal homo. virgo roma. et. Et hanc constructionem: grammatici appositionem dicunt. Di. Potest ne genitiuus adiectiuum adiungi? Ma. Potest. Et his que dem que scationem habent similem verbalibus que actum transeunt scant. ut cupidus ludi. pavidus auri. dubius rei. nescia viri. peritus iuris. Veneros nris. et sic de alijs. Quedam tamen ex his adiectiuis etiam actum iungunt. ut exosus bellorum vel bella. prectus futurorum vel futura. Adiungitur etiam genitiuus significans multitudinem. his adiectiuis que aliquid excipiunt ex illa multitudine. ut vnus istorum. quilibet fratrum. vna sororum. medius istorum. et. Iungitur etiam his adiectiuis que indigentiam aut abundantiam significant. ut diues auri. pleuius vini. inops mentis. et. Iungitur etiam superlatiuo. ut doctissimus poetarum fuit virgilius vel optimus plebis. Similiter et comparatiuo posito pro superlatiuo. ut melior istorum. maior horum charitas. et. Discei. Potest ne genitiuus pronominibus adiungi. Ma. Potest. Et hec voluerim. illa mulierum. Nam et hec pronomina exceptionem faciunt a multitudine significata per genus.

De combinatione partiū orōnis

Di. Potest ne genitiuus verbis combinari? **Da.** Potest. Primo qđd vel
bis defectum aut abundantia scanti bus. vt abundo panis. ego pecunie. indig
geo gratie. Careo autē soli ablatiuo iungit. Secundo iungit genitiuus causis
damnationis vel accusationis scans: verbis accusationē aut dinationē impoſita
ribus. vt damno te furci. acuso te ſcleris. Quicq; tamen gñs nōmini iunctus
penā ſcat. vt reus mortis. &c. Tercio iungit gñs verbis ad preſentem penentibus
vt eni tanti pluris minoris. Eſtinaſ tanti: pluris: vel minoris. Quarto iun
gitur genitiuus verbis actum memorandi aut obliuiſcendi ſignificantibus. vt me
mento mei. obliuiſcar iohannis. Quinto iungit genitiuus verbo ſubſtantiuo
capro p̄ pertinere. vt liber eſt iohannis. i. p̄tinet iohanni. Et matris ſuccurrere
nato. Sic etiam addit his impſonalibus intereſt & refert. Sex demptis genit
tuis. ſ. mei tui ſui noſtri veſtri. & cuius a quis. Nam dicta verba p̄ his genitib
uis vnt ablatiuo poſſeſſiuo. vt intereſt mea. refert tua. & ſic de alijs. Gñs etiā
partis aut p̄teritis verbo ſubſtantiuo iungit. vt petrus eſt duri capitis. bone ſa
me. &c. Similiter gñs mēſure. vt petrus eſt centū annor. & non modo ſobis
ſubſtantiuis: ſed alijs habentibus affinitatem in ſcato cum ipſis. vt petrus habet
magne reputationis. equus reputat petri. Ille apparet viginti annor. in quib
tamen ſubintelligi poteſt eſſe. vt ille apparet eſſe viginti annor. Sexto iungitur
genitiuus ſcans poſſeſſionem aut rem a qua fit poſſeſſio cum ſobis impſonalibus
actiue vocis. que ſunt penitet teder miſeret piger & pudet. vt teder me vite mee
pudet me probi. Sed tamen genitiui quicq; ponit infinitiuus. vt pudet me di
piſſe. **Di.** Iungitur ne genitiuus aduerbijs? **Da.** Iungitur: et hoc vira
te nominū in ipſis incluſor. vt vbicunq; locorū. i. in omni parte locorū. tūc rem
poris: &c. Sic in ſimili diximus. Inſtar montis. i. ad quantitatem vel ſimilitudi
nem montis. **Di.** Iungitur ne genitiuus participijs? **Da.** Iungit his
ſcopor verbis iunctus eſt. vt recordor tui. recordatus tui. &c. Alijs autem non
niſi nota ſiant. vt amans vini. &c. Cum prepoſitione aut interiectione nō ponit.
Coniunctione ſo modū recipere poſſunt duo gñi. vt petri & pauli diſcipulis

De datiuo iuncto diuerſis partibus orationis. Cap. X. Di.

Da. Una regula: quā datiuū eſſe voluisti: q̄ eſt? **Da.** Hec eſt. datiuſ ſig
nificans rem cui aliquid cōmodi: lucri: aut dāni fit iungitur neibo: ſiſt
verbis tale cōmodū: aut dānū fieri ſignificantibus. vt prouideo tibi. ſum. tibi
vtilitatem. moleſtū tibi: gratus tibi: vtilis mihi. vicinus tibi: hoſtis mihi. &c. Et
nō mō his verbis datiuſ iungit. verū etiā: fere oib; verbis (z ſi ſin p̄prie) additur.
vt canto tibi: ſcribo tibi &c. Iuno dē p̄o qđ tū actō iungitur. vt Iuno te. Iun
guntur quandoq; etiam duo datiuī vni verbo acquiſitiuo: quorum vnus rem
acquiſitam: alter vero rem cui acquiſitur importat. & pinus. ſz ſignificans rem
acquiſitam per 3u vulgarizandus eſt. vt illi mea carmina cure ſunt. do tibi p̄
gnorū tunicam. &c. Iungitur etiam datiuus huic verbo ſum ſumpto pro habeo
vt eſt mihi crater. id eſt habeo craterē. ſum tibi filius. id eſt habes me filiū. &c.
Iungitur etiam impſonalibus quibſdam actiue vocis. vt puenit e. enit accidit
contingit placet mihi tibi vel petro Iunguntur etiam datiuī his verbis miſere
or auxilior & dominor. que tamen etiam recipiunt genitiuum. vt miſereor tui vt
tibi. Iungitur inſuper datiuus verbalibus in bilis aut in dus terminatis. vt
amabilis mihi merendus tibi. Et in his datiuus in ablatiuum mediante pre
poſitione reſoluitur. vt merendus tibi. id eſt a te. & talis etiam fere omnib; ver
bis paſſiuſ additur. vt condicatur mihi id eſt a me. **Di.** Potest ne datiuus

Libri .II. Tract. primus

pronominis adiungi? **Da.** Non nisi in ratione substantiui, vt illi filio. **Di.** Potest ne aduerbijs addi? **Da.** potest vt venit obuii mihi. **Di.** Potest ne participijs combinari? **Da.** potest et omnibus quidem quorum verbis additur, vt placens mihi. **Di.** Potest ne addi prepositioni? **Da.** Non: nec etiam coniunctioni nisi datiuus precesserit vt mihi et tibi. **Di.** Potest ne datiuus addi interfectioni? **Da.** Potest, vt heu mihi ve tibi. **Di.**

De combinatione Accusatiui cum diuersis partibus orationis. Capitulū vndecimū. **Di.**

Ecce in regula quam accusatiui appropriasti que est? **Da.** **Hæc** Accusatiuus omni verbo personali infiniti modi a parte anteriori p supposito additur, vt me scribere, petrum legere. Et rursus, Omnia pba transitiva (quorū scilicet accusa ia aliud recipitur) post se accusatiui accipiunt scanti tem rem accipiunt verbi recipientem, vt parauit parum, comedit panem. Similiter neutra, vt bibo vinum, bibo lapidem. Similiter deponent ia vt sequor te. Similiter et coniuncta vt criminoz te. Similiter et passiuū, vt doceor gramaticam. Et quedam et dictis duos regunt accusatiuos ad eandem rem priuantes vt faciam te clericum. Aut ad diuersa priuantes, vt doceo te gramaticam. Et hæc his continentur memis. Postulo posteo pero doceo rogo flagito cedo. Exno cū vestit monet induo cingo. Accusatiuos geminos hæc verba requirunt. Similiter hoc verbū instruo, vt in pā. Etiam iustificationum tuarum instrue me. Coniungit etiam accusatiuus verbis passiuis aut absolutis per sinecedachen. Cum scz id quod parti conuenit toti attribuit, vt doleo pedem, perfus truncat manus vel manibus. Johannes extenditur brachia vel brachias. Item accusatiuus scans tempus iungitur verbis etiam intransitiuis: licet improprie, vt bist senos cui nostra dies altaria fumant. Hodieum tempus vobiscum sum. **Di.** Item accusatiui scans locum iungitur verbo scanti motum ad locum, vt ambulo viam, ambulo iter, vado romam, pergo decem miliaria. **Di.** Item iungit etiam accusatiuus absolutis et passiuis ratione transitui subintellecti, vt Cori don ardebat alexim, id est ardebat amabar. Et in Philiterio. Exultabit lingua mea iusticiam tuam, id est exultando annuntiabit. **Di.** Et Vergilius, Pascunt filias. **Di.** Item iungitur etiam accusatiuus verbis impersonalibus actiue vocis vt docet oportet iuuat delectat me. Et hæc recipiunt etiam accusatiuum ante se, vt me docet. Impersonalia autem passiue vocis tñ recipiunt accusatiuum post se, vt mactatur bouens, pulsatur campana, legitur lectionem. **Di.** Insup accusatiuus iungitur verbis accipiendi aut obliuiscendi scantibus, vt grex obliuiscitur esum, memento domine dauid. **Di.** Potest ne accusatiuus iungi nominibus? **Da.** Potest in ratione adiectiui aut substantiui, alias non nisi per sinecedachen, vt albus faciem, nigra dentes, redimita capillos. **Di.** Nec addit pronominibus nisi in ratione adiectiui aut substantiui, vt illum boiem. **Discipula.** Additur ne aduerbio? **Da.** Non sed prepositionibus de quibus supra. Iungit etiam interfectioni, vt o fortunata virum, heu me miserum. **Di.**

De vocatiuo. Capitulū .XII. **Da.**

In decima regula vocatiui est, qui aduerbijs vocandi tantū iungitur, vt O formose puer. **Di.**

De combinatione partiu oronis

De Ablatiuo adiuncto ceteris partibus orationis. Capitulum. XIII. Di.

Decima regula quam ablatiu esse dicemus que est? **Bagi.** **Des.** Omne nomen adiectiuum vel verbum iungitur ablatiu significans causam propter quam aliquid fit scilicet effectus. Est autem causa quadruplex. vt in naturalibus videbimus. scilicet **Efficiens: Materialis: Formalis: z Finalis.** Exempla sunt de causa efficiente. vt **Similis albedine. horreo frigore. raceo pudore. fessus cursu. gaudeo ludo. damnatus cruce. lesum lapide. z sic de alijs.** Verba etiam passiu eundem recipiunt ablatiu mediante prepositione a vel ab. vt **disigor a petro. verberor ab andrea. ac cisor a nicolao. z cetera.** De causa finali. vt **Petrus studet gratia lucri. paulus scribit causa studij. iohannes ieiunat causa castitatis. z cetera.** De causa formali. vt **pari es est albus albedine. similis similitudine.** Fac bono animo. studeas bona intentione. &c. De causa materiali. Si ablatiuus significat materiam ex qua. addenda est prepositio ex. vt **edificat ex lignis.** Si autem significat materiam circa quam. tunc ponitur sine prepositione. vt **dignus laude. vacuus lumen. frius. gaudeo potior regno. careo pane. vroz tunica.** Prudentem me fecisti in mandato tuo. vester pane. Inueniuntur tamen hec verba genitiuis adiuncta vt supra diximus. Etiam accusatiuis. vt in leuitico. **Offert pro se duos pisces: quos vesci licitum est.** Et apud **Therentium.** Tunc illorum officium fungere. Iungitur etiam frequenter verbis ablatiuus cause instrumentalis sine prepositione. vt **video te oculis. loquitur ore. percutit baculo. mordet dentibus. furit insania.** Ista autem causa non distinguitur ab efficiente. quia efficiens est principalis aut instrumentalis. **Discip.** Unde possumus facile cognoscere quam causam ablatiuus imporet? **Bagi.** Inde. Nam si ablatiuus comode recipit a vel ab signat causam efficientem. Si per signat causam formalem. Si propter signat causam finalem. Si ex signat causam materiale. Si in signat causam instrumentalem. Et autem dicere facilius cognoscas. Sciendum omne adiectiuum post quod in vulgari potest addi mit. von vs. im fur. durch. vmb. recipit ablatiuum significans causam. &c. Item ablatiuus significans tempus: potest addi verbo aut participio. vt **vigilaui tota nocte. studeo tribus horis. media nocte clamor factus est. petrexi septem miliaria.** Item verba importantia motum de loco vel per locum: recipiunt ablatiuos priorum nominum ciuitatum aut villarum. vt **venio Vigantia. transeo Roma. Athenis. Aquisgran. z cetera.** Verba autem que important motum in loco aut quietem. recipiunt hec propria nomina in genitiuo. vt **studeo Rome. &c.** Nisi sint tantum pluralis numeri: aut terre declinationis. tunc enim recipiunt in ablatiuo. vt **fui Athenis. Studui carthagine. &c.** Nomina autem puinciarum montium z regionum. z nomina compositae figure indeclinabilia. z nomina sanctorum locis data cum dicis verbis iungunt in ablatiuo mediante prepositione. vt **venio de Francia. De sancto iacobo. &c.** Idem est iudicium de alijs appellatiuis. demptis quatuor scilicet nos domus militia burgus. que construunt sine prepositione more propriorum. vt **venio rure.** Item cum verbis damnationis aut punitionis sanctibus iungunt ablatiuus penam sceleris. vt **damno te morte. punio capite petras mulerauro.** Preterea cum verbis aut nominibus ad precium aut mensuram pertinentibus iungunt ablatiuus precium aut mensuram sceleris. vt **vendit rebus aureis. altus tribus vmbis. latus mille passibus. in hoc verbum valeo requirit accm. vt equus valer decem aureos.** Item cum verbis distantibus importantibus iungitur ablatiuus distantiam. distantie indicio.

Libri. II. Tract. secundus

ut distat tribus passibus. &c. Preterea verba aut nomina excessum unius sui per aliud importantia requirunt ablatiuum. Quiratem illius excessus significantem ut perus excedit paulum tribus digitis. Iohanes est tanto longior quanto perus est breuior. &c. Ablatiui autem scantes rem excessum iungunt comparatiuis. ut perus est fortior paulo. & is vulgarizatur per dan. Potest et addi ablatiuus scans Quiratem excessus. ut lignum illud petro longius est tribus digitis. Iungitur quoque ablatiuus verbo substantiuo. ut sis bono animo. Id etiam te non lateat ablatiuos duos aut plures absolute poni loco orationis et nomine et verbo compositi. Et dicunt poni in designatione consequente. quia seorsum ad ipsos aliquid sequi intelligitur. ut sole oriente dies fit. Et resoluunt isti ablatiuus per dum si: aut quia. ut dum sol oritur: aut si vel quod sol oritur dies fit. Loco etiam ablatiuus quandoque ponitur aliquod complexum. ut dato quod sis probus te diligo. viso quod es inhonestus te recipio. Et quemadmodum impersonale sine supposito: ita et principium in ablatiuo sine substantiuo positum inuenitur. ut dicto de nomine dicendum est de verbo. Di. Iungitur ne ablatiuus ceteris tribus orationis: Vnde. Pronomini nominis in ratione substantiuus aut adiectiuus. Nec aduerbio aut interiectioni: sed principio. Et quidem omni cuius verbo addi potest. Similiter additur prepositionibus quibusdam. de quibus supra dictum est.

Regule generales. Capitulum. XIII. Ja.

Rather has autem generales quedam non negligende sunt regule. unde Quicunque casus iungunt nominatiue: iidem iunguntur et ceteris obliquis eiusdem. Et quicunque casus iunguntur positiui: iidem iunguntur quoque comparatiui suplatiuo. Et quicunque casus iunguntur verbo: iidem iunguntur eius participiis et reliquis modis et temporibus a verbo illo descendentibus. Hec omnia tamen que de combinatione partium orationis iam differimus: facilius et mira quadam breuitate deprehendes: si casuum officia que in superioribus tradidimus: vniaci semper tenebis memoria.

De ordinatione partium in oratione. Cap. XV. Ja.

Acenus de his quibus non barbaro: sed latino potius sermone que concepiui et expiui. Restat ut ordinem dictionum in interpretando doceamus. Si itaque oratio interpretanda sit: Primo loco vocatiuus (si adest) accipiendus est: cum eo quod cum ipso combinatur. Post hunc nominatiuus cum suo verbo. aut accusatiuus cum infinitiuo. deinde aduerbiu. deinde ceteri casus. Similiter coniunctiones prepositiones et interiectiones cum his que ipsis iuncta sunt. Dictiones tamen interrogatiue aut relatiue precebere debent. Similiter coniunctiones prepositiuus ordinis: et ablatiuus positiui absolute. Item obliquus negatiuus exponendus est per non. et suum affirmatiuum. ut nullum hominem. id est non vllum. Item quandoque obliquus preponitur verbo personali. ut relatiuus habeat antecedens. ut patrem sequitur sua proles. Trahit sua quicunque voluptas. et sic de alijs. De quibus tamen per se quatenus expositionem in talibus deuenies videri qui omnibus regulis prestantior est.

De quātitate syllabarū

De subauditione quarundā partiū orōnis, Cap. XVI, 83.

Omniū autem contingit partes aliquas in orōne subtrici. Et quō
den primo. Cum verbum pūne aut secunde pōne fuerit: intelligitur
nominatiuus certus, scz ego tu nos et vos, que nō oportet exprimere
nisi ad declaratiōē aut scantiā denotandā. Est autē declaratio siue discretio
discretio: cum actus verbi attribuit alicui cum exclusiōe aliorum, vt ego lego,
quasi dicerem et nullus alius. Significantiā vero est: cum actus verbi attribuit scantia,
alicui cum excellentiā, vt ego lego, quasi dicerem: et nullus ita bene sicut ego, et
est talis nominatiuus cum arrogantia pferendus. In euocatione tamē hi noia
riui exprimunt: et non ppter iam dictas causas: nisi fiat euocatio per ipse aut nos
men distributiuum. Aut in proprijs nominibus cum verbis substantiuis: aut
participijs, &c. Exempla sunt vt quācumq; ipse vidi non omnia possumus oēs,
sum pius ancas, vocē petrus, doctus sum, afflicus sum. Item verba excepē
actionis quoz scz actus vni soli competit etiam in tertia persona sine nō profes
sum, vt fulminat, coarscat pluit, nūgit, &c. In his en intelligit deus vel natura
Excepit creare. Non enim dicimus creat, licet creare solus dei sit, actus. Inci
pit quoq; et desinit cum infinitiuis dictoz verborum sine nō ponunt, vt incipit
nūgere, desinit pluerē. Verba quoq; quoz actus solis homibus ppius est, sine
nō exprimunt, vt aiunt dicunt, &c. intelligunt homines. Et rursus ipsa verba
quandoc; tacent, vt dicendo, vñ Boetius, de quo vergilius, &c. intelligit loquit
vel scribit aut dicit, &c. Verbum etiam substantiuū sum sepiusne intelligit, vt
glā tibi domine, beati immaculati in via, &c. Similiter in intinuationibz, vt
opera platonis, bucolica vergilij, &c. Item subaudiuntur quandoc; etiam alia
verba de quibus in eadem orōne prius mentio facta est, vt cum dicimus, Be
medicare, respondendo dñs subintelligit benedicat. Inuocauit dñm et exaudiuit
me, intelligit dñs, &c. Subaudif etiam quandoc; antecedens relatiui, vt si su
stulisti illū, nō dicito mihi, intelligit isum, &c. Item sunt et alie subauditiones
varie de quibus sepius apud Thereniū, vt que illū: que me: intelligit amat
exdusit vel similia. Hec sunt sui que in primis necessaria visa sunt ad partiū
orationis et cognitionem et concinnā combinatiōē. Syllabaz vero q̄itates q̄
in pferendis orationibus non sine aperto vitio confundant, nunc demū in calce
grammatices annexende veniūt. Disci. Breues igit si que de his regule dari
possunt in medium proferas. Ha. Breuitatis reperapidum sciens: non
nullos traditiones consulit: prosa an metro cōmodius id fieret aliquantisp here
bam: sed cum planū sermōne in his magis necessariū conspexit: in prosum stilus
verti: nihil tamen qd non ab alijs dictū sit tractatu sequenti enumerare statui
Di. Placet sed quantotius rem ipam aggredere.

Tractatus tertius. De quantitate syllabarum in generali. Capitulum. I. Magister

Syllaba in generali (sic inquit qdam) vbiāq; posita fuerit sex modis
cognosci potest, positione, scz vocali ante vocalē: deriuatiōe: ipi tongo
exemplo et regula. Et. Positione quomodo? Ha. Cum post vo
catem due sequunt consonantes, vt pan: vel vna duplex, vt nix, vel i duplex in
ter duas vocales, vt troja: tunc illa vocalis pducit: adiecto q̄ altera saltem in
eadem vocalis syllaba collocet, at vero si in eadem dictione post vocalē natura
breuiusnequā in iura cum liquida: vocalis pcedens anceps et bipalis redditur

Libri. I. Tract. de rtius

vt aratri. vocalis aut p se longa per nullam mute z liquide sequela; potest bre
 uisri. vt febris salubris podagra amatrix octobris. Discipulus. Vocalis an
 te vocalen inuenta quanta est? Dagister. In latinis breuiatur. vt nus.
 Exipiuntur primo genitiui z datiu quinte declinationis: in quibus e voca
 lis produciat si saltem alia vocalis pcesserit. vt diei. sin autem consonans pcesse
 rit breuitas vt fidei. Secdo greca noia eterna; vt plurimu pducunt. vt diuus
 helias: ac chorea platea. Tertio gñ in ius sunt coes. vt vnus. preter alius len
 gna: z alterius cotreptu. Quarto possessiua in ius vocalem pcedente pducit.
 vt troius patuleius. Quinto fio nisi post e sequat. vt fierempducit. Di. De
 riuatioe syllabe quantitas quo deprehendit. Da. Quanta fuerit syllaba pmi
 tur: tanta erit z deriuatiui. vt lego legens. Exipiunt pmo humanus leges vñ
 res reges sedes voces iucundus staturus pector vomer seculi laterna nequa rei
 gula italia secus latus denus nonus casus mōachus humo vitupero simius
 ferialis fabella z mobilis. que contra sui primitiuu positionem pducunt. Secdo
 exipiunt dux ducis sopor acerbus dicar aruspex arista vadum stabulu stabilis
 onasus arena lucerna noto nato fides titulus sodalis bubularis varicosus viti
 um ouo elegis z manus q cōtra sui primitiuu positionem pducunt. Di. Diph
 thongus syllaba quantu reddit? Da. Vbiq; pducit vt sphaera pena aula eu
 rus. nisi vocalis sequat vt pietro. Di. Exemplu autem quo ad hoc conducit
 Da. Poetar exempla ad syllabas percipiendas te plurimu iuuabunt: nam
 in hac dictione musa si pñe quantitate scire volueris: maronis illud musa mibi
 causas memora longam esse indicabit. Disc. Regula vero generalis que est?
 Da. In vñdecim partes diuisa est. Prima pñ bisyllaba pñā pducunt. vt
 emi. pñer bibi scidi fidi dedi steri z nuli que primam corripunt. Secda pñer
 ta geminata pñā z secundā corripunt. vt peperit. pñer cecidit: qñ secam pducit
 Tertia supina bisyllaba pñam pducunt vt natum. pñer lūm iūm cūm qui
 tum sūi sanum rūtū ratum datū z statum que pñā pducunt. Quarta pñā
 fuerit syllaba pñis: tanta erit z ceteroz ten po; vt amo amabā amauī amauē
 ram amabo. pñer genui z posui que pñā corripunt. Quinta in cōpositionis
 iunctura syllabe breuiatur. vt omēs aruiger. in qua qñdem iunctura solent di
 ctiones per hyphen copulari. vt ante maloz. pñer ibidem vbiq; tibicen. Sep
 ta pñioz noim pñe vñ medie syllabe ad placitū ponunt. nisi regulas habuerit
 speciales quas breuitatis gratia pñermitto. in vicinis autem syllabis subiac
 bunt regulis appellatiuoz. Septima bis bi tri ni in cōpositione breuiantur
 vt bisforus biuium triuium nicens. Octaua semiquinaria z semiseprenaria
 breuis in metro pducit potest: etiam si in nullam des nīe consonantē. Nonā in
 crenēta nominū in plurali si a e vel o vocales habuerint pducuntur. vt que qua
 rum res rerum qui quoz. si vero i vel u corripunt. vt qui quibus veru verub
 dicta in singulari ex declinationibus nota sunt. Decima crenēta verboz: si a
 habuerint pducuntur. vt amo amare. pñer do z sua composita: circūdo pñ
 fundo genido. Si e. pducunt. vt lego legemus. nisi cum subit r. tunc quādoq;
 produciunt quādoq; breuiantur quod accentu cognoscitur. Si i. breuiantur.
 vt lego legimus. pñer verba quarte cōiugationis z volo: z sum. z cum subit
 i. tunc enim produciunt. Si u corripunt. vt volo voluimus. Vñdecima di
 ctiones sincopare z per sineresim vel casum pronunciare produciuntur. vt notam
 pio naueram. parauī pio parauī. z cores pio caures. His pñibz ad pñas
 syllabas specialius descendamus.

Deriuatio

Diphthongs

Exemplu

Preterita
Supina

Propria

in crenēta

De quantitate syllabarum

De prima syllaba. Capitulū. II. Di.

Remanent syllabarum quantitates in de specialius agnoscere valeo?
Da. Compositione prepositione et regula. **Di.** Compositione quas
liter? **Da.** Si ei aliqua particula addatur que illam penultima red
dat tunc accenti cognoscitur, ut amo patiora brevis quia grauis: du
o diducorū longa quia acuta. Excipiuntur primo in miba pniaba deiero pelerō,
cognitus agnitus in fio sufficere que contra sunt simplex corripuntur. Secunda an
bitus et conuictum que producantur. **Di.** Prepositione quas? **Da.** Quan
ta fuerit prepositio in appositione tanta erit et in compositione, ut in domo in ba
bilo. Excipiuntur primo ad ab ob in re sub et con cum iacio cōposite producan
nisi ex se trisyllabum reddant: quia tunc ppositio est cōis ut adicit. Secundo
e de pre se in compositione producantur. **Di.** autē ubiq; producit. preter in dis
rūno et discerus ubi corripitur, re corripitur ut reduco, preter in refero: quando si
gnificat distantia vel inuicem ubi pducitur. Pro pducitur ut proloquor, preter
in prerius procella pronepos profugus profanus pfundus pfero pfiteor ppha
rum ppheta pfusus pficior: pfecto et procuro ubi corripit. **Di.** Regula prima
num syllabarum que est? **Da.** Secūda vocalium numerum et ordinem in
quinq; partes diuisa est.

De A. in primis syllabis: Cap. III.

Disce.

In primis syllabis quanta? **Da.** A ante b corripitur, ut habeo pre
ter labor betis, habes scabies pabulum labes strabo et rabo, fabula sta
bam nabam, fabor siabam stabilis stabulum labor et labo que primam
pducunt.

A ante c corripitur, ut acer p arbore. Excipiuntur si pcedit b ut bacca, vel p
ut pacis: in quibus a pducitur: et empro pacifcor: baculus et spacium placet, que
surtā regulam primam corripunt.

Acer pro fortitibres secundus machina datus et graculus primam pducit.
Macinibus commune est.

A ante d corripitur ut vadum. Preter radix dades spadix trado tradu cogit
diuus et gades suadeo rado et vado.

A ante f corripitur ut nafamū vaser.

A ante g corripitur ut sagax. Excipiunt strages vago vagina magalia stra
gulum saga et lagana indago que primam pducunt. Similiter ea que habent
p vel f ante a, ut fagina figus, preter flagellus, fragor oris, fragilis et plaga pro re
ti vel ora: que primam corripunt.

A ante l in dissyllabis pducitur ut halo as. Excipiuntur calo as, alo is, mal
a un, palam fale pales et salum que primam corripunt. Excipiuntur et tertie
dedinationis peritro syllabica, ut salus saluris que primam corripunt: preter cas
lo calonis et ales que producantur. Similiter et polysyllaba primam corripunt,
ut caleo. Preter alea balista caligo balena falebra et squalco que primam pro
ducunt.

A ante m in dissyllabis producit ut dama. Excipiuntur fames damus,
auro chlamys rameu rhamos, que primam corripunt. Similiter et polysylla
ba, ut amicus. Preter lamina minto lamenor et amentum que producantur.

Libri .I. Tract. tertius

A ante in dissyllabis pducitur vt sanus. Excipiunt manus anus anas ana cano canis ⁊ phanum. Similiter ⁊ polysyllaba que primā breuiat. vt anis mus preter ganeo.

A ante p corripit. vt dapes. Excipit papilio rapulo papo papa saphyrus rapula lapa apulus rapa papyrus ⁊ mappa.

A ante q corripit. vt aqua. Demuntur compositiua vt nequaquē.

A ante r corripit vt arista. Excipit carex varit areo varica area naritia glarea naris carica flarem flarem pareo que primā pducunt. Nomina similiter in rus ra rum. longant primam vt charus rarium. preter bara pro stabulo. para et parum que breuiant primam.

A ante s in dissyllabis pducitur. vt casus. Excipiuntur quasi casa basis. et polysyllaba. vt asinus que primam breuiant. pter casus bassium.

A ante corripit. vt latus lateris. Excipitur saturnus. latus a um. vates datros catholicus quaten⁹ ater atria latera. Silt si in pcedit. vt mī. aut r pē. n te mura. vt pratum ⁊ quatuor. rati que primā pducunt. pter mathesis qd corripitur. Platos ⁊ statim primam communem habent. sic ⁊ plarea.

A ante u corripitur vt auarus. pter nauis gausus maioris pau maioris sus uis prius gnauis auia. similiter si l pcedat cum mura. vt flauus.

De E in primis syllabis.

Capi. III. Di.

E in primis syllabis quanta est? **Di.** E ante b corripitur vt hebeta. Excipiunt si ante e duo consona p̄sint vt gleba. Excipiunt ⁊ deobo thebe debilis flebam nebrida nebula febris nebam nebo phebus phebe.

E ante c corripit vt secus. pter sex cis ceus p̄co theca vacors grecia fecidus securus secula mechus echo mecū tecum secū ⁊ secius.

E ante d in dissyllabis pducit. vt sedes. pter cedo verbum defectiuū. edo ⁊ pes dis pedum cedius. Similiter polysyllaba reuolant. vt medicus. pter sedulus seditio ⁊ seditiosus dedalus p̄dium.

E ante f corripitur vt nefas.

E ante g corripitur vt lego. pter regina dego regula reges legem eger egipt⁹ tegula lego as eloceros egis.

E ante l in dissyllabis pducit. vt chela. pter chelis velut vetim gelu melos sce lus celer melus mēdo. Silt polysyllaba vt demofyna. pter spelunca belua elect⁹. spelea delitiū cūsius delibutus delubra que breuiant primam.

E ante m corripit vt emonia. pter scia semita demo is. semino themis quae primā longant. silt hntia e puri ante m. vt eminus. pter emo ⁊ enio. Noia dissyllaba cū creneto longat primā vt demō semen. pter memor nemus ⁊ semur.

E ante n pducit vt renus. excipitur em fenestra penitus penetro penes penates pene penus. Similiter cum e pcedit b vt bene. vel g. vt genus. vel f vt fenex. vel t vt renuis. vel u vt venus. in quib⁹ e corripit. pter venum thenia vena venor tenarus tenax senus que longant. frenesis variatur.

E ante p corripit vt epos pter sepes cepe sepa repoz epacta repo. p̄putiū p̄pes. ⁊ p̄ante s. vt sepe que primā pducunt. demit sepelio.

E ante q corripitur vt neq. demitur nequā nequaquē nequaquē equus. id est iustus ⁊ aequor que longant.

E ante r corripit vt series. p̄t crūna cerulus heros feralis cruca ceronia seria ce res deros erigone ser⁹ chere eris nomē. seres heros mereo q̄ras cera sero era heres. Silt si pcedit u vt ver⁹. vt p̄. vt pera q̄ primā pducit. pter veru ⁊ veror vererū.

De quantitate syllabarū

E ante s producit ut *lesus*, excipitur *lesus thesis*.

E ante t producit ut *cete*, preter *metallum metuo gerhes meto metra frenum* retro thetis etiam *meta*. Similiter si p preit ut *peto*, vel u ut *venis* que breuitant priam, preter et priores longant.

E ante u producit ut *leuus*, preter *lanis breuis laio seuerus bener* que priam corripunt.

De J in primis syllabis: Capitulum V. Di.

J in primis syllabis quanta est? **Da.** J ante b corripitur ut *hiberia*, preter *hibernus tribula libumum pro nau i tibia liber adiectum libo tribulu vibet* sibilis quibo scribo sibilis ibo vibra et ibis nomen.

J ante c corripitur ut *dicax* preter *vicus mica nicteria couricia trica picus litru* spica ficus vicinus sicedula spicula vicens fica dico tricens sicut que longant ico variatur.

J ante d producit ut idem in masculino, excipitur idem in neutro ideo *fides cydon ideneus* quidam. Similiter cum preit b ut *videns*, vel t ut *rideus*, vel u ut *video* que breuiant, preter *strideo strido rideo*.

J ante f producit ut *risais*. Excipiunt compositiua ut *afus*.

J ante g corripit ut *rigo*, preter *viginti bige triginta singus pigardus pige* figo figo frigeo frigo migro. Similiter si preit s vel t, denitur *stiga* cum singibus, *strigilis* com, une est.

J ante l producit ut *silus*. Excipiunt *chylindrus hilaris pilus*, scilicet capitis alix *philos pila bilibus philomena alium milium*. Similiter si preit s ut *sileo*, aut t ut *silus* que breuiant, preter *stile*.

J ante m in dissyllabis producit ut *linus*. Excipiunt *tinus nanis sinus* huiusmodi simul. *Sistr* et polysyllaba corripunt ut *aminum*, preter *timea*.

J ante n producit ut *linea*, preter *tinea lino lino*. *Sistr* si preit c ut *cinis*, l s ut *linus*, vel m ut *minus* q breuiant, preter *sinus* p vase et vno que longant.

J ante p corripit ut *bipes*, preter *stipharu vipera ripa stipes stipho*.

J ante q corripit ut *liqueo*, preter *liqueor liquoris*.

J ante r in dissyllabis producit ut *diris*, preter *vir viri pira pinus lira*. *Sistr* et polysyllaba ut *biria* que breuiant, preter *stiria pinula pirata tiria piramis*.

J ante s producit ut *nissus*, preter *nisi prisana miser miserrus*.

J ante t corripitur ut *itan*, preter *dis diris litis clutella glitis phiten prisama ti* ran *titillo psitracis bito sitis a sum nitro itur italus* que longant. *Sistr* si in pcedit ut *mitis*, vel t ut *rite*, vel u ut *ritis*, preter *vitul* et *vitellus* que breuiant.

J ante u producit ut *diuus*, preter *niuis* et *bis tris*, composita ut *biuis triuis*.

De O in primis syllabis: Capitulum VI. Di.

O in primis syllabis quanta? **Da.** O ante b producit ut *sebris*. Excipit *sebles ebulus ebetus ebes* verbum, et q habent cōsona duo ante o ut *piebus*.

O ante c corripit ut *icetus*, preter *seca pectus ceter oculus peccu cau icetus* vocis vocalis cochitus que longant.

O ante d in dissyllabis producit ut *redo*, preter *edor medus medo*. *Sistr* et polysyllaba nam illa compit ut *scdio*, *aderit* in longa, *predais* variat.

Libri .I. Tract. tertius

Ante f corripitur vt profugus. preter pfugio pfero pfuit ofa que longant.

Ante g producit vt cogo. pter rogo toga rogus logos

Ante l corripitur vt color. pter nolo molior solis dolui proles bolens olim so-
lus colyphium stola prolisus colo as. moles solio polipus.

Ante m pducitur vt omen. pter stomachus ho dñs comedo domo congo
glomero comes gomor omisso vomo domo as omasum glomeros thomos.

Ante n corripitur vt bonus. pter sona n me. Similiter si pcedit c vt ca-
nus. vel d vt domum. vel p vt pono. monos comune est.

Ante p corripitur vt sopor. pter populus arbor opilio topus popif. na pro-
pa. zo sopio is. Similiter si pcedat c vt copul. in quibus o producitur preter
cephinus scopulus copos.

Ante q corripitur vt coquus.

Ante r corripitur vt morior. pter os oris. chorus pro ventro. oro as. coras cor-
rar hora mores coralus ora pro extremitate. morus doricus forex quorum horum
noam. Sistr si pteit l vt laum. vel r vt proa que longant.

Ante s producit vt o syris. pter rosa proserua dosif posui

Ante t corripitur vt notus. pter dos doris. totus quotus vorum quotidie
coris noto poto notus pro cognito. Similiter si psumt duo consona vt doto. nā
produunt. pter ptores pteratus ptores

Ante u corripit vt nouus. pter ouum prouidis. puincia puideo. p. enit.

De U in primis syllabis. Capitulum. VII. Di.

Quanta est in primis syllabis? **U**1. **A**nte b corripit vt rubens. pter
tuber rubigo suber pubes vber puber. Similiter si pteit b vt bubus. vel n vt
nubo que longant. pter bubuleus quod corripitur.

Ante c producit vt duco. pter ducentus lucerna lucoz ducis. Similiter
si pcedat n vt nucis. c vt cuculus. r vt rucā.

Ante d producit vt trudo. pter rudens pudor: fudes rudis studeo cudo
trudes pudet ruder. rudo comune est.

Ante f producit vt bufo.

Ante g producit vt rugio. pter tugurium. 2 si pcedat f. vt fugio. i vt
fugum. p vt pugio. pter fruges iugera iugi frugi.

Ante l corripitur vt culex. pter vlgo. Similiter si pcedit g vt gulio. vel
f vt fuligo. vel m vt mulio tunc producit. pter falica mulier gula

Ante m producit vt numen. Pter humerus humilis humus furus.
Et que habent c ante m vt cumulus. vt n vt numerus. vt e vt cumulus. Inde
exciptuntur numen struma.

Ante n producit vt luna. pter cuneus 2 tunica

Ante p corripitur vt cupio. pter stupa cupa iupif upupa. Sistr si n pceet
dit vt nuper. vel p vt pupis. vel r vt ripes. pupilla variat

Ante r producit vt fures. pter furere nurus muria murus curiles.

Ante s producit vt vsus. pter pusillus susurro.

Ante t in dissyllabis producit vt turus. pter curis parvis frutex pter pa-
ro vtor lutum vti. Sistr 2 polysylla quandoq corripit vt sunlis. pter mutans
mutit pureo furio vterus vnalis facile gluce.

Ante u producit in dissyllabis vt vnam. cetera errant vt planta flunius.
2 tm de primis syllabis eundem quoq ordine n in medijs seruabimus.

De quantitate syllabarū

De A in medijs syllabis: Capitulū VIII. Di.

A in medijs syllabis quanta? Da. A ante b corripitur vt syllaba. Exet pūntur que finiuntur in ulum bundus bilis. vt venabulū lerabūdus amabit
A ante c corripitur vt pſitacis. ſed nomina in ceus ⁊ cius longant vt ordeace
us gallinacius. Similiter opaca doaca ⁊ que terminantur in ulum. vt cenaculū
Similiter obliqui vt audacis.

A ante d corripit vt areades. preter cicada

A ante f corripitur vt girafa.

A ante g producit vt propago. preter pelagus abdenago ⁊ nomina ſeconde
inflectionis vt enager.

A ante l corripitur vt italus. Preter ea que tertiæ inflectionis quorum in alijs
ſunt obliqui vt moralis australis animalis.

A ante m corripitur vt talamus. pter ea q terminant in amen vt rhiniamen

A ante n corripitur vt dibanus. pter vulcanus aranea machiana balanus. ⁊
que tertiæ inflectionis ſunt vt inanis titanis. Similiter deriuata gentis vt Ro
manus. vel loci vt montanus.

A ante p corripitur vt gauſape. preter priape ſinapis.

A ante r corripitur vt barbarus. pter nomina in rius rium. que niſi ſint a no
minibus numeroꝝ deriuata vt denarius producantur. Sic ⁊ alia deriuata. vt
auiaris ſcholaris. ſic ⁊ obliqui vt calcaris. pter iubaris cæſaris neccaris aſpa
ris boſtariſ caſparis. compoſita breuiant vt comparis diſparis.

A ante s corripitur vt carbafus. preter pamaſum omaſum

A ante t corripitur vt cianus. Preter deriuata vt barbarus armatus. obliqui
in atis ab as. vt ciuitatis. nomina in ates ut achates. ⁊ nomina in rium produ
cunt vt palarium.

A ante u producit vt cadauer

De E in medijs syllabis. Capitulu IX. Di.

E in medijs syllabis quanta? Da. E ante b producit vt coreb. Preter
terebinus eleobus eſebon heribus celebis.

E ante c producit vt chyroteca. preter ſeneca.

E ante d producit vt putredo. preter eſeda melchiſedech. nomina in da. vt
andromeda. ⁊ obliqui compoſitoꝝ a pes vt quadrupes

E ante f corripitur vt veneficius. preter elephas.

E ante g corripitur vt ſacrilegus. preter triſtega cerhegus.

E ante l producit vt camelus angdus abimelech

E ante m producit vt racemus. preter eremus vebemens hyemſ alen
nia geſſemant.

E ante n producit vt catena. pter helena helenus iuuenis hebenus ofenes

E ante p corripitur vt edepol. denitur preſepe.

E ante r corripitur vt cineres. preter ſtatera. ⁊ ptria in erus vt wemiberus. ⁊
deriuata in nis vel rum vt ſincerus miſterium. preter auſterus ⁊ galenus. Si
militer megera chymera que longant. inferi ſuperi cerberus iterum vterus po
tero pateris a patior patera breuiant. liberi cratera panthera longant. De obliq
in tertia declinatione nominiſ dictū eſt.

E ante s corripitur vt heretiſ. preter machetiſ ſcientia diuinandi poetiſ.

Libri .I. Tract. tertius

E ante t. producit ut *boletus*. preter *ameristus* timentis et que tertia inflectionis sunt ut *pietas*. de obliquis nominis in es ut dictum est.

E ante u. producit ut *longeuus*.

De J in medijs syllabis. Capitulum. X. Di.

J in medijs syllabis quanta? **Da.** J ante b corripitur ut *catiber*. preter nomina in bilis ut *sensibilis*.

J ante c corripitur ut *clericus*. preter *apricus* *amicus* *vinbilis* *formica* *pudicus* *lorica* *lectica* *mirica* *caicus* *mendicis* *vestica*. et nomina in culis *lulum* ut *igniculus* *aucula* *reticula* *virica* *postica* *antica* *propria* in icus ut *fridericus*. Obliqui in tertia declinatione patent.

J ante d corripitur ut *cupidus*. preter *desidero* *confidero* et que terminantur in idium ut *perfidium*. et trisyllaba in ides ut *atrides*. Similiter *coronides* et que terminant in do ut *fortido*. *Davidis* ad *placitum*.

J ante f corripitur ut *munificus*.

J ante g corripitur ut *pdigus*. preter que terminant in ga ut *auriga*. vel go ut *caligo*. preter *caliga* et quedam compositiva.

J ante l corripitur ut *agilis*. Excipiuntur neutra in ile ut *cubile*. et in ilis a nomine ut *seculis*. preter *humilis* *parilis* *vapilis* *pestilis* *nubilis*. *Asilum* est longum et *exilis* *subtilis* *apilis*.

J ante m corripitur ut *aninus*. preter *sublimis* *optimus*. et nomina in inen a verbis quarte inflectionis ut *munimen*. *Humus* *brenis*. et *lima* longum.

J ante n corripitur ut *dnus*. preter *caminus* *festinus* *catinum* *cinnum* *salinis* *supinus* *ppino* *supina*. *Propia* ut *martinus*. derivata ut *quirinus* *cedrinus*. preter *crastinus* *hecine* *nundine* *primus*. et que ex oles ut *oleginus* et *bissus* ut *bissus* *dam* ut *disdestinus*. *sero* ut *serotinus*. *fago* ut *faginus*. *bombix* ut *bombis* *cinus* *ameristinus* *hiacinthinus*. que omnia corripuntur. Que vero in na finium tur longum ut *culina*. preter *pagina* *femina* *machina* *patina*. obliqui in inis. patent in tertia nominum inflectione.

J ante p corripitur ut *antipos*. preter *obstipo* *constipo*.

J ante q producit ut *iniquus*. preter *siliquis* *reliquis*. et *pposita* ut *aliquis*.

J ante r corripitur ut *satirus*. preter *delirus* *butirus* *saphirus* *papirus*.

J ante s corripitur ut *citius*. preter *paradisus* *gaussus* *anchises*.

J ante t corripitur ut *leuitas*. preter *propia* ut *margarita*. et derivata ut *leuita* *herennia* *aurinus* *maritus*. preter *seruitus* *penitus* que *breniant*. sed *lechitus* *ecicis* *hermofroditus* *aconita* longant. De obliquis insuper et de supinis verum bonum locis suis dictum est.

J ante u producit ut *salua*. preter *ninive*.

De Q in medijs syllabis. Capitulum. XI. Di.

Q in medijs syllabis quanta? **Da.** Q ante b corripitur ut *orobus*. preter *ecrober* et duobus ambobus.

Q ante c corripitur ut *suffoco*. obliqui longant ut *vedocis*.

Q ante d corripitur ut *erodus*. preter *herodis* *custodis*.

Q ante f corripitur ut *sarcofagus*.

Q ante g corripitur ut *egloga*. preter ea que *antigan* ut *pedagogus*.

Q ante l corripitur ut *isboles*.

De quātitate syllabarū

Q ante m corripitur vt atomus. p̄ter neutra vt amomum.

Q ante n producitur vt adonis. p̄ter sindonis sarchinis diaconus cakedensis redouis vafonis turonis lagonis britonis armonicus māmona. obliq̄ patet sup̄

Q ante p corripitur vt isopus. denique europam asopum p̄topum canopus id est egiptus ad placitum.

Q ante r corripitur vt amfora. p̄ter denariata vt sonotus. denique 7 polerum obliqui in oris et dictis patent.

Q ante s producitur vt saxosus.

Q ante t producitur vt meotis.

Q ante u producitur vt ludouicus

De U in medijs syllabis. Capitulum. XII. Di

U in medijs syllabis quanta? **Da.** **U** ante b corripitur vt coluber. denique saluber.

U ante c producitur quando sequitur a vt lactuca. us vt eunuchus. vel um vt caducum. sic manduco fiducia pollucem. alia corripunt vt volucers.

U ante d producitur vt fortitudo. p̄ter pecudis.

U ante g producitur vt timigo. p̄ter confugis sanguisuga

U ante l corripitur vt catulus. p̄ter genulus adulor. **Sist** 7 noia temeloni gunt vt corcular curulis. p̄ter sotular specular zabulon hercules.

U ante m producitur vt alumen. p̄ter cōtunax incolun is autumno q̄ autant.

U ante n producitur vt lacuna.

U ante p corripitur vt upupa.

U ante r producitur vt lectura. p̄ter mercurius ceturio lenures purpura. 7 verba in r̄io vt efurio. obliqui sunt breues vt murmuris. p̄ter telluris.

U ante s producitur vt cerusa.

U ante t producitur vt versutus. p̄ter arbutus.

U ante u corripitur vt diluuium

Hactenus de medijs: nunc vltimas syllabas percurramus

De vltimis syllabis. Capitulum. XIII. Di.

Ultime syllabe quantitas qua via inuestigat? Da. Declinatione 7 regula **Di.** Declinatione qualiter? **Da.** Ultima syllaba si p̄ inflectionem penultima fiat enim accentus manifestabit. vt carmen carminis. men breuis est. q̄ penultima facta corripitur. 7 salus salutis. lus longa est et eadem causa **Di.** Regula autem que est? **Da.** Regula vltimarum syllabarum fin. terminales in plures partitur. vnde

In a finita producitur vt ama. demum n̄ri acci 7 vri. p̄ter greca vt palla a pallis. numeralia in ginta sunt ad placitū vt triginta. v̄puta ita q̄ breuia sūt.

In b finita corripunt vt ab

In c producant vt dic. p̄ter nec lac donec. hic cōmune est.

In d corripunt vt alid.

In e corripunt vt mille. Exciunt greca vt phebe. **Sist** casus p̄ntre 7 q̄n te declinationis in e sūt secunda p̄sona unpariū secunde vt dece. sūt aduerbia regularit̄ a noibz formata vt decte. sic d̄s sup̄latiui aduerbior. vt dectissim e. si militer monasyllaba in e longans vt te. p̄ter ne pro an. que notien longum. q̄ p̄ 7 breue. vt pro vel breue. vt interiectio longū. s̄m̄e fere producant.

Libri. I. Tract. tertius

In i finita longant vt dixi. preter græca vt alexi z sinapi: sed varia in i. per s̄
nerefin pducit vt orphei orphi. sed mihi tibi sibi nisi q̄i vbi ibi ad placitū sūt

In l finita corripit vt mel. p̄ter nil. z noia in el vt sol. z barbara i el vt daniel

In m finita corripit vt templum

In n finita producit vt titan. Preter forsan forsitā. In tamen an z græca
in accusatiuo vt eginan. sed in on variantur vt menclān. Nomina in n crescen
tia breuiant vt xar. nen carminis

In o finita ad placitum sunt vt anto. preter datiu z ablatiu in o monosylla
ba vt dido. Et græca in oo vt Διδω

In r corripit vt miser. Preter monosyllaba vt ver. attamen per fer ter coe
vir correpta inueniuntur. Item græca in r longant vt eris aer. sic imber crater

In s finita sin vocalem p̄cedentem cognoscuntur vnde

In as produciunt vt maiestas. Excipiuntur græca vt pallas. que habent os
in genitiuo. veruntamen græca in as in plurali comūta sunt

In es finita longa sunt vt patres. preter es et penes. Similiter corripientia
penultimam genitiui crescentis vt militis. p̄ter que in res vt aries. Similiter
res ceres spes fides. Græca in nominatiuo plurali breuiant vt troies.

In is finita correpta sunt vt ignis. preter datiu accusatiui z ablatiu plurar
les. Sicut z monosyllaba vt scis. p̄ter is phomen. quis m̄s tis bis z quis lon
gum. ntis in is produci. habens gen in is itis pducant vt famnis famitis.

In os finita longa sunt vt mos. p̄ter os ossis im̄pos compos. Et græca in os
breuiat n̄m n̄ genitiui vt pallas pallados delos. alij non inatiui cōati volum.

In us finita breuiant vt deus. p̄ter monosyllaba vt pus. Sicut genitiui sin
gularis ntis actis z vtis plurales quare. sicut ntis terne habens us in geniti
uo vt salus salutis. Item græca in o uolongant vt uelox uolox

Finita in t breuiant vt legat

Finita in u longant vt cornu.

Finita in r positione longa sunt vt lex. Cetera que vel regulis vel exceptionibz
in primis medijs aut finalibus syllabis comprehensa non sunt in regulis gene
ralibus exquirenda veniunt. multorum tamen enumerationem consilio p̄ter
re libuit. quorum vel in nominū verborumqz inflectionibz iquantitas haberi pos
test: vel ab auctoribus diuersa enunciata sunt. In his insuper que cōmemorata
sunt: alioz potius traditionem insequi placuit: q̄ noua euidere. Festinat enim ca
lamus ad eas disciplinas q̄ ingenue philosophari anhelant dulciora ministrā
pabula. Di. Id plurimum exopto. Va. In his igitur grāmatices finem
statuentes quod reliquum est alio libro cōmodius exordiamur.

Sequitur additio preter autorem. De vicijz metroz.

On est aliud metri vitij q̄ si brevis pducat syllaba: z longa corripiat.

Est etiā nimias velut vitij fugiendū finiarum obscuritates: nam qd in
psa vult veteres obseruari claritatem sermonis: in hac quoqz p̄ter metia stili
nō docet p̄ter misisse p̄ter etiā inutiles abijciende sūt p̄terim cū nihū addiderit
scilicet. Unde fac metri sine q̄ sine nūc sine tūc sine quoqz

Que sit optima carminis forma

Et in hexametro carmine catenatio plimoz versuum solet esse q̄ grā
tissima. Nō in aratore z sedulo frequent inuenies mō duobz: mō tribus
mō quatuor aut q̄qz versibz: nōnunqz sex vel septē vel etiā plibz ad inuicē
conq̄is. Quale est illud: Rex sodes ne fugiente chaos dū cerneret vxor. In

De accentibus

statū mutaratis stupefacta remansit Ad penā cōuersa suā quia nemo retrofū
Rorā contēpti vitans discrimina mūdi. Aspiciens saluand⁹ erit nec debet ara
tor. Dignū opus exercens vultū in sua terga referre. Serū hūmōi cōnexio si vltra
modū peccat fastidiū gignit aut tedū.

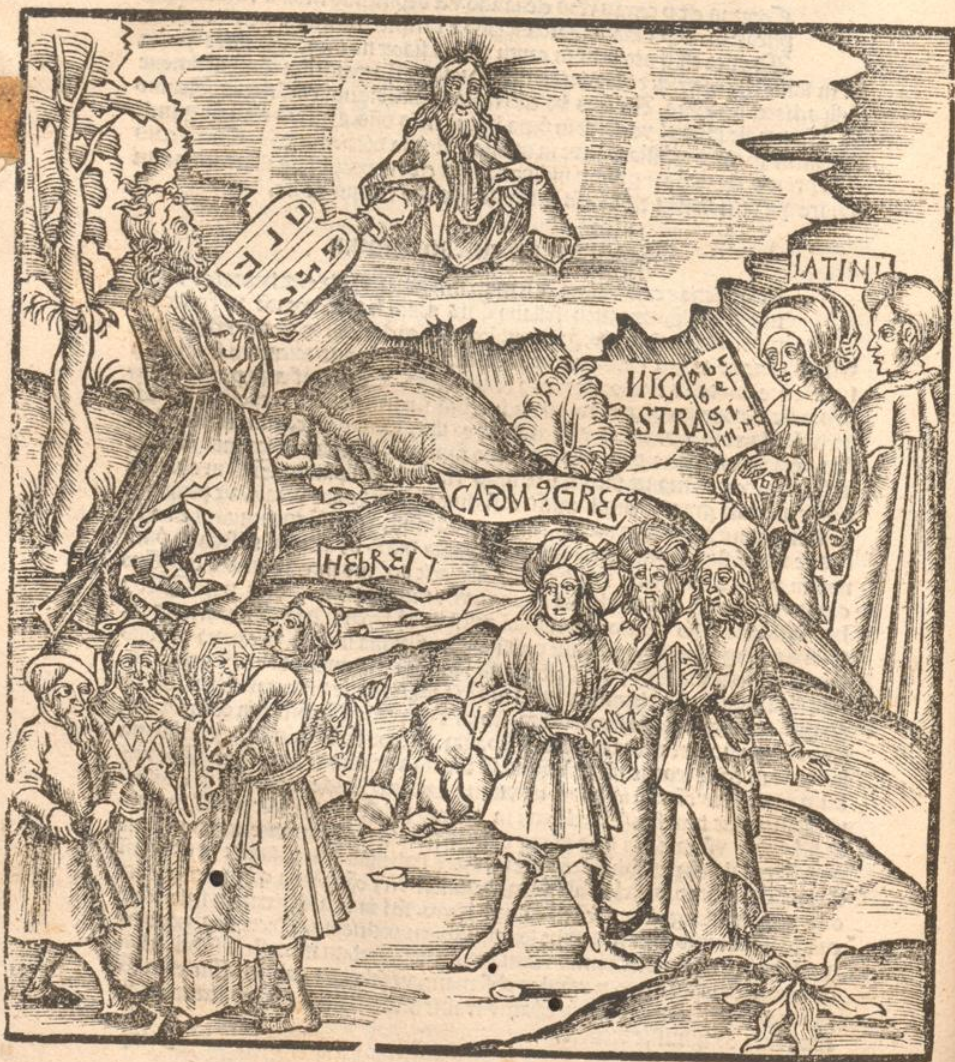
De accentibus pauca subiunguntur

Accentus est p̄ certas r̄as eleuando vel depinendo syllabā vniuersūscūq;
p̄ncipale orōis p̄uiciatio. Pronūciatio est triplex. scilicet: metrica; prosaica;
Delica est q̄ attendit in cantu. Illi adiacet neuima. Serica q̄ adia
cet in scansione metrorū. Illi adiacet rps. Prosaica q̄ attendit in cōmuni sinone
et illi adiacet accentus. Accentus hō est triplex: acutus; gr̄uis; circumflexus. Acutus
est q̄ fit per eleuationē vocis: vt in p̄ma huius nois dñs. Gr̄uis est q̄ fit p̄ indi
nationem vocis et dep̄sionem: vt in media et vltima dictionis dñs. Circūflexus
q̄ fit p̄im p̄ eleuandē n̄ p̄im p̄ inclinationē vocis, vt penultima illius infinitiui
amare: qui tamen non est in usu nostro, sed pro eo vtiuntur acuto.

Sequuntur regule accentuum

Omnia dictio acutē vltimā ex natura nisi gr̄eca vt libe. et hebraica vt dā
uid iacob. Dictio monosyllaba quis acutū habet accentū vt fex lex eis
ros mos dos spes res: p̄ter cōiunctiones endericias q; ve ne. Quis dictio
dissyllaba acutē penultimā. i. eleuat: et in ea p̄dominantē statuit accentum siue longa
sit siue breuis. vt de hōmo ap̄ta creta roma virgo. Exciunt ergo p̄ causa. p̄u
ta pro ficut. pone p̄epō p̄prio. vna aduerbiū. i. pariter. circū p̄positio vel ad
uerbiū. aduerbiā a p̄p̄os venientia. vt eo illo isto. illuc istuc. illinc istinc. illac
sic et alia s̄da s̄itr s̄inc op̄ata. vt famat pro famauit. Syllaba dictionis integre
in q̄ fuit accentus manet incōcisa. vt n̄ras v̄ras cuius alpinas. S̄itr in apocopa
tis. vt mercuri gregori virgili egidi. nisi mutato tempe aut vocali. vt petiit pro
petiuit. petiuit p̄ducebat mediā. sed q; p̄ cōursum vocaliū rps mutatu est: accē
tus remanet sup̄ an̄penultimā. Deñ s̄incopata dictio h̄y accentū in syllaba p̄ma
non in vltima. q; media vocalis o sup̄ quā erit accētus in: egre amora est. Apo
copata nonnunq; h̄nt in vltima accentū. vt viden. fatin. exin. dein. pin. S̄itr et
hec aduerbiā falso et intro. Vocabulū polysyllabū accentū h̄y p̄diancent in pen.
si saltem longa fuerit natura aut positio: vt fortuna natura h̄re porta cellus
merellus ribaldus. Si penul. est breuis: tunc in an̄penultimā cadit accentus.
siue illa longa sit siue breuis. vt dñs iusticia tull⁹ legere dignitas felicitas. Si
hō p̄m. et muta et liq̄da fuerit longa. longū et in versu esse cōstat. in orōne quoq;
accentū mutat. vt larebre tenebre. Cōposita a verbo facio cum his p̄cūlis ma
le bene cale frige tepe acutū pen. q̄uis sit breuis vt calefacit malefacit. Hoc verū
bum sit cū suis cōpositis habet in vltima accentū. Tridem cōposita in e desinē
tia vt introduc benefac. Quedā etiā in vsu n̄ro polysyllaba acutū penul. breuis:
vt fidetubeo vsuapio in sc̄da p̄sona et tertijs p̄sonis satisdare vicecomites viginti
duo. A regula ista excipiunt cōposita longas habentia penultimas: in q̄bus tñ
non residet accentus. sed in an̄ penul. transfer̄ vies cōposita a q̄i ingle: intrus
osum: incept: longe. hoc verū in campo libero. sed in ligato meritoq; stilo accen
tus p̄ofe debitas nunq; adimit longitudinem positionis. Dictiones barb̄re
que latinis carent inflectionib; vltimā acutū vt israel. quare nostris subdunt in
clinationib; nostras quoq; regulas obseruant. vt salomon gabriel. Enderica cō
iunctio ad se vltimē syllabe p̄cedentis trahit accentū: et in ea ponit accentum. vt
sunc vide. domini sue dicit. etc.

Sequieur Institutio
linguarū Hebraice et Grece

Institutio hebraica

Ad hebraicarum sanctissimarū literarum amorem et studium inductio quedam

Sicut res eadem sunt penes omnes: sic affectus animicū conceptus naturales rerum similitudinem pretendentes: iuxta Aristotelē in iām primo Peribermēn, eadem existunt

aristotel.

Sic et ab initio labium unū deus cōdidit, sermonēq; eundem factū id cōtestante eloq̃o. Gen. xi. Ut pariter et ad placitum instituta verborū signacula a signatarū rerum non exorbitarent natura,

Genesis

Sed efficit apud hoīes p̃mēnos linguarū confusionem: que antea iam et in angelis fu erat operata ruina: pestifera illa multūq; execrabilis supbia. Quia p̃mōti oriētales illi tum corpore tum mente conditionis elati hoīes regnū affectarent celeste. Heu foret terris securior arduus ether. Atq; struxerūt congestā ad sidera turrim. At p̃prie artis zelotes dñs om̃ps pater: supbieq; durissimus vindex. Iuxta familiarū numerū et genera diuisit linguarū. Quo factū exstitit: ut alterutq; in illa negligētes: op̃ dimiserūt imperfectū.

Quis.

Dispositū itaq; in terre diuersa climata finib; sunt etiā plurib; locuti. Sola autē hebreica familia diuina dispositione: pristina lingue vsum retinuit: quo fuit extunc hebraica cognōtata: eiusmōi autē lingue hoīes.

hebreorū

ideoma

primum

Strabo
cosmograph?

Strabo cosmographus in. xiii. libro tradidit: ab initio barbaros appellatos cōficto noīe: non q̃ penitus apud eos loquendi sit iners ratio. Habent em̃ ad regulā ideoma cōpositum: grāmaticamq; artem exercent. Sed q̃ diffiaulter aspere: dum reg̃ loquunt. Cognata tñ plurimū rebus nomia adinuenientes.

hebrei dicunt bar

bari

Omnes autē orientales nationes moleste ferunt barbarorū nomen: Preter illum cum suo populo Moysen: qui palam se duriloquū barbarūq; esse non inficias iuicidq; memorieq; litteris prodidit.

herodot.

Herodotus etiā (historie quem patrem uoiant) libro secūdo egyprios asserit se nolle dici barbaros: magis vero cūctas ceteras nationes: cum ob multam ruditatē ante multis tempib; nondū apud se inuentis litteraz characteribus ipaz rerum imaginibus scripserint.

Quia autē abhorrent et tam dedignant hoc vocabulū: utpote regioni sue ignominioisum estimātes: idcirco sunt ab hostibus suis Iudeis Barbari appellati: cum dixerūt. In exitu israel de egypto: domus iacob de populo barbaro. Erubescant itaq; egyp̃ti Barbaros se dicitatq; iniuriā agant: at Moyses coram deo se Barbarum hoc est crassū linguem graui loquūq; confiteri nō est dedignatus. cum ait. Si domine: non sum vir elegantiarum sed

Ps. ii.

Exodi. 4.

Sh

Institutio

Eupolem grauiore et graui lingua. Cum tamen, vt Eupolemus de rebus
Moyſes inde grecus historicus Moyſen dicat apprime ſapientem fuiſſe et
 grammatice litterarumque cognitionem indeis primus tradiſſe.
 Qui eam poſtea phenicibus ob viciniam ſunt largiti / deindeque
Yſidorus diſtribuiſſe charactere. Idipſum et Yſidorus ſentit primo etymol. gre-
 cas ſcilicet litteras cum earundem denotationibus ab hebreorum characte-
 ribus eſſe ſumptas vti ab aleph alphabetaque a bet ſic et de nonnullis
 alijs. Unde cum e grecorum fontibus latinorum linguam ſcaturiſſe
 indubitatim habeat et certum: recte hebreorum ſcripturam omnium antiquiſ-
 ſimam concludit. Sed et primos hominum vniuerſi rerum vetuſtiſſi-
 marum exquiſitores ſemper fuiſſe barbaros aſſeuerant. Num denique
 ſcriptorum quicunque (ſi illis non creditur) inueniri poſſit Moyſi qui
 ſit antiquior: proferatur in medium aliud volumen quoddam ante
 Troianum excidium per litteras memorie commendatum preter he-
Tullius breuorum codicum. Nam poſt annos centumquingenta / tandem
 primarij grecorum vates Homeruſ et Heſioduſ Cicerone teſte
 Troiam ſecuti ſunt. Quibus paulo prior Orpheuſ cum ſuis ſa-
 cris fuit: ſed nihil ad hebreorum Moyſen qui valde longo tempe
 cedens ſcriptas leges codicibus demandauit: ſeu deus per ipſum.
 Sic igitur tempe fuit prior alijs ſcriptis hebreorum ſermo. ſic et pu-
Puritas ritate ſanctitate / cationum affluentia ac denique vtilitate omnis an-
 tiquior. Quod ſi de eiſdem puritate ambigitur. comparentur lingue. ex
 hebraica
 ruz ſcilicet: aminentur ſcripturę. et nulla purior inuenietur. pudicitior nulla. Si
 ſanctitas
 etiam ſanctimoniã quis non plurimum demiretur: quo deus cum ho-
 mine et homines cum angelis locuti perhibentur / coram et non per
 interpretem / facie ad faciem non per antrum triphontis / nec delpho-
 reni tripodem ſed ſicut ſolet amicis loqui cum amico. Unde et zo-
oroaſter roaſter primus ethnicozum theologus barbara verba (ob inditam
 eis a deo ipſo admirabilem virtutem) mutari vetat. Barbara in-
 telligens hebraica vel inde propinquius deriuata. Potuit nihilo-
 minus et hominum creator eorum indidiſſe nature linguam aliam cu-
 rioſam quacunque: an non et ipſe grecam perſe eloquentiam valuiffet
 ſed et eloquio ſuo iſraelitico populo docendo inſpiſſaſſe potuiſſe quis
 dubitat. Sed humilima ſemper amplectens altiffimus / noluit hanc
 primo homini complantando adamaſſe demonſtrauit. Inſuper et
 carnem aſſumpturus non grecam non latinam / ſed hebream ſibi
 virginem delegit in matrem. Sed et nobiſcum viator ingrediens
 et egrediens nunquid grecis aliquando grece predicaſſe perhibet
Actuũ. ij Nonne et hi cum ſint omnes hebrei audimus eos loquentes no-

lex et libri
antiquiſſi-
mi.

hebraica.

stis linguis magnalia dei. Siquidem loquebantur (vt qdam dicunt) hebraice: quos singuli intelligebant proprijs ac si linguis facti fuissent. Ad alias vt quis linguas floccipendēdas putet sunt hec inducta. Quinimo sancto protestante Hieronymo christiani religioni qd utilitatis obuenerit grecis litteris haud paucis dici posset: sed vt nullam aliarum huic in sanctitate preponendā putares in medium sunt hec delata: nō tam ob autorū sanctitatem q̄ vtentium auctoritatē. Moysaice deniq; legis sit stilus simplex: littereq; cortex impolitus: nemo nisi q̄s non legerit ignorat: sed ob hoc minime contemnendus. Flosculi namq; sermonū / elegantiarūq; reuultas post Moysen a curiosis potius q̄ sinceris hominibus est excogitata. Attamen q̄s sint sub corticis barbarie inscrutabilia si dei morumq; sacramenta studiosissimis quibusdam illarum litterarum exploratum iri contenditur. Qualis fuit proculdubio nostris temporibus vir ille vndecunq; doctissimus Ioannes Picus Joānes comes Hiradulanus: nedum latinorū / grecorū / hebreorūq; disciplinis illustratus: sed et (vti ex scriptis suis videre possumus) arabū / saracenorūq; litteris eruditus: hic plane in fine Eptapli de Moysaice lege verba faciens dicit. Penes hebreorū profundiores magistros esse paradoxon dogma: quod vt in dubium vno ore cōfirmant. Omnium artium / omnis discipline & diuine & humane integram cognitionem in quinq; libris Moysaice legis includi / dissimulatā aut et occultatā in ipsis litteris quibus legis dictiones cōtecte sunt. In tota etenim lege resolutis vocabulis elementa eadē si diuulsa capiamus / iuxta regulas quas ipsi tradunt / que de eis conuari dictiones possunt / si rite tū positione: tum nexa coaginemus futurum dicunt vt elucescant nobis (si sumus capaces occluse sapiētie) mira de rebus multis secretissima dogmata: eruiq; in lucem om̄em doctrinam / secretaq; omnium liberalium disciplinarū. Hec vir ille prestatissimus / sicut nō probat asserens: ita nec negat contemnens: tum quia magnos hec opinio habere dicit autores. Tum quia de Moysē qui in tota dei domo se fidelem exhibuit / maiora etiam facile credi possunt. Cum autem virum in prima legis sententia eadem iuxta datas regulas practicantē qualia fidei philosophicq; portenta obtunderint. si scire vens eiusdem Eptapli finem cōspicias videbis (ni ducar opinione falsa) quomodo sub hebraicarum litterarum columbina simplicitate versucia lateat serpentina. Siquidem vt in Appologia sua dicit idem Picus Hiradulanus. Sat erat vulgaribus & per simplicem historiā nūc dei potentia / nūc in improbos iram in bonos clementia

Obij

Simpli
citas.

Eptapli

notabile.

appollo
gia.

recōdita
mysteria.

Joānes
picus mi
randula
comes

institutio

capitolo.

Utilitas
hebraica
rum litte
rarum.

augusti.

in omnes iusticiā agnoscere: et per diuina salutariaq; pcepta ad bene
beateq; viuendū: et cultū vere religionis instituat misteria secreti
ora: et sub legis cortice rudiq; verborum ptextu latitantia altissime
diuinitatis archana populo palam facere. Quid erat aliud q̄ da
re sanctū canibus: et inter porcos spargere margaritas. Ruditati
nihilominus auditorū qui splendorem discipline Moſaice ferre
non possunt: oportuit velata facie verba facere: ne qui illuminādi
susceperant: nimio lumine excecarent. Nec ille in diuersis librorū
passibus. Taliū itaq; litterarū peritiā quid vtilitatis. quid scientiē
quid deuotionis afferat. ac meriti: nedum hūc doctoris illius tra
ditionibus claret: qui in primis legis characteribus periculū faci
ens diuina opitulante clemētia (speciali que solet gratia adesse hu
ius studiosis obseruatoribus) talia fidei philosophicarūq; dog
marum misteria conquisiuit: qualia vix aliqua priscorū doctorum
ex tota Biblia colligi potuerunt. Sed et idipm patet ex euidenti
vtilitate quā moderni tempis theologi consequunt ex studiosiss. **Nicola**
ma legis interpretatione doctissimi fratris **Nicolai de Lira**. de q̄ **de Lira**.
verum hoc inter theologos prouerbiū teritur. **N**isi lira lirasset
nemo doctorum in Bibliam saltasset. **H**uius tempis intelligo ad
diſiceret huic posset: si nicolaus hebraicarū litterarum peritiā carniſ
set: nequaquē lire sonitus ad saltandum prouocasset. **S**i dicatur
post tantos tum **Hieronymi**: tum lire quorundamq; aliorum la
bores huius ideomatis summo opere studioſorū: nedum non neces
sariam: sed nec vtilem esse modernis sacre theosophie cultoribus
huius lingue intelligentiam quandoquidem eorū inuentioni cum
nihil superaddi possit: quin omnia ad amissim rimauisse credant.
Huic sane opinioni obuiat **Aurelius Augustinus** ad voluſianū
in hęc verba scribens. **T**anta inquit est sacrarum profunditas lit
terarum. vt in eis quotidie proficerem: si eas solas ab incunte pue
ritia vsq; ad decrepitam senectam maximo ocio summo studio me
liore ingenio conarer addiscere. **T**am etiam multiplicibus misteri
orum vmbra culis opaca intelligenda proficientibus restant: tan
taq; non solum in verbis quibus sunt ista dicta: verū et in rebus
intelligendis latet altitudo sapiētie. vt animosissimis acutissimis
flagrantissimis cupiditate discendi hoc cōtingat quod eadem scri
ptura quodā in loco habet. **T**um cōsumauerit homo tunc incipit
hec ille. **U**nde ne eos credendū est vsq; adeo sacras hebreorum
litteras elaborasse. vt subsequētib; non inueniendas vel etiam
nūcas reliquerint: tamen interim multa valde ab inquisitori
bus sint fidei morumq; misteria ex eisdem litteris adinuenta: plu

hebraica

ribusq; voluminibus exarata sed et indices inuenientur. Si di-
 peris te priscorum monumentis contentum / amplius nihil inda-
 gare posse vel velle Apostolū saltem audias Corinthios ammo-
 nentem / quatenus qui manducat / non manducantem non sper-
 nat. Si demum hebreorum codices causeris aliquibus in locis
 (vbi de christi diuinitate vel alijs quibusq; fidei testimonia occur-
 runt) ab infidelibus deprauatos. Respondebitur non vsq; adeo
 corruptos esse / quin veritatis vestigia a diligentioribus valeat de-
 prehendi / cum non nisi in puncta defacili soleat videri illud inde
 orum genus virus sue infidelitatis effundere. Accedit et illud cer-
 tum viz ante Hieronymi tempe viciatos fuisse hebreorum volumi-
 na in eisde locis sicut et nostris temporibus timere habemus / sicut
 et nonnulli indeorum doctores dicunt ob rationabiles causas a pa-
 tribus eorum alteratas esse sententias. Teste tripartito magistri Lō-
 radi sumnerbart de verbo incarnato. Unde non ob id debet nec
 potest aliorum locorum que de christo non exponūt auctoritas re-
 fragari. Quinimo et in alijs inueniri solent ex eorum litteris / que no-
 stris translationibus prodi minime potuerunt. Hoc igitur hebre-
 orum antiquissimū ideoma iure sanctitatis lingua nuncupatū. et si
 nonellis discipulis rude videatur et incomptū / q̄obrem et curiosis
 orationū sententiarūq; coloribus delectatis nauseabile videatur et
 insipidum. instar sancti Hieronymi profectoribus tamen ac fide-
 libus alumnis suis multa eloquentia decoratū apparet. Eodem
 super Esaiam teste Hieronymo. vbi eundem falerata eloquentia
 adornatū pfitetur. Ad paulam etiam scribens hebraicarū litterarū
 alphabetū cum septemplici colligatione facta prodidisset summis
 mysterijs refertum talibus est eam adhortatus. Quid inquit quid
 hoc sacratius sacramēto / quid hac voluptate iucundius q̄ dei sci-
 re prudentiam / et in abdita eius intrare / et sensum creatoris inspi-
 cere / et sermones domini tui qui ab huius mundi sapientibus ir-
 ridetur plenos esse sapientia spiritali. Habeant sibi ceteri suas
 opes / gemma bibant / serico niteant / plausu populi delectentur /
 nostre diuitie sint in lege domini meditari die ac nocte. pulsare ia-
 nuam non patentem / panes trinitatis accipere / et seculi fluctus do-
 mino preeunte calcare Discamus itaq; in terris / quorum scientia
 perseverat in celo.

Paulus
apltus

Lōrad
sumner-
bart.

Hieroni

Ad pau-
lam mar-
cellam

Ab iq

Institutio

hebraica.

De dispositione lingue ad hebreū.

Capitulum primum.

Altras litteras debita pronuntiatione in mediū proferre cupiens / vt litterarum et punctoru / quibus scribitur noticiam habeat necesse est. vnde et redditur etiam ab ineūte etate nutritis in eadem admodum lectione difficilis / vt vix inhabitantem terras nostras indeum (quāuis doctū) inuenias / quem inter legendum nō plerumq; titubantem deprehendas. Tanta namq; est punctoru multa et discors differentia / quoru aliqua supra litterarū figuras aliqua infra / nonnulla deniq; inter litteras conduntur. Sed et legitur aliqua / alia vero pertransseuntur intacta / vt visine potentie legētis ea / omnes vires / totaq; potestas (presertim eorundē non asuetis vix) suppetant. Accedit nihilominus et requisita lingue gutturis / labiorumq; singularis et multiplex dispositio / vt non nisi natura inclinatis eidem non multum grauis optime legendi labor occurrat

De litterarum hebraicarum numero

ro / figuris et ordine. Capitulum secundum.

Iusdē igitur scripture legendi modum assignaturus primū / postea punctorum tibi signabo vires / demum intelligendi modum superficiale m breuibus reserabo. Atq; iterum de litterarum numero / figuris / et ordine primum

verbū faciam. Subinde earum inter se differentias pertractabo. Omnes igitur littere quibus hebreorum sermo conscribitur iuxta librorum numerum de Canone Biblie secundū Hieronymū existentium numero vigintidue figurarū tñ sine characterū sunt. xxviij. qñq; em littere sunt duplices scilicet. Cap̄. Mem. Nun. Phe. Zadeck.

GH iij

Numer
raruz he
reorū.

Institutio

Aliter enim scribunt per litteras principia/medietatesq;
verborum/aliter fines/vnde et quinque libri a plerisque du-
plices estimantur/Samuel/Melachim/Deberaim/Ez-
res/Hieremias cum Canath/id est lamentationibus su-
is.Litterarum autem figure secundum communem scriben-
di modum sunt he.

Res/Sain/Van/He/Dalets/Gimel/Vets/Aleph

Nun/Mem/Mem/Lamech/Caph/Kaph/Zots/Tes/
finale finale finale

Zadech/Zadech/Fe/Phe/Ayn/Semech/Nun/Caph/
finale finale finale

Schin/Res/Cuff/
w z p

Hæc litteras

Dofes

primum inuenisse Moſen tradit/legensq; veteretesta/diui-
nitus reuelatam talibus scripſiſſe voluminibus (ea vol-
uendo denotinaſſe) proprie non libris Omnes autem he
littere conſonantes ſunt non vocales/et cum punctis qui-
bus iunguntur/de quibus poſt hæc dicetur ſyllabas con-
ſtituunt. Harum etiam litterarum differentia multiplex ſi-
gnatur/Quinque enim he litterarum figure dictionum non
ſine obſeruant et ponuntur nunquam in dictionis initio/ſed
nec in medio ſine ſuma quadam ſignificatione/vt phas
eſt videre de littera z Eſaie ſeptimo capitulo ubi non
ſine grandi et magno miraculo principium ſibi dictionis
inſcribit lemarbe veditaſſe videtur/ſed alias reperies
nuſquam/Alie autem littere non tam in principio/quam ſine locantur
quintupliciter et pronuntiantur iuxta quinque corequiſitos
viri inſtrumentorum officia/Sunt namque quattuor littere qua-
rum prolocutio gutturis modum requirit/quarum eſt hoc ſig-
num litterarum vñ et gutturales dicuntur/sunt item
quatuor littere quæ latius contactum exigentes hæc dictione ſig-

hebraica

nate/ פֶּזֶז Tertio lingue motu formantur / quarum
 quinque assignantur hac dictione monstrate פֶּזֶז
 quattuor sunt non nisi dentium usu formabiles / Si
 militer quinque quartum pre se fert hec dictio typum פֶּזֶז
 Semum quattuor sunt labiis utentes ut sunt פֶּזֶז
 unde solet plerumque contingere unius instrumenti alte
 ram scribere per alteram dictionum / significatione mi
 nime alterata. Sunt enim idem פֶּזֶז et פֶּזֶז tollere
 significantes / vel auferre. Similiter פֶּזֶז et פֶּזֶז quas
 rum utrumque hortum signat. Inveniuntur eodem in loco
 Canticorum quarto additur duarum litterarum sonus na
 rium obstrukcione proferri. ut sunt Mem et Nun.
 Est etiam litterarum dispar coditione. Sunt namque ra
 dicales vel fundamentales aliquae / et alie serviles inveni
 untur et radicales per quartum est evidentiori indagacione
 sciendum / omnes fere hebraici sermonis primitivas di
 ctiones in duas syllabas esse / vel bis syllabas. Omnes etiam dictioes
 duabus litteris scribi solent vel tribus / raro autem quattuor
 rarissime quinque que ob nimiam paucitatem ab hebreo
 rum doctoribus non computantur. Hi igitur litterarum
 characteres / que in primitivo . quod פֶּזֶז nominantur
 scribi solent tantum radicales vel fundamentales dicun
 tur. que autem gratia coniugationum declinationum vel
 compositionum pro tempore apponuntur. serviles dici
 possunt / undecim sunt littere / que sunt sic radicales
 ut nunquam serviant que ab hebraeis פֶּזֶז id est radi
 cales nominantur / Quarum sunt he dictiones signa
 פֶּזֶז פֶּזֶז פֶּזֶז que a suo onar propter nullam coniuga
 tionem quo quomodo valeant reserari. Sunt similiter
 undecim que sic plerumque servantur ut pro tempore et ra
 dicales existant ab hebreorum doctoribus nuncupate
 פֶּזֶז פֶּזֶז פֶּזֶז Quarum sunt illa sig. פֶּזֶז פֶּזֶז פֶּזֶז
 inter quas aliquae solum in initio dictionum servos se ex
 G h v

Diffictio
litterarum

radicales

Institutio

Hibent. ut sunt quorum signum $\Psi\Omega\Xi$ aliquæ su-
 per hoc et sint adiciuntur/ut sunt contenti in hac dictis-
 one/ $\Sigma\Gamma\Delta$ $\Gamma\Delta\Xi$ Seruiles autem quæ sint in signifi-
 cando officia dicetur in sequentibus. Sunt præterea nõ
 nulla litterarũ quæ se subsequentes in eadẽ vel distinctis
 dictionibus litteras attenuant aut tenuè pronunciari fa-
 ciunt ut sunt $\alpha\beta\gamma\delta$ quæ $\pi\epsilon\psi\omega$ dicuntur/ qua-
 rum tres ille $\alpha\beta\gamma$ non tam in principio vel medio q̃
 fine constitutæ hoc efficiunt. Sed π in fine tantũ loca-
 ta postposita lætiam reddit tenuè pronunciandã de litteris
 punctuũ susceptiuis et qualium inferius patebit. Cum
 etiam de litterarum conditionibus hic agatur non vide-
 tur tandem et neglectui dandum instar grecorum et he-
 breos iuxta litterarum ordinẽ supputationũ signa texere
 ut unitatis signum sit α penes eosdem dualitatis β
 Ternarii γ Senarii δ Vigenarii ϵ Trigenarii ζ
 sicq; secundum ordinem vsq; ad θ quæ centenariũ sig-
 nat. Vnde primi nouem pro digitis videntur. sequentibus
 vero loco articulorum quæ propter vnã alterã connectẽ
 do numerus resultabit compositus. Hec de litteris suc-
 cincte dicta sufficiant.

DE CONDICTIONE ET ORDINE PVN-
CTORVM CAPITVLVM. III.

Dessentialioribus hebraice scripture cha-
racteribus sine quibus videlicet scribi nō
pōt mētoem fecimus. nūc de minus prin-
cipalioribus minusqz necessariis scz pun-
ctis diseramus. Solū nāqz in sacris eorū
codicibus de canone biblie penes eos existentibus hebrei
taliū punctuū vsum habent. Alios autem eorū li-

hebraica

Gros non punctuatos/non nisi conquisita ex sacris vo-
 luminibus legendi consuetudine legere possunt. Vnde
 vnum est singulare summaq; dei providentia constitut-
 ſu vt lingue illius quisquis extern⁹ adipisci peritiā vo-
 luerint ex solius legis sacris codicibus conquirere possit
 Cum ibi tantūmodo puncta quibus distince legitur in-
 veniantur. Quāq; autem non ab initio legis puncta sus-
 isse dicat. Sed a prestantissimo legis doctore extra super-
 addita perhibeantur post babylonicam iudeorum capti-
 vitatem. idipsum tamen intelligerem non de omnibus
 punctis quibus modo vtruntur/ siquidē aliquos semper
 extitisse credo. Et medio nāq; sublatis omnibus punctis
 relinqueretur sane equiuocatio tanta/ talisq; in legendo
 confusio vt non foret cuiq; legenti satis integrum cui se-
 ntō sententiē cōmitteret. Per multa nāq; cernitur in so-
 lis litteris et magna equiuocatio sed his adhibitis debi-
 tis punctorum apicibus ad modum rara deprehenditur
 Sunt autem punctorum duo genera quoniam aliq; voca-
 lum vires habentia cum litteris quibus tanguntur syl-
 labam constituunt/ et sunt talium nouem. Alia sunt nō
 quidem ad vīm vocalium litteras contrahentia/ s; alio
 quodam modo litterarum qualitates insinuantia. et id
 dupliciter/ vel enī litterarū naturales voces mutant. vel
 per se stare ostendunt. Vnde non puncta sed litterarum
 signa veniunt nuncupanda. Quorum diuersitas non
 figurarum dispositiōibus sed locorum est proprietatibus
 capienda. Idem namq; punctum figura diuersis in lite-
 ris/ vel etiam iuxta eandem diuersimode locatum diuer-
 sa significare solet. Primum igitur de vocalibus punctis.
 Post hec de litterarum signis tractabitur vocalia puncta
 sunt duplicia scilicet simplicia atq; composita. Nōnem
 sunt non ob id simplicia vocata/ quia figura simplicis
 apicis conscribitur/ sed quia vnius vocalis significatiua

Genera pū-
 ctorum
 vocalia
 Non voca-
 lia.

Puncta
 simplicia.

Institutio

Pataf

Primum **𐤑𐤕𐤔** pataf vocatur et infra litteram ponitur talis figure/significans litteram cui iungitur a clarum vel e mense deflecti. ut sic.

la. cha. ka. ia. ta. ha. za. va. ha. da. ga. ba. a.

𐤋 𐤃 𐤅 𐤆 𐤇 𐤈 𐤉 𐤊 𐤋 𐤌 𐤍 𐤎

Comet

ta/ scha/ ra/ ca/ za/ za/ fa/ pa/ ha/ sa/ na/ na/ ma/ ma/

𐤕 𐤖 𐤗 𐤘 𐤙 𐤚 𐤛 𐤜 𐤝 𐤞 𐤟 𐤠 𐤡 𐤢

Secundum **𐤕𐤕𐤕** comet vocatur talis figure significans a sueniam quod inter a clarum et o mediu profertur possetq; nostris litteris taliter scribi a

ma. la. cha. ka. ia. ta. ha. za. va. ha. da. ga. ba. a.

𐤌 𐤋 𐤃 𐤅 𐤆 𐤇 𐤈 𐤉 𐤊 𐤋 𐤌 𐤍 𐤎

zere

ta/ sha/ ra/ qa/ za/ za/ fa/ ipa/ ha/ sa/ na/ na/ ma/

𐤕 𐤖 𐤗 𐤘 𐤙 𐤚 𐤛 𐤜 𐤝 𐤞 𐤟 𐤠 𐤡 𐤢

Tertium **𐤕𐤕𐤕** zere dicitur in hanc modum figurat .. deflectes suprapositam sibi litteram in e obscurum et proprie pronunciatum sic scribitur.

me/ le/ che/ ke/ ie/ te/ he/ ze/ ve/ he/ de/ ge/ be/ e/

𐤌 𐤋 𐤃 𐤅 𐤆 𐤇 𐤈 𐤉 𐤊 𐤋 𐤌 𐤍 𐤎

Segol

te/ sse/ re/ qe/ ze/ ze/ fe/ pe/ e/ se/ ne/ ne/ me/

𐤕 𐤖 𐤗 𐤘 𐤙 𐤚 𐤛 𐤜 𐤝 𐤞 𐤟 𐤠 𐤡 𐤢

Quartum est **𐤕𐤕𐤕** segol tri bus punctis tali modo dispositis constitutum deducens litteram supra positam ve/ he/ de/ ge/ be/ e

in e clarum vel suenicum. Sicut scribitur 𐤕 𐤕 𐤕 𐤕 𐤕

Uñ quatenus illorum differetia facilius comeditur memorie sumatur vulgaria hec duo nomina mer/ significatum huius dictiois mare/ et mer. i. fabula vel rumor/ In quorum primo posita vocalis est zere in secundo segol/ Sed in hac dictione latina zere propria vocalis segol scda zere

Quintum **𐤕𐤕𐤕** schena b; duobus punctis sic ordinatum significans e breue quod nostri iudei legunt mediu inter o et e per

hebraica

nasum de quo singulares regule dabuntur sic scribitur

he ge de be E

五 四 三 二 一

Scheua +

Septim פִּרְמִי Hirick vocatur vno puncto infra
 litteram figuratū q̄s 2 ad i hi di gi bi i

hí dí gí bí í **Dirick!**

vocalem contrahit sicut hic patet

五 四 三 二 一

Septimum est holem signatum unico puncto
supra litteram ad ho do go bo o

o do go bo o

sinistram eius constituto significans o vt 3 7 3 4 8

五山先生

Octauum est ꝑꝛꝑꝰ schurick tribus punctis infra
litteram hoc modo ordinatis . et significat vocalem
quandam litteram inter u

du gu bu u

et in medio modo se habentē scribitur sic π η θ ι κ

五 二 五 四 五

Nonū est punctum mellupim ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹

1917

דָּן נֹתֵס וְכָל נִקְטֹס וּבֹ

tales infra lram ponendos preter holem supra ad littere
sinistram partē. & mellurim intra van litteram collo

melupin.

Exemplū prīmū est & vel 37. Secūdi hoc datur
exemplū 5 & de puncto schena tales damus regulas

Flora

in sacra scriptura observabiles. Prima talis est punctum
scripturae sub prima dictionis littera possumus pro e fieri le-

Regule de
scheua.
Prima.

gendum est, ab almanis autē ob nimiam breuitatē qua-

தெரு

¶ In sensibilibus pronuntiatur, $\text{I} \overline{\text{W}}$ ut hic secunda regula
 Punctum cum scena inter duo puncta positum non tangitur

sed syllabe finem indicat/sicut in hac dictione "753

*Certia regula. Si littera vnica equipollet duabus prop
ter do gesch in ea positum locetur scena/et hoc in dictio*

Tertia

nis medio. Legitur illud punctum ac si sub duabus lineis
his bis pone retur. Tunc enim sub prima positum nō tan

geretur. sub secunda vero pro e breui legeretur. ut videri potest in hac dictione. **¶** que missene legimur non

potest in hac ratione esse que mittente liquet non
mibbene sed nec mibebene. Quarta regula si quando
eiusdem speciei due littere immediate collocantur sub qua

Quarta

Institutio

Puncta
composita

rū p̄ia ponatur schēa sub alia cernitur 7777 schēa p̄e
breni tāgatur alterū p̄e lōgo. Si aut nō sunt similes ille
due littere/et sub earū qualibet schēa ponitur p̄imū nō
tangitur sed prioris syllabe finem facit/sicut in secunda
regula dictum fuerat secundum vero p̄o e breui legitur.
Exemplum p̄imi patet in hac dictione 7777 que ier
chonneho legitur. Exemplum secundi ut in hac dictio
ne 7777 nichretsu non nicheret su et hoc de punctis
simplicibus dictum. Tria sunt puncta composita/P̄i
mum vocatur hateph pa:sah compositum ex hateph/
id est schēa et pat:sah sic figuratum/ Secundum vo
catur hateph cometz ex schēa et cometz compositum sic
: _ Tertium hateph segoltali modo formatum : _
Hos autem compositos apices legentium disco rdo ad
inuenit. Erant aliqui doctiorum qui aliquas dictōnes
puncto cometz notari voluerunt ut 7777 non etiam de
erant dicentes easdē schēa designari 7777 Sic et super
aliis quibusdam dictionibus vigeat cōtrouersia. ut ibi
7777 et 7777 Cum autem vtriqz subesset par ra
tio cum non iccirco significata mutarentur dictionum
conclusum extitit vtrumqz punctum sine vitio legi non
posse. quod quisqz voluisset/et hec ratio est scdm aliquos
Sunt alii qui dicunt in eisdem compositis schēa debe
re producendo legi. ut simul hec omnia : _ : e longo
equiualeat sic et de aliis. Hactenus d̄ vocalibus p̄ictis.

DE LITTERARVM SIGNIS CAPITVLVMQVARTVM

Litterarum signa sunt quattuor. Quorum
primum dogesh dicitur. et est punctum in
star Hircel sed inter litteras clauditur. vñ
si fuerit positum in litteris 7777 in
dicat eas pronunciari debere naturalibus

Litterarū
signa

hebraica

vocibus. sicut in hac dictione **תַּוּ** in aliis autem
litteris / si aliquando positum inuenitur in medio dictio-
nis signat geminas esse legendas. Sicut in hac dictio-
ne **תַּוּ** in prima aut littera quaecumq; sit positum dogesch
vult eam durius esse pronuntiandum non geminari vt
in hac dictione **תַּוּ** sed nunq; positum in litte-
ris gutturalibus reperies nec etiam in littera res cum
eodem geminari non possunt. Adinaduertendum autē
indifferenter poni dogesch in littera vau et etiam mellu-
pim. Si namq; preter punctum in ipsa clausum nullum
aliud eidē littere punctum seu aliud signum adueniat
punctum illud mellupim est et deflectitur in u vocalem
vt hic **תַּוּ** Si autem cum eodem puncto in littera
vau posito alius punctus supra vel infra litterā colloca-
retur dogesch est. et redditur littera duplex. Secundum
alia puncta deflectitur seu determinatur. vt hic **תַּוּ**
basaf. vel sic **תַּוּ** metzafesh. Secundum littera-
rum signum est raph: instar puncti patsaf formatum.
tamen ponitur supra litteram. significat autem sub se
locatam tenuē explicandam sicut in hac dictione **תַּוּ**
Signatum autem supra quattuor has litteras **תַּוּ**
mutat naturales earum voces **ש** quidem in **ח** vt **תַּוּ**
חal. **ש** in **פ** multum tenuē sic geci becha pronuncia-
re solent vt **תַּוּ** et **ש** in **פ** vel **ש** durum. vt hic.
תַּוּ phanecha **ש** in **ש** blesa lingua prolatū. vt hic.
תַּוּ bers. **ש** secundum vere loquentes quo pro-
nunciandi modo nostrates indei verecundantur vti.
vt possetq; nostris litteris in hunc modum **תַּוּ** separa-
ri. Sic hic **תַּוּ** ets. Raphē autem supra vau signatū
in **פ** etiā mutat vel in consonantē. Alia quedam duo
puncta sunt / q̄ supra ltrām schin habent poni. sicut **תַּוּ**
vnde si ad dexteram partem supericrem locatum fuerit

Delu
pim z vau
differunt.

Raphe.

Jamin

Institutio

equivalere facit litteram schin sch. et p̄dictum tale iam in
 dicitur. ut **וְשִׁשׁ** isch. Si autem sinistrum caput colloca-
 tū extiterit valet s durū. sicut samech et tunc Schmol
 dicitur. Sicut enim lamin hebraice/dextrum dicitur la-
 tine/sic schmol sinistrum importat. Est et aliud qd̄
 dam punctum in sola littera **ז** vel subius locabile quod
 mappicet vocant/non littere alicuius nota/ sed potius
 sententie. Significat enim pronomem relatiuum eius
 illius eiusdem et cetera condeclinea ut in hac dictione vi-
 detur. **זֶה זֶה** in medio eius vel illius. In Hispano:ū co-
 dicibus intra litteram **ז** positum regulariter inuenitur
 ut sic **זֶה זֶה** Aduertendum preterea nullam illarum sex
 litterarum. **וְזֶה זֶה** quoquomodo non punctatam supe-
 rioribus punctis legi/ ubicunq; ponatur Instantiam
 patitur hec regula in his duabus litteris iots et vau.
 Primo si iots in fine ponitur dictionis/ antequā imme-
 diate littera quouis etiam ponatur puncto Cometz pat-
 saf/ vel hole directā/ tunc enī iots rāgitur. Exēplum de
 patsaf/ ut **זֶה** De cometz/ ut **זֶה** De holem/ ut **זֶה** Si
 militer iots tangitur in fine si penultima vau fuerit pū-
 ctata Mellupim/ ut **זֶה** talui Excipitur etiam ab hac
 regula vau in hac dictione quando est in calce posita si
 precedens immediate littera sit iots/ etiā si ipsi vau sche-
 na fuerit annotatum/ ut hic **זֶה** et si vau in fine sine
 precedente iots locata fuerit legitur pro f imperfecto/ ut
זֶה nisi punctetur alio puncto a schena/ tunc enī pun-
 cti exigentiā legi oportet/ ut hic **זֶה** Tandem et hoc nō
 est negligendum quandocunq; littera hes vel ain ultio
 loco ponitur easq; immediate patsaf precedit qualiscunq;
 q; precedens vocalis locetur citius vocalis a q̄ haspirati-
 onum illarum sonus audiri debet/ ut hic **זֶה** non enim
 rusa legitur/ ruas/ Sic etiam **זֶה** iodeas pronuncia-
 tur non iodesha legitur/ De legendi modo tibi sufficiat/

Schmol

mappida

Exceptio
regule

Exempla
de iots

Exceptio
de vau

Nota

hebraica

DE MODO LEGENDI HEBRE VM CAPITVLVM. V.

Ostēdētā de litteris q̄ p̄ictis quibus Hebreorum
sermo mādat̄ur codicibus tractauim⁹. Reliquū
est de intelligēdi mō aliquid dīserendū / pro subse/
quentiū aut clariori intellectu duplices notes poni non/
nunq̄ in dictionibus litteras Essentiales videlicet et ser/
uiles. Essentiales dicuntur / quibus a dictione semotis
etiam propriū dictionis significatum adimītur. Serui/
les aut̄ et si pro tempore cadant pristinam tamen signifi/
cati institutōem dictio talis non perdit. Vnde nequaq̄
de dictionis fuisse essentia constat. Talis enim est condi/
tio litterarum seruiliū talis & In principio verbi (quod
apud indeorum grāmaticos poal dicitur) positum primā Aleph
personam singularis numeri t̄p̄ is h̄cat futuri. Semper
autem intelligendum est si talis littera non est de essen/
tia dictionis 7 in principio tum nominis / tum verbi po
situm prepositionem in vel aduerbium cum significat. Bers
vnde vbicunq̄ in translatione nostra in dicitur / in he
braica veritate bers ponitur 7 posita in principio nomi/
nis significat hoc pronomen ille s̄m omnes casus et ge/
nera. sed frequentius nominatiuo additur q̄ accusatiuo
et genitiuo. Exemplis est tota biblia plena. In fine autē
posita verborum et nominum quasi semper femininum
genus notat. vnde et in abstractiuis dictionibus plerūq̄
hee ponitur in calce dictionis.

7 Tullius hebraice dictionis est prima littera essen
tialis. sed semper in dictionis initio locata copulatiuam
coniunctionem representat. Si autem in fine nominis
ponitur importat hoc pronomen suus cum omnibus cō/
declinēis suis omnium generum. In fine autem verbi

Institutio

cum mellupim signatum tertiam personam pluralis numeri presentis et futuri notat.

Zoro

7 In principio verborum locatum significat si non est essentialis tertia personae singularis numeri. et etiam pluralis futuri temporis. interdum etiam causa euphonie ponitur ante verbum tertiae personae praeteriti temporis si vau praecedat. In fine autem positum nominum significat pronomine meum cum omnibus condeclinatis suis.

Capb

8 In capite dictionis positum pro adverbio sumitur si similitudinis ut sicut iuxta instar secundum et his similibus in fine autem positum cum raphe tuus significat.

Lame: b

9 In capite dictionis locatum articulare interdum est dativum vel cōiter loquendo significat ad. Sic sicut in titulis psalmorum evidenter claret sepe etiam per praepositionem adsumitur.

Dem

10 In initio dictionis constitutum praepositionem a vel ab vel ex notat. in fine autem collocatum eorum eis et his equivaletentia pronomina.

Bua

11 In principio positum significat primam personam pluralis numeri temporis futuri signat ut frequenter sic positum passivum seu passivum verbum.

est

12 In principio verborum secundam personam futuri temporis utriusque numeri significat. In fine verborum cum cometz secundam personam signat praeteriti perfecti masculinam. Cum sceua eandem femininam generis. Siquidem apud Hebraeos verba masculinum et femininum suscipiunt in capite etiam aliquando verbi locatum foemini numum importat omnia haec vera sunt litteris non exstentibus essentialibus.

Sabin

13 In principio dictionis valet qui que quod uti in canticis et ecclesiastico videtur sepius. Haec de litterarum significationibus. Etiam aliqua de syllabarum potestatibus sunt notanda.

Os

14 syllaba. in fine posita quasi sepe terminatio nomi

hebraica.

mis feminini generis pluralis numeri licet aliquā etiam masculia et heroclitā eadē recipiāt in plurali terminatōz.

Es 38 Articulare ut plurimum est accusativi casus licet in alia significatione reperiatur interdum sicut in vocabulario patet.

Do:18 39 In fine significat earum eis eos harū similia tñ
Den semper masculina 37 eadē in seino signat earū eis eas.

Im 40 Terminatio est nōm masculinorū in plurali nūero quando non sequitur dictio aliqua recta a priori dictione tunc enim non in sed i tantum terminat pluralem dicti onem ut hic: 1773 verba domini.

Am 41 In fine dictionis vos vestrum cum suis condeclis
Len neis significat masculinum genus.

42 Vos vestra in feminino importat.

43 In calce verborum positum significat primam personam pluralis in omnibus temporibus quia consig nificat nos nostrum/

Li 44 In fine notat me 45 In fine positum signat primam personam singularis numeri preteriti perfecti.

Tem 46 In fine significat secundam personā pluralis nu
Len meri preteriti temporis masculini generis 37 feminini. eandem significat/ Harum omnium annectemus exēpla tam de nominibus/ q̄ de verbis.

Quā locutio dirigitur ad masculinū/ Locutio ad feminas/

377 in singulari nu 377 tuum

377 mero eius/ 377 verbum earū

377 tuum 377 vestrarum

377 verbū meum/

377 eorū

377 vrorū

377 nrorū

(Eius me/ nostrū
cōia sūt masculia
in singulari et plu
rali preter earum.

Institutio

IN PLVRALI NVMERO

אניכי	Ad masculinum.	אניכי	Ad femininum.
אניכי	eius	אניכי	eius
אניכי	tua	אניכי	tua
אניכי	mea	אניכי	vba. earū
אניכי	eorū	אניכי	vestrarū
אניכי	vestra.	De simplici declarōe	
אניכי	nostra.	tā masculinorū q̄ feiorū	

Ut ꝛ articulare est nominatini ꝛ Genitini ꝛ dñi
 ꝛ Accusativi et ꝛ Ablati casus. In singulari nūero
 ꝛ vir ꝛ mulier In plurali numero
 ꝛ viri ꝛ mulieres.

De verborum coniugationibus. Exempla notes qđ
 tertia person a preteriti perfecti prima est apud hebreos/
 quia ab ea omnes alie persone tempora et modi forman/
 tur/ et loco verborum/ Indicativi modi vtuntur partici/
 piis vel verbalibus nominibus in or.

PERSONE TEMPORA ET MODI FORMAN
 tur a tertia persona quod eo modo perscrutaberis. Prima
 persona preteriti perfecti formatur a tertia persona per
 postpositionem illius syllabe ꝛ Secunda aut persona
 formatur a tertia addendo ꝛ Prima aut pluralis susci/
 pit ꝛ Secunda ꝛ Tertia ꝛ Futurū formatur a ter/
 tia persona preteriti perfecti cui si preposueris ꝛ primam
 reddit personam futuri ꝛ Secundam ꝛ antepositum
 Tertiam ꝛ vero antepositum primā reddit pluralis si
 in prin. vno dictionis et ꝛ in fine collocatum fuerit tertiā
 habebis et ꝛ in capite et ꝛ in fine. Secunda persona
 pluralis futuri exister. Hec in exemplis clariū patent.

EXEMPLA DE ACTIVIS VER
BIS PRETERITO PERF
CTO AD MASC VLI.

hebraica

שָׁמַרְתָּ	Commendauit.	
שָׁמַרְתָּ	Commendasti.	
שָׁמַרְתָּ	Commendauit.	
שָׁמַרְתָּ	Commendauerunt.	
שָׁמַרְתָּ	Commendastis	
שָׁמַרְתָּ	Commendauimus	
שָׁמַרְתָּ	Commendator	
שָׁמַרְתָּ	Commendatores	Participia vel
שָׁמַרְתָּ	Commendatrix	verbalia in or
שָׁמַרְתָּ	Commendatrices	

IMPERATIVVS cōiungatur penes singularē et plura.
masculinū et femininum solū scđam personam habet.

שָׁמַרְתָּ Cōmēda שָׁמַרְתָּ ad se Cōmēda
שָׁמַרְתָּ Ad ma Cōmēda. שָׁמַרְתָּ mīni. cōmē
sculinū. Cōmendate. (date.

Futurum indicatiui.

שָׁמַרְתָּ cōmendabo שָׁמַרְתָּ cōmēdabit
שָׁמַרְתָּ Ad cōmēdabit שָׁמַרְתָּ ad se cōmēdabis
שָׁמַרְתָּ ma cōmēdabi שָׁמַרְתָּ mī cōmē
שָׁמַרְתָּ scu Cōmendabimus dabitis.
שָׁמַרְתָּ līnū Commendabunt
שָׁמַרְתָּ Commendabitis

Iudei non habent optat. nū sed pro eo vtuntur futuro in
dicatiui. Similiter pro tēpore pñti/qđ non habent assu
munt participium in ans vel in ens.

EXEMPLA SVNT DE PASSIVIS VERBIS

Præteriti perfecti passiuorum.

שָׁמַרְתָּ Commendatus est.
שָׁמַרְתָּ Commendatus es
שָׁמַרְתָּ Ad mascu Cōmēdatus sum
שָׁמַרְתָּ līnū Commendati sunt
שָׁמַרְתָּ Commendati estis.

Institutio

קָמַנְדַּתִּי
קָמַנְדַּתָּ
קָמַנְדַּתְּ
קָמַנְדַּתְּ

Ad femininū

Comendati sumus.
Commendata est
Comendata es
Comedate esis

קָמַנְדַּתִּי
קָמַנְדַּתָּ
קָמַנְדַּתְּ

Imperatiuus
Ad masculinum

Comedare
Comendemini.
Commendare
Comendemini.

קָמַנְדַּתִּי

Ad femininum

Sumro

Commendabor
Commendabitur
Comendaberis
Comedabimur

קָמַנְדַּתִּי
קָמַנְדַּתָּ
קָמַנְדַּתְּ

Ad masculinum.

Comendabuntur.
Comendabimini
Comendabitur
Comendaberis

קָמַנְדַּתִּי
קָמַנְדַּתָּ
קָמַנְדַּתְּ

Ad femi
ninum

Comedabimi vel comedabuntur

Vt aut ad vltiora facilius tibi pateat aditus / oportet
bit primo tēptare vires / preparare os et calami. ingiter
instare vt post agnitōem elementorum et syllabarū scien
entiam ad dictionum possis prolationē peruenire. Id si
et si te prius in multarū syllabarū connexionē diligenter
eyerceas / quomodo Demosthenem aiunt lapillis in os
proiectis litteram rho grecā quā vitio lingue diu profer
re non poterat. studio indefesso ac immenso labore mul
tum et sepe repetiisse. quatenus ex lōgo saltem vsu nihil
obstaret quin rho ipsum eloqueretur. quod cum ita conti
gisset. fertur dixisse verbis grecis ενρικα το rho reroreni
menō / vt ostenderet q labor improbus omnia vincit.

hebraica

DE DOCTRINA EMPERICA

Est tot et tam varias elementorum et syllabarum regulas, opinor appropinque
 p me quibus utilissimum fore, immo ad artificium legendi ferme necessarium
 electa quodam vocabula in medium afferre, quod non sint auribus tuis omnino
 peregrina nec tamen non difficultate comprehensione simul atque prolatione, ut illis os et
 spiritum conformes, solent enim, quae aliena penitus existunt, iuxtaque huius linguae idioti-
 sma de trito loquendi calle aberrant, sepe animi Hebraeorum terrore aut desperatione prin-
 cipio auertere praesertim in eo studio quod adhuc nostra lingua illustratum non est.
 E contrario accidit, ut his quae operam et impendium ad initia quaedam artis applicat,
 maxime quod nolle circa vulgaria et omnino trita sudare propter laudem virtutis
 adipiscendam, quod spiritus circa ardua versatur. Non conveniens esse duxi praeclearum Da-
 riae virginis praescriptam crudendis, proponere, quam sepe in ecclesia licet indocte pro-
 nuntiata festis exercere diebus audierunt, nec tamen sic vulgo decantant, ut non
 totis oporteat viribus ad syllabas colligendas intendere, Quare sensibus hae-
 c imis res est non parva reponas.

JAEPPZ genealogia Dariae virginis ex qua homo natus est rex
 regum Jesus deus optimus Daximus.
 Hanocho Jared Bahaleel Eainan Enos Serb Adā

Euer Sala Arfachbad Sem Noe Lamech Metuselach

ijshadi Abraham Tbarah Nabor Serug Reu Peleg

Amminadab Ram Mezon Perez sechuda Jaacof

Schlomo David ijshaij Obed Boaz Salma Nabschon

Abaziabu Joram Jehoschaphat Asa Abia Rehabaam

Joschiabu Amon Dnasse Nisklabu Abaz Jorham

Jebuda Johanan Refa zerubabel Schealchiel Jechonia

Weli Hagid Daorb Dathathia Senei Joseph

Levi Delki Janc Joseph Dathathia Amos Nabuts

Lehoiakim Dathar
 Virgo Daria

Diriam

Institutio

Admonitio. D. Joā. Reuchlin pro litterarū hebraicarū
studio feliciter inchoando.

Inē docendi faciā, tu vero discendi nunq̃. si mō sapias, cum em̃ nuli
la sit possessio doctrina honestior, tum ea videri debet honestissima q̃
circa res summas & admirabiles versatur, ve sunt hec rudimenta
que tibi & p re oibus arcane phie cupidis puerili licet artificio prebeunt iter
ad percurtandem profundissimarū scientiarū, cui grauissimus astipulat testis
ille imperij Romani nobilis & generosus comes Joannes Picius mirandula
nus phs in suis conclusionibus cū ait, Qui ordinem hebraice lingue profunde
& radicaliter tenuerit atq; illum proportionabiliter in scientijs seruare nouerit cū
suisq; scibilis perfecte inueniendi nomā & regulā habebit. Et scitis vir He
ronymus ad Paulā vrbicam de alphabeto hebreorū Quid hoc inquit sacra
tus sacramento: quid hac sacramenti voluptate iuandius, qui cibi, que mellis
sunt dulciora, quā dei scire prudentiam & in abdita eius intrare. Anfrabi De
ses filius Rehenan gerundensis in exordio cōmentariorum geneleos longo ser
mone probare conatur Salomonem regem omnes sapientiē suę infusus de pi
tate ubi litteris haussisse. Quo tandem motus ego Dionysij amatissime postq̃
ad percipiendā grecorū linguā annis superioribus te puerū adiuncto pedago
go Florentiam tunc optimarū litterarū alticem nō sine meo magno impendio
trans alpes e suentia misi quatenus biennium penes egregia sanctitate virum
illum Georgiū Vespucij assiduus mense suę ac hospitij socius, Angelū politia
num, Bariliū sicinum, et Demetriū chalcōdylē, ceterosq; philosophissimos
et doctos homines quotidie audires, nolui etiam huic decori tuo deesse quin
hebraica nunc sacerdos addisceres presertim cum nostrates iudei vel inuidia vel
imperitia ducti christianum neminem in eorum lingua erudire velint. Idq; re
cusant cuiusdam rabi Anq̃i auctoritate qui in Thalmud ita dixit verbū e ver
bo sic exprimentes. Non explanantur verba legis cuiq; gentili eo qd scriptum
est. Qui adnunciat verba sua Jacob precepta sua & iudicia sua. Israel, non fecit
similiter omni genti. Nobis autem in statu gratie aliter mandatur. Darthei
decimo. Quod in aurem auditis predicare super tecta quod & ego facio. Teq;
imitari iubebo: et pro hoc ergo memento mei deus et parce mihi secundū mul
titudinem miserationum tuarum. Amen.

hebraica

Zedonit mismor:

Ps David.

Neum adonai ladoni scheb
 Limini ad aschis obecha
 Hades le raglecha mata vscha
 Ischla adonai meho rede beqeref.
 Ibecha amcha nedabosch beiom.
 Helecha beharne hodesch mirebe
 Oischar lecha tal ildutcha.
 Mispa adonai vlo nabem ata
 Lochen leolam al dibzati.
 Oalchi sedech adonai al
 Benincha mabat; beiom apo.
 Melachim iadin beiogim male
 Dinos mabat; rasch al e retz.
 Raba myn nabal baterech giste
 Alkem iarin rosch bal luita.

Hallu afre adonai hallu
 Es schem adonai e hu schem.
 Adonai meborach mebata veat.
 Olan mi mynrah schemes
 At meboo n ebulol schem
 Adonai ram alhal pobim adonai.
 El schomagim keboro milaz
 Jehohael henu hamalzibi
 La scha bes hamasbili.
 Liros bastham aim vbaaretz
 Oelzimi me auar dal.
 Oe aspos iodin effion
 Leboschoboaum no dibim aum.
 He dibe amo moschibi
 Aelzodes habais em habamin.
 Schemehab balluiab

Dixit dominus domino meo sede
 ad dextrā meā donec ponā inimicos tuos.
 scabellū pedibus tuis virgā fortitudis tue
 emittet dñs ex syon dominare in medio
 inimicorū tuorū: poplī tui spontanei in die
 fortitudis tue in montibus scīs de vulu
 a oriētur tibi ros adolescentie tue:
 Iurauit dominus et non penitebit tu
 sacerdos in eternum secundū ordinem
 melchisedec: dominus ad
 dextram tuam percussit in die furoris sui
 reges iudicabit in gentibus impleuit
 valles: percussit caput super terram
 multam De torrente in via bibet
 propterea exaltabit caput halleluia

Laudate serui dominum laudate
 nomen domini Sit nomen
 domini benedictum amodo vsq;
 in eternum ab ortu solis
 vsq; ad occasum eius laudabile nomen
 dñi: excelsus super omnes gentes dñs
 super celos gloria eius. quis vt
 dominus deus noster in excelsis
 habitans humilia.
 respicit in celo et in terra.
 Suscitans a puluere pauperem
 a stercore eriget inopem
 vt habitare faciet eum cū principibus cum
 principibus populi suis sedere faciens
 sterilem in domo matrem filiorum
 letantem in halleluia.

Institutio

Nota libri Biblie diuiduntur in vigintiquattuor partes: et hoc apud eos dicitur Esromuerba id est vigintiquattuor: quo nomine totam Bibliam nominare consueuerunt: hoc enim quod nos Bibliam ipsi Esromuerba nuncupant.

Nominatio omnium librorum Biblie.

Quinque libri Moyfi

Bereschit
Elleschemot
Vayqra
Vayidabor
Eliebbaddebarim.

vocatur

Schir baschirim

Rut

Echa

Racheles

Agilles Mester

Iehoschuali

Schoftim

Schmuel

Delachim

Ieschaiab

Irmiab

Iehesqel.

Genesis

Exodus

Leuiticus

Numeri.

Deutronomius.

Drieffor id est duodecim

Oseab

Iohel

Amos

Isadia

Iona

Micha

Naum.

Regum

Isaie

Ieremie

Diuisio librorum Biblie ex qua om-

nis sermo hebreus regulatur.

Canon Biblie qui est omnis eloquii hebreorum regula et directo-
rium apud eos appellatur Esromuerba. hoc est dictum viginti et
quattuor sunt enim libri in Biblia contenti: et a iudeis recepti

Idonay

Hoc est nomen domini dei magni conditoris celi et terre quod
greci thetragramaton. id est quattuor litterarum appellant. Iudei
in os sumere non solum formidant sed etiam omnino abhorrent hoc
nomen hac litterarum effigie deus sese scripsit vnum deum esse cre-
dendum precipiens. Quod id est ieiunium illud iudeorum in pane et aqua

Hebraica

si Biblia vel in terram ceciderit vel dedecore affecta / alio fuerit ca-
su dehonesta: quia est huius ineffabilis nominis cōsentina / hoc
nomē videns Alexander magnus in fronte pōtificis pronus ado-
rauit in terram. De hoc nomine audio Iohannem reichlin edi-
disse ab omnibus laudatū tractatulum / qui heu ad nostras manus
nondū peruenit. Hoc nomen qm cōpereris nolito legere vel expri-
mere voces sacramentū est em ineffabile: sed p eo legito adonat qd
deum dñm fecit: sicut adon terrenū dominū.

Nomen dñi dei tetragrāmaton / ob id etiā rōne contendūt inef-
fabile q diuinā essentia pñssime fecit. Hunc vero si exprimeret sic
ret creatura: qz verbū omē creatura est q essentie non pōt esse pñe
fecit. Hanc rōnem sol bagis dedit hec opinio de ineffabilitate
dei etiā apud christianos inuenit qre in Dionisio de diuinis nōibz.

Quinqz libri Moysi.

Bereschit
Schemot
Vaiqra
Bamidbar
Elbadforim

vocatur

Genesis
Exodus
Leuiticus
Numeri
Deuteronomius

Alij libri fm ordinem.

Schir basebirim
Rut
Echa
Iacheles
Magilles hester
Jehoschuali.
Schostrim
Smuel
Melachim
Jeseaiab
Irmiah
Jehesqel

Oseab
Johel
Amos
Isadiah
Jona
Oicha
naum
Isaquelz
Zefaniah
Hagge
Zacharia
Malochimi

Nota q omēs duodecim prophete minores pro vno libro com-
putantur quem trj esset id est duodecim appellant.

Institutio

Tillim
Dischle
Jef

Daniel
Esra.
Disrebatomim

Scias tamen aliam esse quinque librorum Moyfi diuisionem in quinquaginta duas partes quarum quilibet singulis sabbathicis diebus in scholis eorum legitur per annum. Iudeum tamen illas partes cantantem oportet sine titellis legere: que res maxima uisitatione obuenit laus magna/et res leta est apud patres Iudeos quando filij eorum primam in scholis faciunt lectionem/ dant que obsecra pinguissima/tenenturque cum legit pro adulto qui pro puero antea habitus est. Perinde est ac si quis apud nos adolescens etatem eucharistiam sumendi consecutus sit

Vetus prouerbiū est quod lubet licet. Lubet itaque paucillulū cū agere ei limites / atque dānare multorum christianorum indiligentiā. Qui iudeis (ut ita loquar) in eruditione et his que ad fidem ac studium pertinent multo inferiores iudicant/ nec compandunt quidem / quod doluisse mirummodum Franciscum Picum scripsimus in prefatione diuini Gregorii Nazianzeni. Nempe a teneris uingulis mysteria sua elementis litterarum abscondita/ ipsos imbuunt infantem / quod alio nomine Cabala vocant hoc est secretior doctrina legis/ quam per litteralem sensum/ordinationes litterarum in se continent. De qua Ioannes ille Picus uir undecimque doctissimus longam in apologia sua mentionem fecit. Ite in fine heptapli ubi primam dictionem Bible Breshis cabalizat. Deus bone quanta profunditas et altitudo diuinarum quam per se fert sola theosophia / per quod ab alijs distinguit scientijs/ ut testatur Marsilius ille Ficinus in de religione christiana. Si enim humana intelligentia indagari posset quod diuina esset/ reliquum est laudabile in iudeorum schola / ut nullis unquam puerulis ea que sunt de mundi creatione/ que de profundioribus scriptis ut sunt cantica canticorum/ et alia ipsis permittunt/ ut iudicent/ ut legant aut ut se in eis occupent/ ne uel male de his sententiam ferant/ ut proprium est adolescentulorum. Neue in contradicendo peccent. Nec nos minime curamus legentes et iudicantes que nondum intelligimus/ et forte damnamus/ multisque per dolor iniquis aliquando latratibus perpendimus? Velle id ipsum nostre religionis Antistites obsequare / quod maxime persequendum etiam diuus Gregorius nazianzenus olim cupiuit/ ut sic iudeis non inferiores sed superiores etiam iudicemur. Propter quod hec eruditissima hebraice lingue studiosis annotamus/ ut et in hoc ipso habereant quod delectet/ nec excusationem ignorantie sue fingant. Valere ergo et plaudite

Institutio greca

GRAECARVM LITTE- RARVM INSTL

tutio. per I. A.
collecta.

Introducōnes in lras grecas
studiosis adolescentibus humilissimas
scribere tentavi. ver in eo ipso: nihil sit
q anios discipulor suberugiat. Nihil
enim prernittere est animus (ve
cum Aldo Romano loquar) qd vi-
le credimus futuris his: qui grecas lit-
teras discere concupiscunt: optimas
scire latinas. Quāobrem hoc qst plu-
dū cecini: in quo grecas litteras om-
nis ac diphthongos earumq nomia z
potestatem quemadmodū in latinū
transferant breviter annotavimus

Nemo enim potest mea sententiā
satis eruditus existimari apud nros
homines: vbi cognitionem grece litte-
rae ignoraverit. At eam scire quō
quispiam possit: vbi pperiatem: vbi
differētiās: vbi pūma litterarum ele-
menta non perfecte tenuerit. Si em
Latho ipse maior: cumulū scientiarū
sibi defatur: existimavit: qn grecas
lras ignoraret: ve iam senio grauis
sibi eas vianci loco ppareret. ve Cicero
noster testat. Quanto magis et nos
qui Lathone lōge inferiores sum⁹ ne
dicā pparādi: ipas addiscere debem⁹.

Habētis itaq ingenui adolescen-
tes et studiosi bonarū litterarū: quē
vobis in frōre huius sum pollicitus:
Sūpest v: nob habeatis q plurimū
grām: quā tamen vel cumulāssime
relatam existimabo: si emeritis sine
cunctatione lucubrations nras. Qd
si (ve spero) facietis erit vobis duplex
bonū: quod z nūc discētis rudimenta
litterarū grecarum: z facietis me post
hoc ad cetera his mīto maiora digni
orāq edenda alacriorem.

Alphabetum Grecurū •

Littere apud Greecos sunt qtuor
et vīginti.

Alpha α λ φ α. A. α.
Beta β η τ α. B. β.
Gamma γ α μ α. G. γ.
Delta δ ε λ τ α. D. δ.
Epsilon ε ψ ι λ ο ν. E. ε.
Zeta ζ η τ α. Z.
Eta η τ α. H. η.
Theta θ η τ α. Θ. θ.
Iota ι ω τ α. I. ι.
Kappa κ α π π α. K. κ.
Lambda λ α μ β δ α. Λ. λ.
Mu μ ν. M. μ.
Nu ν. N. ν.
Xi ξ. Z. ξ.
Omicron ο μ ι κ ρ ο ν. O. ο.
Pi π. π. π. π.
Rho ρ ω. P. ρ.
Sigma σ ι γ μ α. Σ. σ.
Tau τ α ν. T. τ.
Upsilon υ ψ ι λ ο ν. Υ. υ.
Phi φ. φ. φ.
Chi χ. χ. χ.
Psi ψ. ψ. ψ.
Omega ω α ε γ α.
Ω. ω. id est o magnum.

De diuisione litterarū grecarū

Diuidunt autē he quattuor et vī-
ginti lre grece bifariā. hoc est in duas
partes. vocales scz z consonantes.

Vocales sunt septem.

Alpha Α α Epsilon ε ι α ι ο ι α
A α E ε H η I ι
Upsilon υ O ο Ω ω

Diuidūtur sptem vocales in tres
partes: in sem p r longas: semper bre-
ues: et cōmunes.

Vocales semper longe duē.

ι α. ο μ ε γ α.

Η η

Vocales semper breues:

Εpsilon

Οmicron.

Ε

Ο ο

Κ

Institutio

Vocales anicipites vel cōes sunt tres,

Alpha α Iota ι
Ypsilon ϵ Upsilon υ

De diphthongis

Diphthongi ex vocalibus sunt: sunt autē diphthongi duplices proprie et improprie.

Diphthongi proprie sunt sex.

AI αι, αλφαι, ιωτα, alpha iota
AY αυ, αλφα, υψιλον, alpha, ypsilon
EI ει, ει, ωτα, Eiota
EY ευ, ευ, ψιλον, eypsilon
OI οι, οι, ωτα, oiota
OY ου, ου, ψιλον, oypsilon

Diphthongi improprie sex quę abusive ita dicuntur.

Alpha cum iota subscripto sic α
Iota cum Iota subscripto sic, η
O mega cum iota subscripto, ω
O mega cum iota adscripto sic ωι
O mega ypsilon sic, ωυ
Iota ypsilon sic, ηυ

De consonantibus.

Consonantes sunt decem et septem.

Gamma γ Delta δ Zeta ζ

Theta θ Kappa κ Lambda λ

Micron μ Nu ν Xi ξ Pi π Rho ρ

Sigma σ Tau τ Phi ϕ Chi χ

Psi ψ

Que diuiduntur in duas partes semivocales et mutas.

Semivocales sunt octo.

Zeta ζ Xi ξ Psi ψ Lambda λ Mi μ

Nu ν Rho ρ Sigma σ

Rursus semivocales diuiduntur in

duas partes in duplices et in immutabiles sunt tres.

Immutabiles sunt quatuor, scilicet

lambda λ mi μ ni ν ro ρ

Sigma vero remanet semivocalis.

Quę sunt nouem.

gamma γ delta δ cappa π

tau τ theta θ phi ϕ chi χ

Que secant in tres partes: in tenues aspiratas et medias.

Tenues sunt tres:

Cappa π pi π tau τ

Medie item tres:

gamma γ delta δ

Rursus aspirate tres θ ϕ χ

Et sciendū tres tenues κ π τ habere suas aspiratas θ ϕ χ

Medias vero β γ δ habet, igitur κ suam aspiratam χ et median γ .

π vero habet suam aspiratam ϕ et median β .

τ habet suam aspiratam θ et median vero δ . Constituuntur autem sic.

κ Te γ De χ Aspi

π nu β di ϕ ra

τ es δ ϵ θ re

Que tantū habent inter se cognationem, ut tenuis sepe transeat in suam aspiratam et median.

Item aspirata in tenuem median.

Rursus media in tenuem atq; aspiratam, quod facile patet exemplis.

κ transit in suam aspiratā χ in fine dictionis sequente vocali aspirata

τ transit in θ

π transit in ϕ

Quā transmutationē pulchrū est deprehendere in coniugationibus. Nam idcirco prima coniugatio baritonoz habet ϕ aspiratam ante α in pręrito, qz

Grecæ

In presenti est n tenuis.

B mediū m et ipm φ

In futuro est φ q̄ ē n σ α B n φ π.

Eodem modo secūda cōiugatio bari tonoum. Ideo habet in preterito χ.

quia in p̄senti est γ media k. tenuis k. et ipm χ. In futuro vero tranſeunt in ξ. quia valet quod k. tenue.

Est enī ξ. k σ.

Ducantur etiā aspirate in suas te nues in preteritis geminātib; primā quod fit ad cūctandā cacophonīā, id est diſſonantiā.

Præterea in p̄teritis passiuis mediæ pro aspiratis ponuntur ante u α i. γ pro x. B pro χ.

Rurſus mediæ tranſeunt in aspiratas γ in χ. B in φ

Item in tenues γ in k. B in π

Quod et latini faciūt græcas litteras in nostras cōmutantes: qđ paulopost ubi quoniam modo græce littere in no stras tranſeant ostendimus.

De potestate litterarum omnium et diphthongorum.

A α facit a. vt alla. α λ λ agathos α γ α ο σ.

B β facit u. vt vanaros. B α p B ω p o σ. vaue. B α B α i.

Γ γ facit g. vt γ ε γ ρ α φ α. γεγpha. Δ δ facit d. vt Δ α i Δ α λ o σ.

Δεδαλος.

Ε ε facit e. vt ε γ co. ego

Ζ ζ facit z. vt ζ α θ ε o σ. zachais.

Η η facit i longū. vt φ η ρ η. phini.

Θ θ facit th. vt θ α ν α τ o σ. thana ros.

Ι ι facit i. vt ι α κ χ o σ. iachos.

Κ κ facit c. vt κ o ρ υ λ o v. corydō

Λ λ facit l. vt λ α λ o σ. lalos.

Μ μ facit m. vt μ o ρ μ o. marmo.

Ν ν facit n. vt ν α i. nae.

Ξ ξ facit x. vt ξ α θ o π i ξ. xanthorix

Ο ο facit o panū. vt ο β ε λ i σ κ o σ

ouelſkos.

Π π facit p. vt π α π π α. pappa.

Ρ ρ facit r. vt ρ o u. h. rhomi.

Σ σ facit s. vt σ α ρ i. sarp.

Τ τ facit t. vt τ o λ α ν τ o v. talanton.

Υ υ facit y. vt υ u v o σ. hymnos.

Φ φ facit ph. vt φ i λ o σ. philos.

Χ χ facit ch. vt χ ρ i σ τ o σ. chros.

Ψ ψ facit ps. vt ψ i ξ. psix. ψ ε λ λ i ξ

z o u α i. psellizoma. ψ ε. pse.

Ω ω facit o longum. vt ω κ α. oca.

φ i τ o v o σ. chitonos. χ ρ o z o σ.

chroso.

De potestate dephthongorum

Α ι α i facit e. vt α i γ i σ. egis.

Α γ α υ facit as. mediū inter b. et f.

vt α υ τ i κ α. affica. α υ λ η. auli.

Ε i. ε i. facit i longum. vt ε i σ. is.

ε i κ o v. icon. χ ε i ρ. chir.

Ε γ. ε υ facit ef mediū inter b. et f. vt

ε υ γ ε. efge. θ η σ ε υ σ. thisebs.

Ο i. ο i. facit i longū. vt ο i u o i. imi.

Ο γ. o u. facit u vocalem long am.

vt ο υ κ o v p. vau.

De potestate diphthongoꝝ im pprie

α cum iora subscripto facit a. vt ε ν θ α θ i o n i α. Enthathiopia.

α λ o. ado

Η cum iora subscripto facit i longū.

vt τ η u o v σ η. timusi. pophlaes.

nirides.

ω cum iora subscripto facit o longū.

vt π α λ i v c o λ i α. Palinodia.

τ o α ρ θ ρ o π o. Toanthropo

Veteres vero non subscribebant iora

sed adſcribebant sic. τ o i α i v ε i α

rognia. τ η i u o v σ η i. timusi.

τ o α γ c o i λ i α. tragedia.

Quemadmodū littere ac diphthong

q̄ græce in latinum tranſſerantur

Α α mutatur in a. vt κ α λ α θ o σ.

calatbus.

Interdum in e. vt τ α λ α ν τ o w

talentum.

Itē mutatur in i. vt κ α ν α σ τ ρ o v

canistrum.

Institutio

Item in o. vt αὐτοπ. marinos.
κορυλλος. coryllus.

Et in y. vt ἡρόκλητος. Hercules
ἡυπερθεῖ

Et in æ diphthogū. vt ἄσκησις. gymnasticus
ἑσκαπύς. escaulapius.

B mutatur frequentissime in b.
vt φοῖβος. Phoebus. ἑρμῆς. Hermes.
barbaris. Aliquando in p. vt βοῦς. bovis.
παῖς. puer. et græci παῖς.
dicunt.

Item in ph. vt ἐπιφύω. epiphyus

γ mutatur in g. vt γόβιος. gobi-
us. γένος. genus.

Vertitur etiam in n. in his dictioni-
bus que apud grecos cōmutantur v
in γ. sequentibus κ χ ζ. vt ἀγγελος.
Angelus. Διφθόγος. diphthongus.
ἀνκορά. Ancoia. ἀγχισμή.
Anchises. σφιγγίς. sphinx.

Quoniam ante γ κ χ ζ. nō admittitur
v apud grecos: mutatum est in γ. qd
Romani rursus in n. cōmutarunt.
Est antiqui græci orthographiā
obseruantes. Aggelus diphthogus
geminato g. scribebant.

Δ cōmutatur in d. vt Διδό. dido.
Δαίμων. daemon.

Interdum in b. vt Διός. bis.

Et in l. vt δαίμων. vlysses.

Sicut apud nos. vt sedes sella. natus.
et l. inuicem sibi cedunt.

Εpsilon mutat in e. breue. vt εἶς.
ego γένεσις. genesis.

Ζ remanet. vt ζακύνθος. za-
chynus. ζεφύρος. zephyrus.
Interdum mutatur in geminū fl. vt
μαζακκία. mazakia. πατρίσος. patrisso.

Η mutat in e. longū. vt ηνέλοπη.
penelope. ηνέλοπος. penelopes.
ήρακλης. heracles.

Interdum in a. longum. vt ηντήρ.

mater. πολίσ. natis. Φημα. phama.
σινηπ. sinapi. ἑρκε. herce.
Item in æ diphthongum. vt κρη.
cetra. σκηνά. scena. σκηνό. pnyia
scenophegia. ηέκη. ethica

Θ mutatur in th. aspiratum. vt.
ἑρκε. herce. ἑρκε. herce.
Interdum in suam tenuem id est vt
την. triumphus.
Item in suam mediā. i. v. vt θεός.
deus. ἑε. dea.

Ι mutatur in i. modo longū modo
breue. vt ἄγχισ. anchises.
ἑτοπί. etopia. ἑτοπί. etopia

Κ mutatur in c. vt κέκος. cacus
κεκυτό. cocytus
Interdum in suam mediam g. vt
κεβίος. gobi. κεβύς. ceg-
nus. κεβός. Agnus.
Item in p. vt λυπός. lypus.

Λ mutatur in l. vt πάλλας.
pallas. λυγρός. lypus. λυγρός.
lux. λωτός. lotus.

Μ mutatur in m. vt γραμμα-
τικός. grammaticus. στεμνί.
stemma. μεμνήμι. memini.
μελπομένη. melpomene.

Ν v vertit in n. vt πονεύς. poney.
πόντις. pontis. νύξ. nyx. νύξ.
nyctelius.

Ξ vertitur in x. vt ξένος. xenos.
Xenophon. ξένος. Xenium.

Ο micron vertitur in o. breue. vt
ολυμπος. olympus.
Item in y. vt ὄλυσσος. vlysses
πορφύρα. purpura. συρκοπός.
syrcus.

Sed frequens mutatio est o in y. in
sua dictionis. vt ούρος. cyrus.
ομήρος. homerus. ηνίος. p-
lium. ηνίος. p-
lium.

greca

Interdum in e. vt γ ο υ ν γένυ. nos. pes. α λ ε ξ α ν δ ρ ο σ. alexander. κ α π ρ ο σ. caper.

Α π μεταf in p. vt π α σ ι φ ο ε. pasiphe. πα π ποι. pappi. πο π π α pappa. Interdum in suam aspirationem quæ est apud nos pb. vt τ ρ ο π α ι ο ν. trophæum. λ α π ι θ α ι. laphithe. υ ψ ι π υ λ ε. hypsiphe. Item i suam mediam quæ est apud nos b. vt π υ λ ο σ. buxus. α ψ υ ρ ο σ. Nam φ est pf. vt α ρ α φ. arabs

P p vertitur in r. vt ρ η τ ο ρ. rhetor. Ubi sciendum oēm dictionē quæ apud grecos scribitur per p: in principio dictionis transeri a nostris in r cum aspiratione. vt p ærthea

Σ mutatur in s. vt σ ι σ υ φ ο σ. sisyphus. Interdum in x. vt α λ α σ. atax. π ι σ τ ρ ι ζ. Pistrix. Ubi imitatur dozes. Item in t. vt σ υ ν α. os. te. quod itē donicum est.

T vertitur in t. vt τ ρ ο ι α. troia. τ α ν τ α λ ο σ. cantalus. Inuenit etiam mutati in σ. signa precedente. vt ο σ σ α. ossa.

Υ pleniq; remanet i ε ρ ο π ι α ο σ. Hieronymus. σ υ ν ω ρ υ α ο ρ. synonimium. Transic etiam in v. vt ρ ω μ υ λ ο σ. rhomulus. π υ λ ο σ. buxus. π ο ρ φ υ ρ ε ο σ. purpureus. σ υ σ. sus. Δ υ ο. duo. κ υ β ε ρ η τ η σ. gubernator. φ υ γ η. fuga. Β ο τ ρ υ λ. Borrus. α ι γ μ ο σ. γ ο υ ν γένυ

Φ vertit in ph. vt φ ι λ ο σ ο φ ο σ. Philosophus. Aliquando etiam in f. vt φ υ γ η. fuga. φ η μ η. fama:

Item in suā tenuem. vt σ φ α ι ρ α sphaera. Et etiā in suam mediam. vt α μ φ ω α mbo.

X mutat in e cum aspiratione sic. ch. vt χ ρ υ σ η σ. chryses.

Χ ρ υ σ ο σ τ ο υ ο σ. chrysolomus. χ ρ ι σ τ ο σ. christus.

Quæ littera quia habet figuram x. nostri sunt qui putat: cum sic scribit Xps per x. et p. scribi latinas litteras: cum ea quæ x videtur sit. X et quæ vii detur p. sit p. Et græce scribatur cum sic scribitur. Xps q; sic scripsi semper fer legimus in sacra pagina. Latine vero scribendū est per c. aspiratū sic christus.

Eodem modo decipiunt in his credentes esse aspirationem hanc litterā h. cum sit ita græca vocalis: quæ apud nos in e longum frequentius coniungatur. vt i η σ ο γ σ. ielusus

Item quia Greci etiam sic scribunt. Η τ ο. id est ita quod est simile nostra longiuscule aspirationi Latini sic scribunt. i η σ. quod vulgus per aspiratio nem scribi existimat.

Quoniam in sermonem de aspiratione incidimus: illud annotatione dignum existimauim⁹ acceptū esse aspiratiōnem nostram ab accentibus græcis. nam Basilian. et psilen. in vnum coniungentes: Romani fecerunt eam aspirationem: qua nos in grandiusculis vtiuntur litteris: qui tamen accentus nunc fere exoleuerūt apud grecos quorum loco iuniores alias figuras habent.

Hanc nos aspirationem modo in s. vertimus. vt ε ξ. sex. ε π τ α septem. ε ρ π ι λ α ο ν. serpillum.

Modo in v. vt ε σ π ε ρ α. vespere. ε ρ ε τ ο σ. venerus. Sed frequenter in nostram aspirationē. vt υ υ ο σ. Hymnus. η σ ι ο λ ο σ. modus. ο μ η ρ ο σ. Homerus.

ψ mutatur in pf. vt α ι θ ι ο ε. ethiops. φ ε υ λ ο μ α ρ τ υ ρ. Pseudo martyr. φ ι λ ω τ ρ ο ρ. Philatru. Aliquando transit in b. vt α ρ α φ. arabs. α ψ υ ρ ο σ. abstrus.

Institutio

Omega transsit in o longum, vt
 ω κ ε α ρ ο σ. Oceanus, ε ι Δ ω ρ
 λ ο υ. Idolum.

**Quonam modo diph-
 thongi ad nos veniūt.**

α ι mutatur in æ diphthongum, vt
 α ι ν ε ι α σ. Aeneas, ε β ρ α ι ο σ.
 hebreus. π α λ α ι σ τ ρ α. palestra
 π α ι α ν. pean.
 Interdum diuiditur, vt α ι α ξ, α ι α ρ
 α ι α. maia.

Α υ vertitur in au, vt α υ λ α. aula.
 θ υ σ α υ ρ ο σ. thesaurus.
 Sed caue ne te decipiant Niclaus:
 Denclaus: et similia que nō habent
 diphthongum: quia sunt a grecis in
 α ο σ.
 Ε ι mutat vel in e longum, vt ε χ ι λ
 λ ε ι ο σ. Achille, κ α λ λ ι ο π ε ι α.
 Calliopea.
 Vel in i longum, vt ν ε ι λ ο σ. Nilus
 θ α λ ε ι α. balia. ε ι Δ ω λ ο υ.
 Idolum.

Ε υ mutatur in eu diphthongum no-
 strū, vt θ υ σ ε ο σ. thesaurus, ε υ γ ε.
 euge, ε υ ρ ο σ. eurus.

Ο ι mutatur in oe diphthongum, vt
 φ ο ι β ο σ. phoebo, ο ι ν ο φ ο ρ ο ρ.
 gnophor.
 Ο υ mutatur in u longum, vt α ο υ.
 σ α. ο ι Δ ι π ο υ σ. oedipus

**De diphthongis
 improprie.**

α cum tota subscripto transsit in æ
 diphthongum, vt τ η λ η λ α σ. huic
 lede.

η cum tota subscripto transsit in æ di-
 phthongum, vt τ ω π ο ι η τ η. huius
 ic poete.

ω cum tota subscripto transsit in oe
 diphthongum, vt κ ο υ ω λ ι α.
 comedia, τ ρ α γ ω λ ι α. tragedia.
 Ex diuisis autem his litteris syllabe
 fiunt: Ex syllabis dictiones: Ex quib-
 us oratio.

De quibus sigillatim in Gramma-
 tica latina dicendū: Quum vrile nob.
 Hec enim ad presens dicta sufficiant
 Si quis vero inflectiones grecarum
 dictionum scire voluerit: legat cōstan-
 tini Tascari Erotemata: siue fratris
 Urbani institutiones grece gramma-
 tices: vbi eius rei copiosam habebis
 materiam.

Finis.

Greca

Philosophi quomodo legendi ex Basilio

Et fere omnes qui modo aliquid in philosophia scripsere ut quis/
quis maxime potuit virtutem laudarunt: quibus sane credendum
est conandumque ut in vita nostra id ostendamus. Nam quisquis
ea quae alij verbis dumtaxat philosophantur: rebus ipsis affirmat
is vere sapit: ceteri velut ymbre volitant. Nec fecus ea res se habet
quam si pictor egregiam viri formam imitatus sit, hic autem reue/
ra talis existat qualem ille in tabula expresserit. Qui enim virtutem
in ceteris hominum laudant: amplissimisque verbis extollunt: ipsi vero et
libidinem temeritatis et questum iusticie anteponunt. huius mea senten/
tia, nihil differunt ab histrionibus: qui cum poemata in scena agunt
sepe ut reges vel ut potentes prodeunt: cum neque reges sint neque po/
tentes neque omnino forsitan liberi. At qui musicus quidem si id ul/
lo modo vitare potest: nunquam patitur lyram sibi dissonare: neque cho/
ri princeps inconcinnum sibi chorum habere. Ipse vero quispiam
secum dissidebit: neque vitam consentaneam verbis prestabit. Sed
Euripide auctore linguam quidem iurasse dicit: mentem vero in/
iuram mansisset: bonum videri quod esse magis cupiet. At hic est
vitium iniurie terminus: si quid credere oportet Platoni: bonum
videri cum non sit.